

తెలంగాణ జాగ్రూత్

శైవరోడ్

తెలుగు సాహిత్య పక్ష పత్రిక

డిసెంబర్ 01, 2020

సంపుటి 01 సంచిక 01

Complimentary Copy - 4

భారత రాజ్యంగ నిర్వహిత...
డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్

Printed and Published by : TELANGANA JAGRUTHI

Pasham Amruthaaram Residency, H.No. 1-2-234/13/46/4, 3rd Floor, Near NTR Stadium
Aravind Nagar, Domalguda, Hyderabad - 500 029. Telangana State.

E-mail : editor@thangedu.co.in

జీవితానుభావాల వల్ల నిరాశ కవితా
రచనలో ఉపశమనం, సార్వజనిక
అనుభవాలను వ్యక్తపరిచిన బైరాడ్చి కృష్ణ
రెడ్డి అరసున్నా కవిత...

04

34

గజీంద్ర మొళ్ళంలో మకరి
దుఃఖాన్ని కొత్త కోణంలో
చిత్రించిన అనుమాండ్ల
ఖూమయ్య పద్య కవిత

07

ఒక దశలో బాల సాహిత్యాన్ని అతి
సొబగులతో అందించి, విస్మృతుడైన
నాటి వ్యాసకర్త గుడూరు రామువ
పరిచయం పత్రిపాక మోహన్ వ్యాసం

13

తెలంగాణలోని సిని గితాల
సిరులను పరిచయం చేస్తున్న
వెల్లుట్ల రమాదేవి వ్యాసం

05

పెద్దవాళ్ళకు కూడా కీర్తి ప్రతిష్ఠలైన
వి రక్షైన తపూతపా ఉంటుందో...
మానవ ఆర్థిని తెలిసే వెన్న
పాటుపల్లి రామారావు నాటి కథ...

35

మంచితనానికి నిజమైన
ప్రేమకు నీర్వచనం చెప్పిన
కడిగిన ముత్యం
చింతపట్ల సుదర్శన్ కథ...

12

ఒక రాజు తనదగ్గర పనిచేసే
వాళ్ళతో ఎలా మెలగాలో ఉ
ద్వేధించిన నాటి కవిత
రుద్రదేవుని రాజనీతి

23

భావ భౌతిక వాదాలు, హెతుబద్ధమైన
శాస్త్రియతల గురించి చర్చించిన
అడపు లక్ష్మీపతి వ్యాసం

అస్త్రిత్వం కోసం ఆరాటం

మానవ సహజత
లక్షణాం. ఆ లక్షణాం
దానివెనుక మతం -
పోరాటం-
సమన్వయాన్ని
చెబుతున్న నేటి రూప్
కుమార్ అనువాద కథ

17

పూర్వీకులను తలచుకొనే రోజును కవిత్తికరించిన ఉదారి పెత్రమాస కవిత... 22పేజీలో

ఉద్దోగ విరమణ అనుభూతిని సారస్యంగా చిత్రించిన అన్వయరం దేవేందర్ కవిత... 22పేజీలో

కనిస నివాసం కోసం మధ్య తరగతి మనసు చేసే నిర్లిపమైన మనో మందపోసం
సుంకర కవిత... 16పేజీలో

కావ్యశిలం రాస్తున్న మరోచరిత్రను కవిత్తికరించిన కందుకూరి కవిత కావ్యశిలం ... 06పేజీలో

ఇంకా.... కవి పరిచయం, కంగ్రాట్స్ టు గోరేటి, ముఖాముఖి, కృష్ణ సోబ్రి, పీటర్ హండ్రెస్, సభలు-
సమావేశాలు, స్వీకారం...

తంగేడు సంచికకు స్వందన...

మీ సంచికలు
అందుకొంటున్నాను.
ముచ్చుటగా ఉన్నాయి.
- అంపశయ్య నవీన,
(నవలా రచయిత)

తంగేడు పత్రిక
బాగుంది. మీ కృషి
ప్రశంసనీయం
- జూకంటి (కవి)

మీ పత్రికలో రచనలు రావడమే
ఒక అవకాశం ఆనే స్థితి వుంది.
అంతగా సాహితీ వర్గాలలో
చర్చ జరుగుతుంది.
అభినందనలు.
- కోటం చంద్రశేఖర్ (కవి)

చక్కగా ముస్తాబై వచ్చింది
తంగేడు. మీరు ఎన్నుకున్న
విషయాలు కూడా
బాగున్నాయి.
- జింబో (సాహితీ వేత్త, జాజ్)

తంగేడు చాలా బాగుంది.
ఆధునికతకు ప్రాధాన్యం
పెంచండి.
- ప్రైబాబా (కవి)

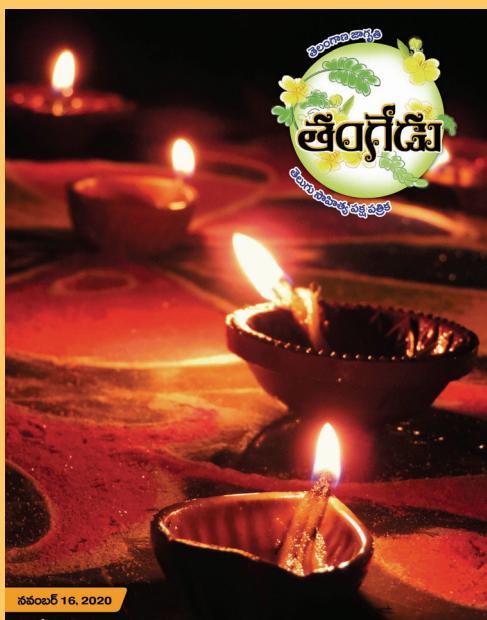
శ్శీవంతమైన మహిళ
ఎడిటర్గా ఉన్నారు.
మహిళలకోసం ఒక పేజీ
కేటాయించండి.
- డా॥ గందిభాగ్య లష్ట్స్,
అసిపైంట్ ప్రోఫెసర్

మోదుగు పూలమై వ్యాపం
అస్తి కరంగా ఉంది. ఒక
అద్భుతమైన పత్రిక
తీసుకొస్తున్న తెలంగాణ
జాగ్రత్తికి అభినందనలు.
- సంగేనేని రవీంద్ర, ముంబై

ఇది స్వయం పాలితం
కావాలి. రచయితలతో ఒక
మీట్ ఏర్పాటు చేయండి.
- ఆడెపు లక్ష్మిపతి
(కథా రచయిత)

తంగేడు రచనలతో చక్కగా
ముస్తాబై వస్తున్నది. తెలంగాణా
ప్రాంత సాహిత్యానికి
పట్టుగొప్పు గా నిలవాలని
ఆకాంక్షిస్తున్నాను.
- గోపగాని రవీందర్ (కవి)

నేను తంగేడు పత్రిక కసిరెడ్డి
గారింట్లో చూశాను. చాలా
బాగుంది. నాకూ
పంపించండి.
- కపిల భారతి
(విమర్శకులు)

మీ పత్రిక విలువైన
సమాచారాన్ని, తెలంగాణ
డౌన్‌లోన్ని చక్కగా
తెలుపుతున్నది. అభినందనలు.
- గిరిజా మనోహర్ బాబు
(విమర్శకులు)

తెలంగాణ జాగ్రత్త
తెలుగు సాహిత్య పక్ష పత్రిక

01 డిసెంబర్, 2020

సంఖ్య 01

సంచిక 04

శ్రీమతి కల్యమండల్ కవిత
ఎడిటర్

దా॥ తాంచనపల్లి గోరా.
అసోసియేట్ ఎడిటర్
9676096614

పారకుడు అధ్యయన శీలి కావాలి...

తె లంగాణ సాహిత్యంలో ఇప్పుడొక సరళత కనిపిస్తుంది. ఏదో నింపాదితనం ఆవహాన్సోంది. కవితా పారిత్రామికుల్లో ఒక ఆర్థి వ్యక్తికరణలో లోతు కోసం, గాఢత కోసం ఒక తపన కనిపిస్తుంది.

తెలంగాణ ఉద్యమ సమయంలో కార్య శారులైన చాలా మంది కలం వీరులుగా కూడా మారారు. కవితా ఖడ్డం రఘుచించి నూతన రాష్ట్ర సాధన కోసం నడుం కట్టారు. ఈ ప్రయత్నంలో కొంత అకవిత్యం అనివార్యంగా వచ్చింది. ఒక్క కవిత్యానికి కాక ఇది ఇతర ప్రక్రియలకు కూడా వ్యాపించింది.

ఇది ఒకానొక సామాజిక పరిణామమే కాని లోపం కాదు. ఇప్పుడు మనకు నాటి ఆవేశం అవసరం లేదు. మనం ఒక నిర్మాణంలో ఉన్నాం. సాహిత్యం కూడా దీన్ని ప్రతిఫలించాలి.

ఈ నాటి సాహితీవేత్త ఈ దిశలో అడుగు వేస్తున్నాడు. వివిధ రకాలైన పూలమొక్కలతోటే తోట పరిమళించినట్టు, విభిన్న వాదాలతో సాహిత్యం పరిమళిస్తుంది. మన నిర్మాణానికి అవసరమైన మేరకు ప్రతి చైతన్యాన్ని మనం స్వీకరించి ఒక సమన్వయంతో సాగుతుంటాం.

కాగా రచన ఒక సృజన కారునికి పరిమితం కాదు. పారకుడే దాని మూలధాతువు. పారకుడు భావుకతా సంపన్ముడు కాకపోతే రచన ఎంత గాఢమైనదైనా ప్రయోజనం ఉండదు.

ఈనాటి మీడియా వ్యాప్తి వల్ల వాటిలో వస్తున్న వ్యాపార పరమైన సీరియల్స్ వల్ల, సాహిత్యం దెబ్బతిన్నదనే అపవాదు ఒకటి ఉన్నది. కాని ఇది నిజం కాదు. నాటి వ్యాపార నవలల పారకులు మాత్రమే ఈ సీరియల్స్ వీక్షకులు అవుతున్నారు. దీనివల్ల వ్యాపార సాహిత్య ప్రచురణలు మాత్రమే దెబ్బ తిన్నాయి. సీరియన్ సాహిత్య పారకులు కొనసాగుతూనే ఉన్నారు. ప్రచురణలు వస్తూనే ఉన్నాయి.

ఇట్లాగా ప్రచురణలు, సాహిత్య పత్రికలు నడవడమంటే దానికి పారకుల ఉత్తమాభిరుచే కారణం. కాగా ఇక్కడ కూడా ఒక అలవోక పరమం ఉన్నది. దానిష్టతి నుంచే మరింత ఎదగవలసి ఉన్నది.

పారకుడు అధ్యయన శీలిగా ఎదగాలి. సృజన కారుని లోతులు గుర్తించాలి. అతనితో మమేకం కాగలగాలి. సౌందర్య మీమాంసలో చెప్పిన అనేక పాత కొత్త సిద్ధాంతాల సమన్వయం ఇదే.

ఇట్లా సాహిత్యంలో సమగ్రత తేవడానికి మనవంతు ప్రయత్నం చేద్దాం.

జై తెలంగాణ, జై జాగ్రత్త.

కృమికు కృపుప్రమాది

అరసున్మా

బెరడై కృష్ణారెడ్డి

ప్రే మాభిమానాల
హెచ్చుతగ్గుల భారమితిలో
సమతూగలేని
నేనొక దుర్ఘల మానసికున్ని
కడతేరొల్లని కార్యాచరణా
ఈక దొర్ఘల్య మానసికమే

నీ దుర్ఘలత్కైనా
గుండె నిబ్బరం ఒక
అత్యావశ్యకమైన
పర్యాయ పదార్థ నిరర్థకం

మిడిమిడి యోచనల మిడిసిపాట్లు
ఒక కేవల ఆత్మానందపు సాగుబాటున్న
ఎరుకను దేవులాడుకోటానికి
వసంతమని మురసిన బతుకంతా
ఏడు దశాబ్దుల ఎండమానై పోయింది

గారవించిన అభిమాన్యతను
కాలరాసితినన్న దురపవాదు స్పృహ

అంతరాంతర వైర్ఘ్యల్య కుశలతను
అపరాతి పీడకలల దెయ్యమై
పట్టి పీడిస్తుంటది

సాలు తప్పని కోండ్రలెయ్యాలని
మేడితోక పట్టుకొని
సాగుబడి కోడెదూడైనై
బతుకంతా
నేలను దున్నుతూనే వున్న
ఐనా ఇంత మాత్రానికే
ఇంతట్టనే బండెద్దునైతనా

చెయ్యని పౌపపు
నెత్తురు మరకల్చి కడిగేసుకొమ్మని
ఆత్మ ప్రక్షాళనేదో
అంతర్ఘనమై ఫోషిస్తుంటది

ఏరు దాటి
తెప్ప తన్నేసే వాలకమనే

దురపవాదు తగదన్న
ప్యాత్తాపమేదో
ప్రాయశ్చిత్తమై కెలుకుతుంటది

ఓనమాల తలకట్టుల దిద్దుబాటుకే
ఒక ఆయువు దీర్ఘాన్నిచ్చిన దేవుడు
వాక్యరూప గుణింతాల రచనకు
ఇంకొక్క పీడికెడు
బతుకు నుడికారాన్నియ్యకపాయె

భ్రమ నిజమైనంత భ్రమగా
నిజం బ్రమమైనంత నిజంగా
నిజానికి నిజమొక భ్రమ

ఐనా కన్నీళ్ళను కవిత్వికరించడం
కవితకు కన్నీళ్ళనర్థడం
ఒక నిరుపమాన సార్థక్యం

రచయితలకు సూచనలు

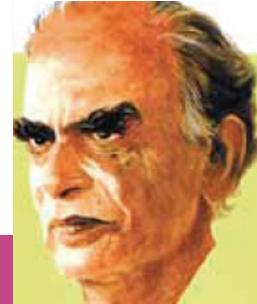
- సమీక్ష కోసం పుస్తకాలు పంపేవారు విధిగా రెండు కాపీలు పంపాలి
- పత్రిక కోసం రచనలు పంపించే వారు యునిక్ కోడ్లో ఉంటే బిపెన్ పైల్ మరియు పిడిఎఫ్లో మెయిల్ చేయండి
- మా పత్రిక కు రచనలు పంపినవారు ఇక్కడ అచ్చయాకనే ఫేన్ బుక్లో బ్లాగ్ లో పెట్టండి.
- ప్రతి రచనకు ఇది ఎక్కడా ప్రచురణ కాలేదని, ఏ బ్లాగ్లో పోస్ట్ చేయలేదని, ప్రచురణ ప్రసారం కోసం ఎవరికీ పంపి ఉండలేదని హోమీ పత్రం జత చేయండి
- వ్యాసాలు, కథలు, కవితలు ఏనైనా పోస్ట్లో కూడా ఈ క్రింది చిరునామాకు పంపవచ్చు.

తెలంగాణ జాగ్రత్త

పాశం అమృతరాం రెసిడెన్సీ, ఇ.నెం. 1-2-234/13/46/4, 3వ అంతస్తు, ఎన్.పి.ఆర్. ప్రైస్‌డియం దగ్గర,
అరవింద్ నగర్, దోమలగూడ, హైదరాబాద్ - 500 029. తెలంగాణ.

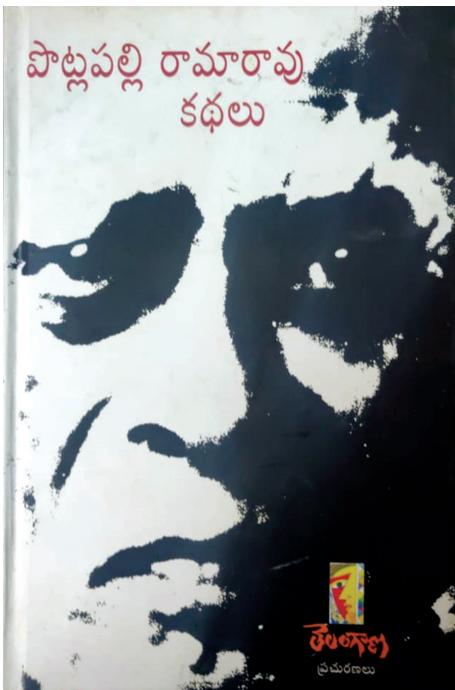
వెన్న

పాట్లపల్లి రామారావు (1917, నవంబర్ 20 - సెప్టెంబర్ 10, 2001) కవి, తొలితరం తెలంగాణ కథకుడు, అభ్యర్థయవాది, ప్రజాకార్యకర్త, గ్రామ ప్రేమికుడు, ప్రకృతి ఆరాధకుడు. అంధ్రపుషోసభను నడిపిన వ్యక్తులలో ముఖ్యుడు. నాటి కథా కథన విధానం మానవ సంబంధాలు తెలిపే ఆయన కథ మీ కోసం....

పాట్లపల్లి రామారావు

హిల్లలకు వెన్నంటే చాలా యిష్టం.
పెద్దలకు గూడా వెన్నంటే యిష్టమే. కానీ
ప్రత్యేకంగా పిల్లలకు వెన్నంటే ప్రాణాలు
లేచివస్తాయి. పిల్లలతో బంతి
కూర్చున్నప్పుడెల్లా నాకో పెద్ద సంకటము
ఎదురొఱుంది. “అభ్యా! నాన్నకు వెన్న
చాలా పెట్టావు” అని పిల్లవాళ్ళు మారాము
ఆరంభిస్తారు. యద్దంలో పిల్లవాళ్ళకన్నా

నాకు ఎప్పుడూ ఎక్కువ పరిమాణంలోనే
వెన్న ఉంటుంది. పిల్లవాళ్ళకన్న ఎక్కువ
పరిమాణంలో పెద్దలకు వెన్న
ఎందుకుండాలో నేను ఎప్పుడూ తరచి
తరచి ఆలోచించలేదు. పిల్లవాళ్ళకన్న
నాకు వెన్న ఎక్కువ పరిమాణంలో
ఉండడం, పిల్లలు దానిని వేలు పెట్టి
చూపడం నాకు సిగ్గుగా ఉంటుంది.

పిల్లవాళ్ళ మాటలు నాకు సబబుగా
కనబడుతాయి. కాని నేను ఓ నవ్వు
నవ్వి ఊరుకుంటాను. యింటికి పెద్ద
వాడనన్నట్టు, కష్టంచి పోషించే
వాడినన్నట్టు, భారవాహకడనన్నట్టు,
లేక యింత వెన్న నాకు
అవసరమన్నట్టు?

పిల్లవాళ్ళకు ఈ ప్రత్యేకతలు,
ఈ ప్రాధాన్యతలు ఏనీ అర్థంకావు.
యితర విషయాలెట్లా ఉన్న తాము
ప్రేమించే వెన్న దగ్గర మాత్రము
అంతా సమానులే అన్నట్టు వాళ్ళు
అట్లాగే మారాము చేస్తుంటారు.

అప్పుడు తల్లి ఓ తమాషా
చేస్తుంది. ఆ పిల్లవాళ్ళ కంచాలలోని
వెన్ననే వెడల్పుగా అదిమి “అబ్బో?
నాయనకు ఎంత వెన్న” అంటుంది.
పిల్లవాళ్ళ ఫైన తల్లి గారడి

ఏమాత్రము పనిచేయదు. ఆ గారడి
అంతా ప్రత్యక్షంగా తమ కళముందు
జరగబట్టి, అదంతా కేవలం మోసం, దగా,
అన్నట్లు పిల్లలు మరింత గట్టిగా
మారాము చేస్తుంటారు. అప్పుడు తల్లి
మరొక యుక్కి చేస్తుంది. పిల్లవాళ్ళ
కంచాలలోని వెన్న వాళ్ళకు
కనిపించకుండా తీసి “అబ్బా! మా
అబ్బాయికి కొంచెం పెట్టండి” అంటూ నా
కంచంలోని వెన్నను తీసినట్టుచేసి
తలాకాస్త పెడుతుంది. పిల్లవాళ్ళ దానిని
కూడా నమ్మురు. ఆ యుక్కి ఏమిటో
తెలియకపోయినా, దానిలో కూడా ఏదో
కృతిమమున్నట్టు శంకించి మరింత
పెద్దగా మారాము చేస్తుంటారు.

ఆ తల్లి బుజ్జిగిస్తుంది. లాలిస్తుంది.
ఏ తియ్యని మాటలు చెప్పి మనసు
మరల్పటానికి ప్రయత్నము చేస్తుంది.
కాని పిల్లలు తమ పట్టు విడువరు.
అలాంటి క్లిప్ సమయాల్లో మా
పెద్దమార్గాలు నాకు సహాయపడుతుంది.
మా పెద్దమార్గాలు చాలా నెమ్మదికలది.
ఎదురు పరిస్థితులు తూచి మాట్లాడే నేర్చు
దానికి చాలా ఉంది.

“నాన్నకు పెట్టే అంత అన్నము మీకు
పెడతాము. ఆ పచ్చళ్ళు, కూరలు.

పెడతాము. అన్నీ తింటే అంత వెన్న మీకు పెడుతుంది అమ్మ” అని సాటిగా అడుగుతుంది. పిల్లలు ఏమీ మాట్లాడరు. నా అన్నము వాళ్ళకు గుట్టవలె కనబడుతుంది. పెద్దదానికి సమయానికి చక్కని యుక్కి తోచినందుకు, అది పిల్లల పైన అమోఫుంగా పనిచేసినందుకు లోలోన నాకూ ఆ తల్లికీ అమితానందం కలుగుతుంది. పిల్లలు ఓ క్షణం సేపు మాట్లాడకుండా ఊరుకొని “ఈ యుక్కిలో నిజమున్న వెన్న విషయములో మాత్రము రాజీ లేదన్నట్టు” మళ్లీ మారాము అరంభిస్తారు.

“పిల్లలతో పంక్తిలో కూర్చోవద్దని ఎన్నిసార్లు చెప్పినా మీరు వినరు” నా పైకి లేస్తుంది తల్లి. - “ఒక్కశ్లు కూర్చుంటే చాల పెడదామని కాదూ” పిల్లలు అంటారు. మీకు దెబ్బలు లేవురా? “మాకు వెన్న పెట్టు”? “తింటే తినండి-లేకుంటే లేచిపోండి” ఆ “వెన్న పెడితే

తింటాము” తల్లికి కోపం వచ్చి తలకో చరుపు వేస్తుంది. పిల్లలు కోపంగా, జాలిగా ఏడ్పులు ఆరంభిస్తారు.

“పిల్ల చేప్పలు - పోనిద్దా - వాళ్ళకు తెలియదు” అంటాను నేను. “ఏమిటి పిల్ల చేప్పలు? పెద్దలకెంతో పిల్లలకంత కావాలా”? “పిల్లలకు తెలియదూ”? ”

“పిల్లలు! మీరూ పిల్లలే” రోపంగా అంటుంది తల్లి. అకస్మాత్తుగా నాకు నా పిల్లచేప్పలు జ్ఞాప్తి వస్తాయి. నాపిల్ల చేప్ప లేమిటంటారు? ప్రపంచ దృష్టిలోనో ఎదిగినవాడినో, విశ్వ రచయితల పంక్తిలో నేనో పిల్లవాడిని. పిల్లలకు వెన్న అంటే యిష్టమైనట్టు నాకు కీర్తి అంటే చాలా యిష్టము. విశ్వరచయితల పంక్తిలో కూర్చున్న నాకు అస్తమానమూ వాళ్ళ కీర్తి పైననే చూపు ఉంటుంది. వాళ్ళ విద్య వాళ్ళ అనుభవం, వాళ్ళ కృషి వాళ్ళ సాధనతో నిమిత్తం లేకుండా కేవలం వాళ్ళ కీర్తివంకే చూస్తూ ఉంటాను. అది నా

జీవితమనే కంచమలోకి రావాలని, నా అజ్ఞానము, అల్పత్వము, అలసత అన్నీ మరచి. అందుకే మా అబ్బాయి వోస్తరు నాకు చెంపదెబ్బలు తగులుతుంటాయి.

విఫలత్వపు చెంపదెబ్బలు!

అబ్బాయి వెన్నకోసరం మారాము చేస్తుంటాడు. నేను కీర్తి కోసరం? అయితే నేనో పిల్లవాడినే.

అకస్మాత్తుగా నా పెదవుల పైన చిరునవ్వ విరుస్తుంది. మా నాన్న నవ్వుతున్నాడు అంటారు “పిల్లలు ఏడుస్తానే. తల్లి పిల్లలూ నావంక ఆశ్చర్యంగా చూస్తారు. కాని వాళ్ళకు నా నవ్వులో అంతర్గర్భతమైయున్న ఏడు ఏమి తెలుసు? అడియాసు, విఫలత్వముల ఏడు. పిల్లవాళ్ళ ఏడు ఆగిపోతుంది. నాలో ఏడు ఆరంభమౌతుంది. పిల్లవాళ్ళ ఏడు, బలహీనతలు, అందరికి కనపడుతాయి. కాని పెద్దల ఏడు? అది మరింత ఎదిగినవాళ్ళకే కనపడుతుంది.”

ఒత్తుకు

బహిర్గతం కాకుండా
చిరుగులు కుట్టుకోవాల్సిందే!

ఇల్లవ్వస్తుడు
చెత్తుచెదారం
దుమ్మా ధూళీ పడుతుంది
చక్కగా ఊట్టితుడిచి
అట్టమాత చేయాల్సిందే!
ఎవరి అన్నాన్ని వాళ్ళ
కాపాడుకొని
ఎవరి సామ్ము వాళ్ళ
దాచిపెట్టుకుని
ఎవరి సంసారాన్ని వాళ్ళ
దిద్దుకొని
సంరక్షించుకోవల్సిందే!
పండుగనో పబ్బమో
వస్తుంటాయి
పనిచేసి కొన్ని రాళ్ళ
పోగుచేసుకోవల్సిందే!
కష్టమడి

కౌవ్యశీలం

సంపాదించినదేదీ

డార్కే పోదు

డారంత పెద్దదపుతుంది!

అక్షరాలు

చెదిరి పోకముందే

చిత్రాన్ని గీయాల్సిందే!

సాపీత్యమన్నపుడు

మంచీ చెడూ

విద్య విజ్ఞానమూ తెలుస్తుంది

ఎవరి ఆలోచన్లు వాళ్ళ

మరవకసోతే

ఒకదగ్గర కట్ట కట్టిన

తాళుపత్రగ్రంథమే!

ఎక్కడతయారైతేనే?

కందుకూరి
శ్రీరాములు

ఎవరి వస్తువులు
వాళ్ళకుపయోగపడాల్సిందే!
ఏ వ్యాయామమైతేనేం?
ఎవరిచైతన్యం
వాళ్ళకుండాల్సిందే!
సభనో సమవేశమో
జరుగుతుంటుంది
ఎవరి వాడం వారు
నిర్భీతిగా వినిపించాల్సిందే!
వస్తుశిల్ములు
సమపాళల్లో కలిసి
కౌవ్యశీలం
మరో చరిత్ర రాస్తుంది!!

స్వతంత్ర్యనంతర తొలితరం తెలంగాణ బాల సాహితీవేత్త డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర

బాల సాహిత్యాన్ని ఆ తరంలోనే సృజించిన
గూడూరును పరిచయం చేసిన పత్రిపాక...

పత్రిపాక మోహన్

మన సాహిత్య సాంస్కృతిక చరిత్ర నిర్మాణంలో అన్ని రంగాల్లో లాగానే బాల సాహిత్యం విషయంలోనూ అన్యాయం జరిగింది. ఆనాటి నిజం రాష్ట్రంలోనూ, తరువాత ప్రాదరాబాద్ రాష్ట్రంలోనూ ఎందరో రచయితలు బాల సాహిత్యాన్ని రాశినా చరిత్రలో రెండు మూడు పేర్లు తప్ప ఇతరుల పేర్లు నమోదు కాలేదు. స్వతంత్ర్యానికి ముందే పొట్లపల్లి రామారావు, ఆదిరాజు వీరభద్రారావు, జి. రాములు వంటి సాహితీవేత్తలు బాలల కోసం రచనలు చేశారు. చాలా పేర్లు నమోదు కాకపోవడంవల్ల మాతరం వాళ్ళం చదవడం, వినడం జరగలేదు. పరిశోధనలవల్ల ఇప్పుడిప్పుడే ఎందరో రచయితలు పేర్లు తెలుస్తున్నాయి. ఇంకా చాలా పేర్లు, రచనలు వెలుగులోకి రావాల్సిపుంది. నిజాం రాష్ట్ర యుగానం తరం లేదా స్వతంత్ర్యానంతరం డా॥ దాశకథి, డా॥ సి. నారాయణారెడ్డి, బి.ఎన్. శాస్త్రి, ‘బాలబంధు’ ఉత్సవ సత్య నారాయణాచార్య, పైడెమట్రి సుబ్బారావు, అమరేశం రాజేష్వరశర్మ, ‘బాలబంధు’ ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి, తిగుళ్ళ వేంకటేశ్వరశర్మ, వేముగంటి నరసింహచార్యులు, బిరుదురాజు

అచ్యుతరాజు, డా॥ పాకాల యశోదారెడ్డి, వానమామలై వరదాచార్యులు మొదలగు ఎందరో సాహితీమూర్తులు తమ వంతు బాధ్యతగా బాల సాహిత్యం కూడా రాశారు.

అరవై నుండి నుండి ఎనభయ్యవ దశకాల మధ్య బాలల కోసం రాశిన డా॥ సామల సదాశివ, నీలా జంగయ్య, కపిలవాయి లింగమార్తి, చందమామ కథల బుల్లె నాగేశ్వరరావు, అంపశయ్య నవీన్, బి.ఎన్. రాములు, డా॥ బోయ జంగయ్య, ఆచార్య కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి, డా॥ జె. బాపురెడ్డి, రేగులపాటి కిషన్‌రావు, ఎల్రోజు సత్యం, డా॥ మలయట్టి, డా॥

వడ్డెపల్లి కృష్ణ వాసాల నర్సయ్య, డా॥ వి.ఆర్.శర్మ, డా॥ అమృత లత, గుల్రాల లక్ష్మారెడ్డి, రామ చంద్రమాళి, మేరెడ్డి యదగిరి రెడ్డి, పుష్పల కృష్ణమూర్తి, సంగనభట్ల చిన రామకిష్ణయ్య, డా॥ నలిమెల భాస్కర్, గర్జకుత్తి రాజేంద్ర, చెన్నారి సుదర్శన్, డా॥ ఎం.రాములు, లక్ష్మారెడ్డి, ఐతా చంద్రయ్య, ఎన్వఎల్ రామాళి, డా॥ ఆదినారాయణ మొదలగు వందలాది మంది కథలు, కవిత్యం, విమర్శలోపాటు విశేషంగా బాల సాహిత్యం రాశారు. కానీ వీరి కృష్ణ నమోదు కాలేదు. తెలంగాణ ఉమ్మడి జిల్లాలు నల్గొండ, మహబూబ్ నగర్, ఖమ్మంతో పాటు మరికొన్ని ఇతర ప్రాంతాల నుండి సేకరణ ఇంకా పూర్తికాలేదు. అందువల్ల వారందరి పేర్లు ఇక్కడ పేర్కొనలేక పోతున్నందుకు మన్నించాలి. ఇంకా తెలంగాణాలో వెలుగు చూడాల్సిన బాల సాహితీవేత్తలు ఎందరున్నారో! వారి పేర్లు, సాహిత్యం చరిత్రలో ఎప్పుడు నమోదుచుటాయో! చరిత్రలోని పుటల కింద దాగిన ఎందరో సాహితీ మూర్తుల బాల సాహిత్య కృష్ణిని నమోదు చేసాం. చేస్తున్నాం. ఇంకా చేయాల్సి ఉంది. సాహిత్య చరిత్రలో

మనం మరిచిపోయిన రచయితలను,
వారి కృషిని నమోదుచేసి భావితరాలకు
వారి రచనలను అందించవలసిన బాధ్యత
మనది. ఈ నేపథ్యంలో చరిత్రకందని
మరో కథల హోరో, బాల సాహితీవేత్త
డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర.

తెలుగువారి సాహిత్య చరిత్రలో, ప్రతి
తెలుగువాడి హృదయం ఔన శాశ్వతంగా
నిలిచిన పేరు హనుమాజీ పేట'.
అందుకు కారణం మనకు తెలిసిందే,
'సినారె' అనే ఫెనామినాకు జన్మనిచ్చిన
డొరు, ప్రసిద్ధ తెలంగాణా కథకులు
గూడూరి సీతారాం, గేయ కవితా
నిశారదులు కనపర్తి లక్ష్మీనర్సయ్య,
ఒగ్గుకథకు అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి
కల్పించిన మిద్రె రాములు హనుమాజీపేట
వారే కాక సినారె సమకాలికులు కూడా.
1955-56 ప్రాంతంలో బాలల కోసం
రచనలు చేసిన సాహితీవేత్త డా॥ గూడూరి
రాఘవేంద్ర ఈ హనుమాజీపేట లోనే,
సినారె పక్కింట్లో పుట్టారు. పారశాల

దశలో రచనలు చేసిన రచయిత
రాఘవేంద్ర. అందుకు ఆనాటి తెలంగాణా
వాతావరణం ఒక కారణం. మరో కారణం
అప్పటికే కథకులుగా ప్రసిద్ధులైన అన్న
గూడూరి సీతారాం, సినారెల రచనలతో
పాటు, వేములవాడలో అప్పటికే 'ఎధియిష్ట
బాయ్య క్లబ్' ప్రారంభించిన జి. సురమాళి
వంటి వారి స్వామ్యి రాఘవేంద్రవై ఉంది.
తొలి రచనలు ఆనాటి సిరిసిల్ల ప్రభుత్వం
పారశాల సంచిక 'తరంగిశి', వేములవాడ
కేంద్రంగా వచ్చిన రాత పత్రిక
'విద్యుత్తలో అచ్చయ్యాయి.

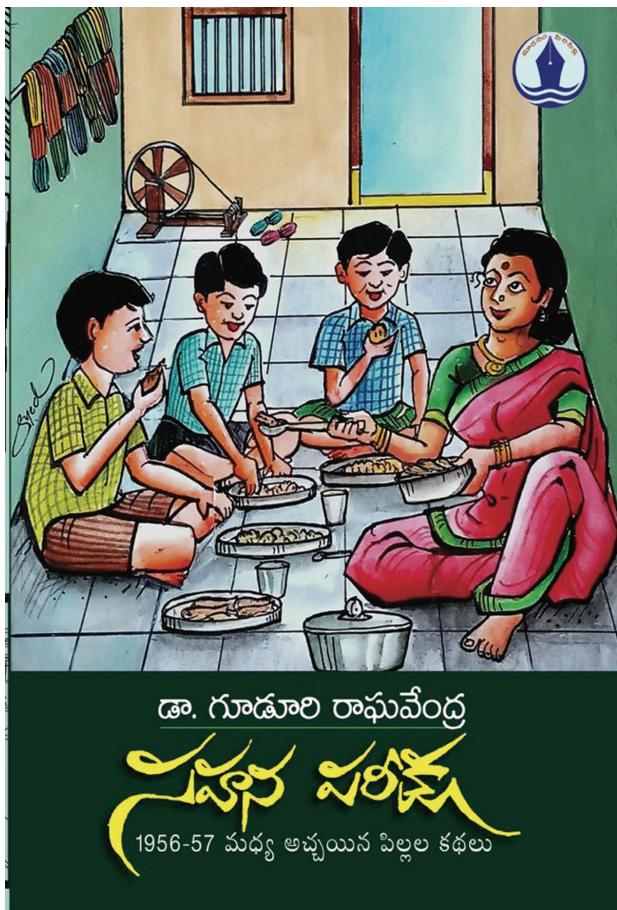
ఇవ్వాళ్ళ తెలుగు రాష్ట్రాల్లో, ప్రధానంగా
తెలంగాణాలో బాల రచయితల రచనల
'కొత్త విష్ణవం' మనం చూసి
అనందిస్తున్నాం. ఆశ్చర్యపోతున్నాం.
ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పాటుకు మండి కవి,
రచయిత, అనువాదకులు, బూర్జుల
రామకృష్ణరావుగారు ముఖ్యమంత్రిగా
ఉన్న వ్రాదరాబాద్ రాష్ట్రాలో పారశాల
విద్యార్థిగా రచనలు చేసిన రచయిత

గూడూరి
రాఘవేంద్ర. 1957-
60ల మధ్య
కథానికలు రాసిన
పేరు 1955 -1957
ప్రాంతంలో
ప్రధానంగా పిల్లల
కోసం రాసారు.
తరువాత చాలా
కథలు వివిధ
పత్రికల్లో
వచ్చినప్పటికీ
ఇప్పుడు వాటిలో
చాలా కథలు
అలభ్యం, కొన్ని
కథలు మాత్రమే
దొరుకుతున్నాయి.
అందరు తొలితరం
తెలంగాణా
రచయితల్లాగానే
కథలు
దాచుకోవాలనే
సోయి లేకపోడంతో

దానిని నమ్మి దొంగతనానికి
వెళ్ళన దొంగలు ఒకలంట్లీ
దొంగతనంచేస్తూ తమకేమీ
కాదని నప్పుకుంటూ,
పాలపాటియే ప్రయత్నం
చేయకపాగా అద్భుతం
అపుతామని "సర్ ధూం"
అంటూ గట్టిగా అరుస్తారు.
వాళ్ళ అద్భుతం కాకపాగా
అపుటీకే ఇంటివాల పిరాళుదుతో
పచ్చిన పాలీసులు దొంగలను
పట్టుకుపాగితారు. దైర్యం,
సమయస్థాటి వల్ల ఆపదల
నుండి ఎలా గట్టిక్కపుచ్చన్నది ఈ
కథ తెలియ జేస్తుంది.

వీరి చాలా కథలు దొరకలేదు. అనేకసార్లు
డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్రను ఇదే
విషయం ఆడిగితే రాసాన్ని విషయం,
రచనలు ప్రచురించిన కొన్ని పత్రికల
పేర్లు, బాలునిగా, యువకునిగా తాను
కలిసిన, మాట్లాడిన సాహితీవేత్తల
వివరాలు, సినారెతో గల సాన్నిహిత్యం
తప్ప ఇతర వివరాలు చెప్పలేక పోయారు.
రచయిత కంటే ఎక్కువగా వీరి చెల్లెలు
శ్రీమతి మాయాన రామలక్ష్మిగారికి జ్ఞాపకం
ఉంది. గూడూరి సీతారాంగారి కథల
పుష్టకం వచ్చాక డా॥ రాఘవేంద్ర రచనల
గురించి చాలాసార్లు ప్రస్తావించారు.

డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర ప్రభుత్వ
దంత వైద్యులుగా ఉద్యోగం చేసారు.
పదవి విరమణ చేసాక కూడా సేవలు
అందిస్తునే జగిత్యాలలో విశ్రాంత
జీవితాన్ని గడుపుతున్నారు. తెలంగాణా
బాల సాహితీవేత్తల గురించి రాస్తున్న
క్రమంలో నేను వివిధ గ్రంథాలయాల్లో
పాత పత్రికలలో, సాహితీ మిత్రుల ద్వారా
ప్రయత్నించగా స్వాతంత్ర్య సమర
యోధురాలు సూర్యదేవర రాజ్యాలక్ష్మీ
సంపాదకత్వంలో వచ్చిన ఆనాటి
'తెలుగుదేశం' పత్రికలో రాఘవేంద్ర
రాసిన కొన్ని పిల్లల కథలు లభించాయి.
పిల్లల కథలే కాక రాఘవేంద్ర తెలుగు

దేశం పత్రికలో 3-5-1956లో అచ్చుయిన ‘ఇంటాయిన-ఇంటావిడ’ కథానిక, 6-12-1956న అచ్చుయిన ‘డిట్కెషన్ సాహిత్యం వ్యాధం, రచయితలు వ్రాయడం మానాలి’ అనే వ్యాసం, ‘గోలోండ పత్రిక’లో 22-4-1956న అచ్చుయిన ‘బీకటి బాట’ కథలు లభించాయి. కొన్ని కథల సేర్లు సీతారాంగారి ద్వారా తెలిసినా ఇంకా లభించలేదు. ఇటీవల వీరి మరికొన్ని కథలు తెలంగాణ రచయితల రచనలను ఒక యజ్ఞంగా సేకరిస్తున్న పరిశోధకులు సంగిచెట్టి శ్రీనివాసుకు దొరికాయి. సంగిచెట్టికి దొరికిన కథలు ‘గోలోండ పత్రిక’లో అచ్చుయ్యాయి. అవి మొండి ఘటాలు’ 8-7-1956, “దూరపు కొండలు” 18-11-1956, ‘మేడిపట్లు’ 20-1-1957, ‘గౌరవం’ 16-3-1957, ‘ఆత్మ-అభివృద్ధి’ 18-5-1958.

తెలంగాణ ఏర్పడి తెలంగాణ సోయిలో పరిశోధనలు జరుగుతున్న క్రమంలో స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం, ఆనాటి పైదారాబాద్ రాష్ట్రం, ఉమ్మి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో బాల సాహిత్యం రాసిన ఎందరో తెలంగాణ రచయితలు కనిపిస్తున్నారు. వారిలో 1945లోనే బాలల కోసం ఆనాటి ‘అనందవాసి’ పత్రికలో ‘ముల్లా కథలు’, ‘అచార్యుల కథలు’ వంటి రచనలు చేసిన పోట్లపల్లి రామారావు ప్రాతఃస్నేరణీయులు. వీరి సాహిత్యంపై పరిశోధన చేసిన నటులు, బాల సాహితీవేత్త డా॥ భూపాల్ ప్రకారం ‘అచార్యుల కథలు’ పేరుతో వచ్చిన కథల వంటిని తెలుగులో ఇంతవరకు రాలేదు. సిరిసిల్లలో ఇదీ సమయంలో బాలల కోసం ‘గాంధీ సూక్తులు’, ‘శాంతిపథం’ గేయ నాటికలు, ‘బాలబాట’ అర్థ శతకం రాసార్థకు చెప్పిన టిచ్చర్ జి. రాములు. పంతోమ్మి వందల యాభయ్య దశకంలో బాల సాహిత్య వికాసం కూరకు పనిచేసిన సంపుల్లో పైదారాబాద్ లోని ‘బాల సాహిత్య రచనాలయం’ ఒకటి. యాభైయేండ్ల క్రితం ఈ సంపుల్లో ప్రసిద్ధ రచయిత, మహామనిషి గిడుగుసీతాపతిగారి వంటి

వారిని పిలిపించి బాల సాహిత్య రచనా కార్యాలలు జరిపింది. పుస్తకాలను ప్రచురించింది. బహుశః ఇది అప్పటి ఆంధ్రప్రదేశ్ లెజిస్ట్రేటివ్ కొన్సిల్ చైర్మన్ మాడపాటి పానుమంతరావు మార్గదర్శనంలో నడిచి ఉండ్డాచ్చు. ఉత్సల, బి.ఎస్. శాస్త్రి, ఎం.వి. రాఘవాచారి, గంగుల శాయిరెడ్డి వంటివారికి రచనాలయంతో సన్నిహిత సంబంధాలున్నాయి. ఇక్కడ ఇంకాక విషయాన్ని జ్ఞాపకం చేసుకోవాలి. 1969లోనే బాల సాహిత్య రచనాలయం బాల సాహితీవేత్తల కార్యాల నిర్వహించింది. 1959లో ఈ సంపు తిగుళ్ళ వేంకటేష్వరరావు రాసిన ‘వానకారు’ బాల గేయ సంపుటిని ప్రచురించింది. అరవైయేండ్ల తరువాత 2017లో డా॥ వి.ఎర్. శర్మ దీనిని తిరిగి ప్రచురించారు.

గత సభలకు మిన్నగా తెలంగాణ ప్రభుత్వం జరిపిన ప్రవంచ తెలుగు మహాసభలు బాల సాహిత్యానికి, బాలలకు పెద్ద పీట వేసాయి. ‘తెలంగాణా బాల సాహిత్య వికాసం’ పై మహాసభల్లో మాట్లాడేందుకు చదువుతున్నప్పుడు చరిత్ర కెక్కని ఎన్నో పేర్లు కనిపించాయి. పైడిమరి రామకృష్ణ తెచ్చిన ‘బాల సాహిత్య శిల్పులు’ మొదలు తెలుగులో

మూడవ కథ, ‘బాల కథ’
శీర్షికతతో అభ్యయిన ‘నిజం నిలకడ మీద తెలుస్తుంబి’ కథ.
ఇందులో పైన పేరొఱ్సు మూడు కథలకంటే కూడా ఒకింత ఎక్కువ నాటకీయతను చొప్పించాడు రచయిత.
ఒకసారి ఒక దుకాణం యజమాని జేములోంచి కొంత నగదు మాయముయ్యిందని గుల్తిస్తాడు. ఆ దొంగతనం దుకాణంలోని నొకరు చేశాడని భావించి యజమాని కొడుకు, పాశీనులు నొకరు కీష్టయ్యను చిత్రపాంసలు పెడతారు.

వచ్చిన అనేక సాహిత్య చరిత్రలు, బాల సాహిత్య పిహాచ్.డి సిద్ధాంత వ్యాసాలను సంప్రదించాను. కొన్ని ‘బాలబంధు’ ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి, ‘బాలబంధు’ ఉత్సల సత్యనారాయణా చార్య, వేముగంటి వారి వంటి లబ్జు ప్రతిష్టలులున వారిని, ఎంతోమంది ‘చందమామ’ రచయితల పేర్లను కూడా పేర్సోనక పోవడం చూసాను. ఆ క్రమంలోనే అంతకు ముందే ‘మన సిరిసిల్ల’ పేరుతో సిరిసిల్ల సాహిత్య చరిత్ర రాసిన నేను ‘తెలంగాణా బాల సాహిత్య చరిత్ర’ రచనకు ఆకరాల సేకరణ ప్రారంభించాను. ఈ క్రమంలో విస్క్రూత రచయితల రచనలనేకం దొరికాయి. ఇంకా లభిస్తున్నాయి. వారిలో ఆదిరాజు విరభద్రరావు నుండి డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర వరకు ఉన్నారు. బాల సాహిత్యంలో కొత్త వెలుగు గూడూరి రాఘవేంద్ర కథలు: ప్లెల్ల కోసం బాల సాహిత్యం, కథానికలు రాసినప్పటికి సాహిత్య చరిత్రలో నమోదుకొని రచయిత డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర. బాల్యం నుండే రచనలు చేస్తూ పారశాల డశలోనే రచయితగా గుర్తింపు పొందిన గూడూరి రాఘవేంద్ర తన కథలను భద్రపరచలేదు. నేను సాహిత్యం పై ఆసక్తితో గూడూరి సీతారాం కథలు చదువుతున్న క్రమంలో వారి ద్వారా డా॥ రాఘవేంద్ర రాసిన కథల గురించి తెలిసి ఆసక్తి కలిగింది. ఈ హనుమాజీ పీట నుండి మరో రచయిత గూడూరి శంకరం రచనలు కూడా వచ్చాయి. నాటిని సేకరించాలిన అవసరం ఉంది. మా మానేరు రచయితల సంఘం అధ్యక్షులు గూడూరి సీతారాం ‘సాహితీ జీవిత స్వర్ణోత్సవం’ సందర్భంగా తన జ్ఞాపకాలను రాయాల్సిందిగా డా॥ రాఘవేంద్రను కోరగా తన రచనలు వివరాలు చెప్పడం బాల సాహిత్య సేకరణ చేస్తున్న వారికి మరింత ఆసక్తిని కలిగించింది. వారికి తేదీలు పెద్దగా గుర్తుకు లేవు. సీతారాంగారు చెప్పిన ఆవాళ్ళతో పాత పుస్తకాలు, పత్రికలు తవ్వుతున్న క్రమంలో నాకు వీరు రాసిన

నాలుగు పిల్లల కథలు లభించాయి.
వాటిలో ఒకటి అసంపూర్తిగా ఉంది. దానిని
ఇందులో ప్రచురించడం లేదు. యాభై
ఆరేండ్ల కింద యాబైకి పైగా పిల్లల కథలు
రాసినా వాటిలో నాల్గెల్లు మాత్రమే
లభించడం దురదృష్టం. ప్రధాన ప్రవంతి
అయిన బాలల సాహిత్యం దశాబ్దాల
క్రితమే రాసిన చరితార్థాలు
డా॥ రాఘవేంద్ర.

తెలుగు దేశం ‘బాలల కొలువు’

నాకు లభించిన నాలుగు బాలల
కథలు 1956, 1957లో అచ్చయ్యాయి.
ఈ కథలన్నీ నేను పైన పేర్కొన్న తెలుగు

దొ॥ రాఘవేంద్రగాలివి

శప్పుటికి కేవలం నాలుగు పిల్లల
కథలు, ఆరు కథానికలు, రెండు
వాయసాలు మాత్రమే దొలకాయి.
దొరకాలివినవి చాలా ఉన్నాయి.
జివి నాలుగు కథలే కావచ్చు,
కానీ ఆనాటి పైదారాబాద్
రాఘుంలో జలగిన పటిష్ఠమైన
వచన సాహిత్య వికాసాన్ని
నిఖార్యాయిన తెలంగాణ
భాషని, బాల సాహిత్యం వట్ల
ఆనాటి పత్రికలు, రచయితలు
చూపించిన శ్రద్ధను
తెలియజేస్తున్నాయి.

దొంగతనం చేసి తెచ్చిన ధనం దాచుకునే
గుహలోకి వెళ్లి దాక్కుంటాడు. తమ
తావును చూసిన రంగడిని ఎలాగైనా మట్టు
పెట్టాలని దొంగలు మాట్లాడుకునే
మాటలు విని భయపడి పోతాడు. ఆ
గుహలోని తమ ఇష్టాదైవమైన
నరసింహాస్నామికి దొంగలు పూజచేసి
వరమీయమని వేడుకుంటారు. ఎలాగైనా
వాళ్ళను పోలీసులకు పట్టించాలని
నిశ్చయించుకున్న రంగడు ఆకాశవాణి
రూపంలో మాట్లాడుతూ “ఏమి కావాలో
కోరుకొండి” అంటూ దొంగలకు
అభయమిస్తాడు. తమకు నరసింహాస్నామి
ప్రత్యుషమయ్యడని భావించిన దొంగలు
మేం దొంగతనం చేస్తున్నప్పుడు ఎవరికి
పట్టబడకుండా వరం ఇవ్వ” మని
వేడుకుంటారు. ఈ దొంగల రోగం
కుదుర్చాలని భావించిన రంగడు “సరే!
మీరు సర్రాం “అని అనగానే ఎవరి కంటికి
కనబడరు” అంటూ ఆకాశవాణి రూపంలో
వరమిస్తాడు.

దానిని నమికై దొంగతనానికి వెళ్లిన
దొంగలు ఒకరింట్లో దొంగతనంచేస్తూ
తమకేమీ కాదని నప్పుకుంటూ, పారిపోయే
ప్రయత్నం చేయకపోగా అదృశ్యం
అవుతామని “సర్రాం” అంటూ గట్టిగా

అరుస్తారు. వాళ్ళ అదృశ్యం కాకపోగా
అప్పటికే ఇంటివారి ఫిర్యాదుతో వచ్చిన
పోలీసులు దొంగలను పట్టుకుపోతారు.
దైర్యం, సమయస్థాప్తి వల్ల ఆపదల
నుండి ఎలా గట్టెక్కువచ్చున్నది ఈ కథ
తెలియు జేస్తుంది.

మరోకథ ‘సహన పరీక్ష’, ఇది 24-5-
1957న తెలుగుదేశంలో వచ్చింది. ఇది
ముగ్గురు పిల్లలకు సంబంధించిన కథ.
వేసవి సెలవుల్లో రాము, అతని బావలు
సౌము, భీములు రాము వాళ్ళ గ్రామానికి
వస్తారు. సౌము, భీములు ఇద్దరూ కొర్కిగ
కోతలరాయుళ్ళు. ఎప్పుడూ తామే గొప్ప
అంటూ బడాయిలూ చెప్పుకుంటూ
ఉంటారు. ఒకరోజు ఆటలో పిల్లలు గొడవ
పడుతుంటే వాళ్ళను ఆపేందుకు “ఎవరు
ముందు తింటారో వారికి మంచి
బహుమతి ఇస్తాను” అని ప్రకటిస్తుంది
అమ్మా ముగ్గురు పిల్లలు వచ్చి భోజనానికి
కంచాల ముందు కూర్చుంటారు. అస్తం,
చేపలకూర పడ్డిస్తుంది అమ్మా. సౌము,
భీములు తాము తోందరగా తిని
బహుమతిని పొందాలన్న తోందరలో
అదరబాదరగా ముద్ద మింగుతారు.
ముళ్ళు తీయకపోవడంతో చేపముళ్ళు
సౌము, భీము నాలుకకు

దేశం’ పుత్రికలో వచ్చాయి. ఇప్పటికే ఈ
పత్రికలు పైదారాబాద్, సుల్తాన్
బజార్లోని శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషా
నిలయంలో ఉన్నాయి. డా॥ రాఘవేంద్ర
కథలను సంపాదకులు పిల్లల్లారా! విన్నురా
మీరీ కథను !!’ అంటూ ‘బాలల కొలువు’
శీర్షిక కింద ప్రచురించారు. ఈ
సంపుటిలోని తొలికథ ‘దైర్యే సాహానే
లభ్యికై’ ఇది సాదాసీదాగా సాగే కథ.

కానీ చదువురులకు మిక్కిలి ఆసక్తి
కలిగించడమే కాక ఉత్సంధన
రేకెత్తిస్తుంది. కట్టెలు కొట్టే రంగడు
అడవిలో దొంగలను చూసి భయపడి
పారిపోతూ చివరకు ఆ దొంగలు

గుచ్ఛకుంటాయి. రాము మాత్రం నిదానంగా చేపలముళ్ళను తీసి తింటాడు. మరునాడు పిల్లలంతా “నీన్న ప్రకటించిన బహుమతి ఎవరికి దక్కింది. ఎవరికి సహానం ఎక్కువగా ఉంద”ని అడగగా. “అది రాము”నే అని చెబుతుంది అమ్ము. పిల్లల మనస్తత్తుం, వారి స్పర్శలు, వాళ్ళ వాళ్ళ మానసిక ప్రవత్తులను ఒక పైకాలజిస్టుగా చెబుతారు రాఘవేంద్ర ఈ కథలో. ఇది పిల్లల మానసిక స్థితుల్ని చక్కగా వ్యాఖ్యానించే కథ.

మూడవ కథ, ‘బాల కథ’ శీర్షికతో అచ్చయిన ‘నిజం నిలకడ మీద తెలుస్తుంది’ కథ. ఇందులో పైన పేరొన్న మూడు కథలకంటే కూడా ఒకింత ఎక్కువ నాటకీయతను చొప్పించాడు రచయిత. ఒకసారి ఒక దుకాణం యజమాని జేబులోంచి కొంత నగదు మాయమయ్యందని గుర్తిస్తాడు. ఆ దొంగతనం దుకాణంలోనీ నొకరు చేశాడని భావించి యజమాని కొడుకు, పోలీసులు నొకరు క్రిష్టయును చిత్రహింసలు పెడతారు. బాధలకు ఓర్కుకోలేక దొంగతనం చేసానని ఒప్పుకుంటాడు క్రిష్టయ్య. మరునాడు దుకాణం యజమాని తిరిగి వచ్చాక విషయం తెలుసుకున్న యజమాని తిరిగి నోట్లను లెక్కించగా నగదు మొత్తం సరిగానే ఉంటుంది. తన పొరపాటు తెలుసుకున్న యజమాని కొడుకు క్రిష్టయ్య మంచితనం, నిజాయితీలను తెలుసుకుని క్షమాపణలు కోరుతాడు. ఇందులోని సంభాషణలు మరియు నాటకీయ శైలి కథకు అందాన్ని ఇవ్వడమేకాక కథను చక్కగా నడిపించాయి. పైన పేరొన్నట్లు ఇవి అచ్చంగా యాభై ఆరేండ్ల క్రితం రాయబడిన కథలు. పాతకులు కథలు ప్రమరింపబడిన కాలాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని ఈ కథలను చూడాలి. కథలను యథాతథంగా ప్రమరించాం. ఇందులోని భాష ఇతర విషయాలలో ఎలాంటి మార్పులు చేయలేదు. పాతకులకు ముఖ్యంగా పిల్లలకు

తెలిసేందుకు నాటి ప్రతికల నకళ్ళను కూడా ఇందులో అమ్మవేయడం జరిగింది. తోలినాళ్ళలో గూడూరి రాఘవేంద్ర పిల్లల కథలు, కథానికలతో పాటు వ్యాసాలు, కొన్ని కవితలు, గేయాలను రాసారు. సందర్భం కాకున్న ఇక్కడ ఒక విషయాన్ని గుర్తు చేస్తాను. డా॥ రాఘవేంద్ర అన్న, గూడూరి సీతారాం ప్రసిద్ధ కథకులుగా తెలుసు. కథలతో పాటు ఆయన రెండు నవలలు, మరెన్నే వ్యాసాలు రాసారు. కరీంగర్ కేంద్రంగా తెలంగాణా గాంధీ బోయినపల్లి వెంకట రామారావు సారథ్యంలో వచ్చిన ‘సారస్వత జ్యోతి’లో 1953, ఫిబ్రవరి సంచికలో ‘ప్రజాకవి’ అని కాళోజీని ఎందుకు పిలపచ్చే తెలుపుతూ వ్యాసాన్ని రాసారు సీతారాం, అందులో - “.... కాళోజీగారు అచ్చంగా ప్రజాకవి. ప్రజాకవి అని శ్రీత్రిని అనలేం. ఎందుకనగా ఆయన ‘శ్శలాతలంలో’ హామం పండగ’ అంటే సామాన్య ప్రజానికానికి ఏమర్దమౌతుంది. అందుకే శ్రీత్రి అంటాడు కవిత్వం రెండు విధాలుగా ఉంటుందని, ఒకటి సామాన్య ప్రజలకు అర్థమాతుంది. రెండవది కవిత్వం ధారాళంగా సాగేది. అయితే కాళోజీగారు మొదటి తెగకు చెందినవాడు. నేడు తెలంగాణములో ఏక్కక మహా ప్రజాకవి ఒక్క కాళోజీగారు మాత్రమే” అంటారు. అన్న గూడూరి సీతారాం గారిలాగే డా॥ రాఘవేంద్రగారు కూడా ఇత్తువంటి చక్కని వ్యాసాలు, కవితలు రాసారు. వాటిలో 6-12-1956 న రాసిన ‘డిటెక్టివ్ సాపియ్యం వ్యర్థం: రచయితలు ప్రాయిడం మానాలి’ వ్యసం ఈ పుస్తకం చివరన చూడోచ్చు. ‘అనాదిగా సాపియ్యం ప్రజల్లో చైతన్యం కలిగించిని, సాపియ్యం ప్రజల జీవితానికి సంబంధించకపోతే అది ప్రజల హృదయాలలో నాటుకోదు’ అంటారు రాఘవేంద్ర. అలోచింపజేసే వ్యాసమిది. డా॥ రాఘవేంద్ర గారిని ఇప్పటికి కేవలం నాలుగు పిల్లల కథలు, ఆరు కథానికలు, రెండు వ్యాసాలు మాత్రమే దొరికాయి. దొరకాల్సినవి చాలా

‘ఒంగారకథ’ శీర్షికతో
అచ్చయిన ‘నిజం నిలకడ మీద తెలుస్తుంబి’ కథ. ఇందులో పైన పేరొన్న మూడు కథలకంటే కూడా ఒకింత ఎక్కువ నాటకీయతను చొప్పించాడు రచయిత. ఒకసారి ఒక దుకాణం యజమాని జేబులోంచి కొంత నగదు మాయిని వ్యాఖ్యానించే కథ. అది ప్రజలకు నిజం నిలకడ మీద తెలుస్తుంబి’ కథ. ఇందులో పైన పేరొన్న మూడు కథలకంటే కూడా ఒకింత ఎక్కువ నాటకీయతను చొప్పించాడు రచయిత. ఒకసారి ఒక దుకాణం యజమాని జేబులోంచి కొంత నగదు మాయమయ్యందని గుర్తిస్తాడు. ఆ దొంగతనం దుకాణంలోనీ నొకరు చేశాడని భావించి యజమాని కొడుకు, పోలీసులు నొకరు క్రిష్టయును చిత్రహింసలు పెడతారు. బాధలకు ఓర్కుకోలేక దొంగతనం చేసానని ఒప్పుకుంటాడు క్రిష్టయ్య. మరునాడు దుకాణం యజమాని తిరిగి వచ్చాక విషయం తెలుసుకున్న యజమాని తిరిగి నోట్లను లెక్కించగా నగదు మొత్తం సరిగానే ఉంటుంది. తన పొరపాటు తెలుసుకున్న యజమాని కొడుకు క్రిష్టయ్య మంచితనం, నిజాయితీలను తెలుసుకుని క్షమాపణలు కోరుతాడు. ఇందులోని సంభాషణలు మరియు నాటకీయ శైలి కథకు అందాన్ని ఇవ్వడమేకాక కథను చక్కగా నడిపించాయి. పైన పేరొన్నట్లు ఇవి అచ్చంగా యాభై ఆరేండ్ల క్రితం రాయబడిన కథలు. పాతకులు కథలు ప్రమరింపబడిన కాలాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని ఈ కథలను చూడాలి. కథలను యథాతథంగా ప్రమరించాం. ఇందులోని భాష ఇతర విషయాలలో ఎలాంటి మార్పులు చేయలేదు. పాతకులకు ముఖ్యంగా పిల్లలకు

ఉన్నాయి. ఇవి నాలుగు కథలే కావచ్చు, కానీ ఆనాట పైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో జరిగిన పటిష్టమైన వచన సాపియ్య వికాసాన్ని, నిఖార్పయిన తెలంగాణ భాషాని, బాల సాపియ్యం పట్ల ఆనాటి పత్రికలు, రచయితలు చూపించిన శ్రద్ధను తెలియజ్జేస్తున్నాయి. ఇంత చక్కని కథలు రాసిన గూడూరి రాఘవేంద్ర స్వాతంత్ర్యానంతర తెలంగాణ తోలితరం కథకుల్లో అగ్రగణ్యాలైన తన అన్న స్వర్గీయ గూడూరి సీతారాం లాగే ‘కథకు రాం రాం’ అన్నారు. పాతశాల విద్యాక్రిదశ నుండి ఎంతో ఉత్సాహంతో రచనలు చేసిన గూడూరి రాఘవేంద్ర వాడ వాడలా చక్కని సాపియ్య, సాంస్కృతిక వాతావరణం విలసిల్లిన ఆనాటి అద్భుతమైన జ్ఞాపకాలను నెమరు వేసుకుంటూ ఉన్నారు. రాసిలోనూ, వాసిలోనూ మిక్కిలి విలువైన మేలిమి బంగారు కథలను అందించిన డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర స్వాతంత్ర్యానంతర తెలంగాణ తోలితరం బాల సాపియ్యం వ్యాపించిన పటిష్టమైన వరుసవేది తెలిసిన రసవేది. ప్రభుత్వ దంత వైద్యులుగా పనిచేసిన డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర వాడ వాడలా చక్కని సాపియ్య, సాంస్కృతిక వాతావరణం విలసిల్లిన ఆనాటి అద్భుతమైన జ్ఞాపకాలను నెమరు వేసుకుంటూ ఉన్నారు. రాసిలోనూ, వాసిలోనూ మిక్కిలి విలువైన మేలిమి బంగారు కథలను అందించిన డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర స్వాతంత్ర్యానంతర తెలంగాణ తోలితరం బాల సాపియ్యం వ్యాపించిన పటిష్టమైన వరుసవేది తెలిసిన రసవేది. ప్రభుత్వ దంత వైద్యులుగా పనిచేసిన డా॥ గూడూరి రాఘవేంద్ర ఉన్నారు. రాఘవేంద్ర పురిటిగడ్డ జిగిత్యాలో విక్రాంత జీవితాన్ని గడ్డుపుతున్నారు.

రాజనీతి రుద్రదేవుడు

(మొదటి ప్రతాపరుద్రుడు)

కాకతీయ రాజు మొదటి ప్రతాపరుద్రుడు శ్రీ.శ.1150-1195 వరకు పాలించాడు. రుద్రదేవుడు అనే పేరుతో భూదా పిలిచేవారు. ఆ పేరుతోనే కవిత్వం ప్రాసినట్లు మనికి సింగన సంకలనం చేసిన సకలనీతి సమ్మితంలోని పద్యాల వలన తెలుస్తున్నది. రాజుకు ఉండవలసిన లక్ష్మోలు, పరిపాలనలో ఉండవలసిన జ్ఞాగ్రత్తలు, ఉద్యోగుల కర్తవ్యాలు, ప్రజలతో వివిధరకాలుగా వర్తించే తీరుతెన్నులు ఈ పద్యాలలో కనిపిస్తాయి. ఇందులో వాడిన పదాలు చాలావరకు ఆనాటి వాడుక భాష అని చెప్పవచ్చు.

- కం. జనపతి పర్షణ్యగతిం తనభూప్రజ బ్రోవలయు దగ బ్రోవడమే తను జూసి పోవునా ప్రజ ఘననీరన నరసి పాయు ఖగముల భంగిన్
- కం. ఆపదల జెందు ప్రజలను భూపతి మొదలిచ్చి మగుడ బ్రోవగ రాదా జేపట్టి నిడువ వలవదు భూపతికి కుటుంబమనగ భూమియ కాదే
- కం. ఎంతెంత గలుగు రాష్ట్రం బంతంతయు రాజు పెద్దయగు కావన దే శాంతరములోత్తు కొనుట ని తాంతాము ధర్మంబుగాదె ధరణిశునకున్
- సి. సొమ్య రాజులు గొన్న సుంకమెక్కించిన పరదేశి సరుకులు సౌరకుమనుట వణిజూలు తమయంత వలసిన ధారణ సేయజూచుట ప్రజజెఱచికొనుట తులలు తూములు పాటి నిలుపక సాగంగ నిచ్చుట ముచ్చిమి కీయకొనుట కల్లదులాయిచి మొల్లంబు వెడసూఱ గొనగమాన్మమి దానకొనక చెడుట
- గీ. కాన నృపతి లోభిగాక పేదల బ్రోచు తలపు గలిగి బేల దనము విడిచి తగనివారయందు దాష్టిణ్యమొల్లక యురయవలయు గూడ వరుల వలన
- ఉ. కొందఱు మేలమాడుటలు కొందరు నావులు దీర్ఘ పిల్చుటల్ కొందరు ముడ్లు సేయుటయు కొందర మన్నన భృత్యురాట్టులన్ కొందర నాత్ముభావమున కొందరమన్నన భృత్యరాజి ని ట్లుందర నన్నిభంగుల నృపాగ్రణి వశ్యుల జేయగా దగున్

సినిమా

పాటల మాగణంలో

తెలంగాణ

తెలంగాణ సినిమాలలో పోటత్తిన కవిత్యం - తెలంగాణ సమాజ
ప్రతిఫలాలను వివరించే నెల్లుట్ల రమాదేవి వ్యాసం...

నెల్లుట్ల రమాదేవి

ఎనిమిది దశాబ్దాల తెలుగు చలన చిత్ర చరిత్రలో తెలంగాణా పాత్రా , ప్రాధాన్యతా తక్కువే! అక్కడక్కడ కొందరు తెలంగాణా నటులు మెరిసినా అన్ని శాఖలలోనూ సహాయపడటనే తప్ప పూర్తి స్థాయి ప్రాముఖ్యతాక్కడి వాళ్ళు పాందలేదనే చెప్పాచ్చు. అయితే సినిమా స్వర్ణ యుగుల రోజుల్లో గిత రచయితలుగా ప్రవేశించి మహామహుల మధ్య నిలదొక్కుకొనితిరుగులేని కీర్తిని పొందిన సినారె, దాశరథి తెలంగాణా వాళ్ళే అన్నది గర్భించాల్సిన విషయం. ఆ తరువాతితరంలో పాటల రచయితలుగా అడుగుపెట్టి దిగ్బిజయాలను అందుకున్న సుద్ధాల అశోక్ తేజ్, చంద్ర బోన్ నంటి ప్రసిద్ధ గిత రచయితలతో బాటు.. కొన్ని పాటలు రాసినా మంచి పేరు తెచ్చుకున్న వడ్డెపల్లి క్షణ్ణ కందికొండ, మిట్టపల్లి సురేందర్, కాసర్గ శ్యాం, సూరారం శంకర్, వరికుప్పల యాదిగిరి, మాన్స్కి మల్కీక్ లాంటి సినీ కవులెందరో తెలంగాణా గడ్డ మీద ఉన్నారు. అరవయ్య దశకంలో దైతుల, వ్యవసాయదారుల, కార్యకుల కథల ఆధారంగా సినిమాలు వచ్చినా, పాటల్లోమాండలికాలు వాడడం తక్కువే. అడపాడపా అప్పటికే జనం నోళ్ళల్లో నలిగిన జానపద గీయాలుయధాతథంగా గానీ, వాటి పల్లవలు గానీ తీసుకున్నా... వాటిలో తెలంగాణా మాండలికం ఉన్న పాటలుఎక్కువగా లేవన్నది నిజం.

సి. నారాయణ రెడ్డి పాటలు 'చారెడేసి

కళ్ళుజూసి, బారెడేసి కురులు జూసి.. అది జూసి ఇది జూసి హైరానయి పోతినే పూసలోళ్ళ రాజమ్మా' అంటూ ఒక చరణంలో వాడిన హైరానా అనే హైదరాబాది ఉర్రూ పదాన్ని చూస్తే .. తెలంగాణాలో తరచూ వాడే పేరేపాన్, నారాజ్ పదాలు కూడా గుర్తుకు రాక మానవ.

'బంగారు గాజలు' (1968)లో కూడా సినారేదే ఇలాంటి పాటుంది. టి. చలవతి రావు స్వరపరి ఎల్.ఆర్. ఈశ్వరి పాడిన 'జాజిరి జాజిరి జక్కల మామా - చించించున్', జింగిరి బింగిరి జిత్తుల మామా - చించించున్, కాకర చెట్టు మేకలు మేసె - చించించున్ 'అన్న పాటకు చిన్నప్పుడు తమ ఊర్లో కాముని పుస్తుమికి పొడుకునే' జాజిరి జాజిరి జక్కల పాపా - అది గుండిది గుండిత్తడి గుండు' అన్న జానపద గీతం ఆధారమట. అదేవిత్తంలో మరో పాటులో 'బోట్ల బోట్ల చీర కట్టి - కంది చేస్తో పందిరేసి' లాంటి పలుకుబడులను కూడా సినారె ఉపయోగించారు. 1971 లో విడురలైన 'సిసింద్రి చిట్టి బాబు' లో ఘంటసాల, ఎల్.ఆర్. ఈశ్వరి పాడి చలవతి రావు స్వరపరిచిన ఒక హస్య గీతంలోనూ హైదరాబాద్ వర్షసు ఉంది.' ఓ ఓ జంబియా, ఒగలమారి జంబియా ! నాతోని మాట్లాడు నాంపల్లి జంబియా ఓహో ఎంకటీ, ఒగలమారి ఎంకటీ.. చెయ్య ముట్టుకుంటె ఒట్టుచిక్కడపల్లి ఎంకటీ' - ఇది పల్లవి.

పెద్దగా చదువుకోని సామాన్య ప్రజానీకం పనిపాటలు చేసుకునేటప్పుడో, పండుగలు, జాతరలు, ఉత్సవాల సందర్భాలలోనో వచ్చే పాటల్లో మాండలికం ఉపయోగించే అవకాశం ఉంటుంది. అలా వచ్చినదే.. 1971లో వచ్చిన 'జీవిత చక్కం'లో సుశీల, వసంత బుండం పాడిన 'బత్కుమ్మ బత్కుమ్మ ఉయ్యాల్సో.. బంగారు గౌరమ్మ ఉయ్యాల్సో' పాట. బాలీవుడ్ సంగీత దర్జ దృయం శంకర్ జై కిషన్ గార్లలో శంకర్ సింగ్ హైదరాబాద్కు చెందినవాడు అవడంతో ఆయనకు తెలంగాణాలో ఘనంగా జరిగే బతుకమ్మ పండుగ గురించి, ఆ పాట కున్న సంప్రదాయ సిద్ధమైన బాణీ గురించీ అవగాహన ఉండడంతో అదే బాణీలో స్వరాలు కూర్చుడంజరిగింది. ఇక గీత రచయిత సి. నారాయణ రెడ్డి గారికి పల్లె పాటలకు పదాలు కూర్చుడం కొట్టిన పిండి.

'పట్టుకుంటే పదివేలు' సినిమాలో (1967) చలవతి రావు సంగీత దర్జక్కుంటో మాధవ పెద్ది, జానకి పాడిన 'నాంపల్లి టేసను కాడ జాంపళ్ళు భాగుంటాయే', 'గోపాలుడు భూపాలుడు' (1967)లో కోదండపాణి సంగీత దర్జక్కుంటో సుశీల పాడిన 'ఓ జిం జిం జింతడ్డి .. రం రం రం రంఖడ్డి .. తెచ్చింది లంబాడీ' అన్న పాట, మాధవపెద్ది, ఈశ్వరి పాడిన 'మరదలా... కాసెగట్టి కత్తి పట్టి మీసం మెలి వేస్తుంబే... నువ్వు గుర్తుకొస్తినే, నేను తిరిగి వస్తినే..

రాక రాక వచ్చిన నా రాజ నిమ్మల పండ’ పాట, ‘మట్టిలో మాణిక్యం’ (1971)లో సత్యం స్వర రచనలో బాలు పాడిన’ రింరుం రింరుం హైదరాబాద్ -రిక్షా వాలా జిందాబాద్’ పాటలన్నీ ఆ కోవకు చెందినవే.

‘మరపు రాని మనిషి’ (1973)లో ‘వచ్చింది వచ్చింది లచ్చిమి-వన లచ్చిమి మహ లచ్చిమి ధన లచ్చిమి మా లచ్చిమి’....అంటూ చరణాల్లో ‘యూదగిరికి దూడ్ మలయ తెచ్చింది లచ్చిమి’ అన్న వర్షాన ఉంటుంది. ‘ముత్తులు ముగ్గు’ (1975)లో ‘గోగులు పూచే గోగులు పూచే ఓ లచ్చ గుమ్మి... గోగులు దులిపే వారవరమ్మా ఓ లచ్చ గుమ్మి (గోగులు దులుప ఎవ్వరు లేరు.. అన్నది జానపద మూలం), ముద్దబంతి పుప్పు’ (1976)లో ‘భయ్ బామల్లాలూ బామల్లాలూ’ బంగారక్క (1977)లో ‘ఆకూ పచ్చని కొమ్మల నడుమ... రేకూ విచ్చిన రెమ్మల నడుమ’ అన్న పాటతో బాటు ‘లింగూ లింగుకూ లింగూ లింగుకూ... తింటే మటుకూ గుటుకూ గుటుకూ’ అన్న పాట కూడా ఉంటుంది. మొదటి పాటలోని చరణాల్లో ‘తెల్లా తెల్లని ఆపుల నడుమ - బుల్లీ బుల్లీ లేగల నడుమ ...పాలవంకా ఏటీ నడుమ - ఏటీ లోని నిటీ నడుమ... చిత్తు కార్త్ర ఎండల నడుమ - చిట్టాపటూ చినుకుల నడుమ...’ అన్న మాటలన్నీ తెలంగాణా జానపదానికి దగ్గర్లో ఉంటాయి.

‘అలుమగలు’ (1977) చిత్రంలో టి. చలపతి రావు సంగీత దర్శకత్వంలో బాలు, సుశిల పాడిన సిగురేసె మెగ్గెసె సాగసంతా పూత పూసె... సెయ్యయినా వెయ్యవేమి... ఓ బాబూ దొర’ పాట పల్లి లోనూ, చరణాల్లోనూ తెలంగాణా మాటలు తొంగి మాస్తుంటాయి. ముఖ్యంగా ‘ముట్టుకుంట, పట్టుకుంట, వేరుకుంట, వల్లకుంట’ లాంటి పదాలు తెలుగు నాట సాధారణమయినా, వాటి ప్రాస్య రూపం వల్ల తెలంగాణా మాండలిక లక్షణం వచ్చి వేరింది. అలాగే తెలంగాణా పట్లెల్లో నలబై యాబై ఏళ్ల త్రితం.... కలిగిన కుటుంబాల్లోని యువకులను ‘బాబూ దొర’ అని సంబోధించడం పరిపాటి.

పట్లెటూరి నేపథ్యంలో యుగభ గీతాలు గానీ, నృత్య గీతాలు గానీ రాయాల్సి

వచ్చినప్పుడు తెలంగాణా మాండలికాన్ని ఉపయోగించే అవకాశాన్ని వదల్లేదు సినారె. ‘మట్టులున్నారు జాగ్రత్త’ (1980) సినిమాలో ఎన్ విష్ణుభాన్ స్వర రచనలో బాలు, సుశిల పాడిన ‘అమ్మె ఓలమ్మీ పాటలో’నా సింత మాను సిగురా - నా గున్న మాని గుబురా - నా ఏడి ఉలవ శారా - నా ఇప్ప పూల సారా - అరిసెల పాకం కన్న అందువైన దానా...’ అంటూ కథానాయకుడు నాయికను వర్ణిస్తాడు. ఇక నాయిక అతడ్చి ఆట పట్టస్తూ ‘యెల్లమ్మ జాతరకు ఎల్లినప్పుడు - ఎంట ఎంటబడి నా చెయ్యి గిల్లినప్పుడు - కాలుగాలిన పిల్లి లాగ తిరుగలేదా - తిరిగి తిరిగి అరుగు మీద ఒరుగలేదా...’ అంటుంది. అలాగే ‘ఇంట్లో రామయ్య విధిలో క్వాఫ్యు’ (1982) చిత్రంలో జె.వి. రామపలు సంగీత దర్శకత్వంలో బాలు, సుశిల పాడిన ‘వచ్చే వచ్చే వాన జల్లు జాల్కుదియేలో - గుచ్ఛుకుంది రేగుములు జాల్కుదియేలో....’ అన్న పట్లపి తరువాత ‘చక్కానమ్మ తానె పక్కాకు రాగానె మెక్కాజోన్న చేలు ఏం చేసే? నిక్కా పొదుముకొని తేరి చూసే... ఇలా చరణాలు సాగుతాయి. ఇందులో ‘జాల్కుదియేలో’ అన్న మాటకు అర్థం ‘జాలము అది ఏల?’ అంటే .. ఆలస్యం ఎందుకూ అన్నట్లు! ఇది జావళీల్లోంచి జానపదాలోకి వచ్చిందని సినారె వివరణ. ఈ పాటలోని కొన్ని పదాలు ఇరు ప్రాంతాలకూ చెందినవి, అయినా తెలుగు వారందరూ సమంగా ఆనందించినవి.

1983లో వచ్చిన ‘ముక్కుపుడక’ సినిమాలో పట్లెటూరి అమాయకు వధువ తొలి రాత్రి పాడే పాటకు వీధి భాగవత గీతాన్ని ఆధారంగా తీసుకున్న సినారె దాన్ని అందంగా మలచారు. ‘బంతులాడనే .. పూబంతులాడనే .. బాల కిష్టమ్మ ఎగిరి గంతులాడనే’ అంటూ ‘కొప్పున నెమలి రశక - లొప్పున జాట్టుకోని ఉప్పు నీళ్ల బావి కాడ గంతులాడనే.... కిట్టమ్మ గోపాల బాలు కిట్టమ్మ అని కొనసాగించారు.

‘రేలారే’ అన్న పదం ఎక్కువగా గిరిజన గీతాలో కనిపుంది. ‘మన్నెంలో మొనగాడు’ (1986) సినిమాలో రేలా రేలారే రేగూ తోపుల్లో.. రెల్లూ పూలా

గాలోరే రేతిరి ఏలల్లో’ అంటూ మొదలైన ఈ పాటలో ‘సూరీడు ముద్దర కెయంగ - సుక్కమ్మ నిద్దర లేవంగ - గుట్టల పిట్టలు కూయంగ - గూడెం గుడ్డిప్పి సూడంగ రేలా రేలా’ ‘ఈపున ఇల్లు ఏలాడంగ-సూపున అంబు సురలాడర-మాటసి సిన్నేడు ఏటుడంగ - ఏటుకు అడివంత ఎగిరి పడంగ’ అని చరణాలు సాగుతాయి. తొలి పౌర్సు వర్షానలో మొదలైన పాటలో సూర్యుడు ఉద్యంచంచగానే గుట్టల్లో ఉన్న వేకువ పిట్టలు కూయడం, గూడెం లోనీ జనమంతా మేలో వడం, విల్లంబులు పీపు మీద ధరించి గిరిజన యువకుడు వేటకు వెళ్డడం వంటివి సహజ భాషలో అమీరాయి. ఇందులోనే మరో పాట... ‘కాబోయే నా మొగుడు, మన్నెంలో మొనగాడు-స్టై ముద్దంటె బద్దంటడు, సిన్ని ముద్దంటె ముందుంటడు’ అనే పాటలో ‘గుజ్జరి గుజ్జరి గుమ్మడి పువ్వు - నువ్వు తంగేడు పూలు తల్లోచెట్టి గవ్వల దండా నడుముకు జాట్టి నడిచేస్తే జివ్వుమంటది’ - ‘సిగ్గులు సిందే పెళ్లి కూతురూ - దగ్గర ఉంది పెళ్లికి లగ్గం - ఏనేస్తాను పసుపూ పగ్గం - సిట్టడివీ సిందూ లేయగా’ అంటాడు నాయకుడు. తంగేడు పువ్వుకు తెలంగాణాలో ఉన్న ప్రాధాన్యత మనకు తెలిసిందే! అలాగే ‘లగ్గం, పగ్గం, సిట్టడవి’ వంటి పదాలు వివరణ అక్కడైనివే.

‘శ్యాతి లయలు’ సినిమాలోనూ జానపద బాణీలో రెండు పాటలు రాశారు సినారె. అందులో ఒకటి.. ‘జోలా జోలమ్మ జోలా జేజేల జోలా - నీలాల కన్నులకు నిత్యముల్లే పూల జోలా’. ఇందులోని మొదటి చరణాలో ‘యాదగిరి నరసన్న ఆదమరిచి నిదరోయే’ అనే పంక్తి ఉంది. ఇందులో ‘ఆదమరిచి’లోని ఆద అన్న మాటకు ‘యాద్’ అన్న ఉర్రూ పదం ఆధారమని సినారె ఒక సందర్భంలో వివరించారు. తెలంగాణాలో యాది మరిచి పోయినవా?’ అని అడగడం సర్వ సాధారణం. ఇక యాదగిరి నరసన్న ... అందరూ కొలిచే దైవం, ఆ యాదాదిపై కొలువున్న నరసింహ స్వామి అన్నది జగద్యిదితం.

‘బ్రిహ్మార్థ విశ్వామిత్ర’లో (1989) కాటి

కాపరి పాత్ర పాడుకునే పల్లె పాటలో ‘కల్లు పొంగినట్టు... పిల్ల నవ్వినట్టు తెల్లగుంది ఎన్నెలు’ అంటూ ‘బీర్చుయవ్వ మా గాలి సోకితే ఒకిలించుకుంటారు - సచ్చినాక తగలబెట్టు మేమే దిక్కుంటారు’ అని శ్యామ సత్యాఖ్యాన్ పక్కా తెలంగాణ పదాల్లో చెప్పిన ఘనత సి. నారాయణ రెడ్డి గారిదే.

ఇక దొరల నిరంకుశ కాలం నాటి కథతో వచ్చిన ‘ఒసేయ్ రాములమ్మా’ (1997) సినిమాలో అణచబడ్డ అట్టడుగు వర్గాల ప్రతినిధిగా, దొర గడ్డిలో పనిచేసి, అవమానాలనూ, అణచివేతలనూ భరించి, వీర నారిగా ఎదిగి సాయుధ పోరాట నాయకురాలి స్థాయికి చేరిన ‘రాములమ్మా’ భాల్యం ప్రమ దోహికి గురైన తీరును వర్ణించే పాట.. శీర్కా గీతం ఎంతో ప్రజాదరణాను పొందింది. ఆ పాటే స్వీయ సంగీత దర్శకత్వంలో వందేమాతరం శ్రీనివాస్ పాడిన ‘ఓమత్వాల రెమ్మా - ఓ మురిపాల కొమ్మా - ఓ పున్నమి గుమ్మా - ఓ పుత్తడి బోమ్మా - ఓ రాములమ్మా రాములమ్మా’ అంటూ అంత్య ప్రాసలతో మొదలవుతుంది.

పరణాల్లో ఏం సూఫులోయమ్మా - యేగు సుక్కలేనమ్మా - సిరి నప్పులోయమ్మా - సెంద్ర వంకలేనమ్మా’ అంటూ, ‘సుప్పు కడవ మీర కడవబెట్టి కదిలితేనమ్మా - ఆ కరిమబూళ్లా వరిదుబూళ్లా కన్ను గిలిపేనమ్మా - నుప్పు సిందూ మీద సిందేసి సెంగుమంటెనమ్మా - ఆ జింక పిల్ల పాదాలకు జంక పుట్టినమ్మా.... ఇవన్నీ వివరణ అవసరం లేని పాదాలైనా వేకువ జామున పొడిచే వేగు చుక్కతో చూపుల్ని, వంద్ర వంకలతో చిరునప్పుల్ని పోల్చడం అద్భుతం. అంతే కాకుండా కరి మబ్బు, వరి దుబ్బు ప్రాస కుదిరిన పదాలే కాదు... వరి దుబ్బు అన్నది తెలంగాణాకే ప్రత్యేకమైన పదం. ‘దొరగార్బై మాగ పంకవైనమ్మ - దొరసాని కాళ్లతై దూరివైనమ్మ - కాళ్ల మొత్త బాంచనని వొంగినమ్మా - మూడు కుంచాలిపై నిలువెత్తు పొంగినమ్మా’ అన్న పంక్తుల్లో ‘పంక’ అనేది పంభు’ అనే ఉర్రూ మాట నుండి వచ్చింది. పంభు పోతే తో ఉండ జాతీ పోతా (రెక్కలుంటే ఎగిరి పోయేదాన్ని) అనే ప్రసిద్ధ హిందీ గీతం

కూడా ఉంది. ఈ కథాకాలంలో ‘ఫ్యాన్లు లేవు. మేడిషై కప్పుకు వేలాడదీసిన కుమ్మల పంకాలను రాములమ్మ లాంటి పనివాళ్లు లాగేవాళ్లు. లాగే లాగే ఆమే పంభా అయిందని భావం. దొరసాని పాదాలు మెత్తనివి గనుక వాటిని పత్తడానికి సైతం మొరటు చేతులు కాకుండా దూదులూ మెత్తగా ఉండే రాములమ్మ లేత చేతులే కావాలన్న మాట. అలా వత్తి వత్తి ఆమే దూదిలా మారింది భావార్థం. అలాగే ‘బాంచన కాల్పూక్’ అనే మాట నాలుగయిదు దశబ్దాల క్రితం పరకూ తెలంగాణలో దొరలను పనివాళ్లు అభ్యర్థించే సంబోధనగా పాడుకలో ఉన్నదే. ‘సి బాంచెన్’ అంటే ‘సి బానిసును’ అనే మాటకు రూపొంతరం. ఇలా అవకాశము నృష్టుపుడ్లు తెలంగాణా మాండలికాన్ని తన పాటల్లో సందర్భోచితంగానూ, సుందరంగానూ ఉపయోగించి ఆ తరువాతి తరం తెలంగాణా సినీ కవులకు దారులు పరిచారు సినారె. దాశరథి పాటలు... శైదర్చాబ్ద సంస్కార విముక్తి ఉద్యమంలో పాల్గొని, తెలంగాణ కోసం పోరాడి కారాగార శిక్షనమభవించిన స్వాతంత్య సమర యోద కవి దాశరథి కృష్ణమాచార్య గారు 1960 మొదట్లోనే సినీ రంగంలోకి ప్రవేశించారు. శ్రోతల హ్యాద్రయాల్లో చిరస్థాయిగా నిలిపిపోయే ఎన్నో అద్భుతమైన పాటలు రచించిన దాశరథి ఖుమి చలాకీ, మజా, నిషా, హూపారు, హామేషా, తమపా, దిల్ రుబా వంటి తెలంగాణా ప్రాంత భాషలో కలిసి పోయిన ఉర్రూ పదాలతో మధుర గీతాలనెన్నింటినో రచించినా... జానపదాల్లోని సాగసునీ, తెలంగాణా మాండలికాన్ని మాత్రం ఎక్కువగా పట్టుకోలేదనిపిస్తుంది.

‘డాక్టర్ చక్రవర్తి’ (1964) చిత్రంలో ఓ ఉంగరాల ముంగురూల రాజు - నీ పంగు చూసి పొంగి పోను లేరి... నా పామిరంగ దండమోయి, నా జోలికింక రాకోయి’ అని నర్తకి అంటే ... ‘ఓ బోంగరాల బుగ్గలుస్వదానా - నీ కంగు తాకి పొంగి పోతి జాన్ అని నర్తకుడు బదులు పలుకుతాడు. ఈ పాటలో

కైపు’, ‘కిల్లాడి’ వంటి పదాల మేళవింపుతో... ఖవ్వాలి గుబాళింపులతో బాటు ప్రాస్యాలతో కూడిన పదాలతో తెలంగాణా మాండలికం పరిమళించింది.

అలాగే సంగీత లక్ష్మీ (1966) చిత్రంలో ఒక గీతం... ‘చిలకవే రంగైన మొలకవే - అలక మాని చేరి పలకవే’ అంటూ వీధి భాగవత శైలిలో సాగుతుంది. అందులోనే ట్రై గణం ‘ఎక్కుడికి పోతివో - ఏమేమి చేస్తివో, ఎవ్వరిని జూస్తివో’ అని పాడుతుంది. ఈ పాట తెలంగాణా జానపద అనుసరణే!

కన్నె మనసులు (1967) సినిమాలో దాశరథి రచించిన నృత్య రూపకం లాంటి పాట ఒకటుంది. విధి వంచితురాలైన ఒక అభాగిని కథను బుర్ర కథ రూపంలో చేపే ఈ పాట అప్పట్లో రేడియోల్లో మారుప్రోగుతుండేది.

‘అమ్మలగన్నయమ్మ గాజాలమ్మ - ముగ్గురుమ్మలయమ్మ’ అంటూ సాగే ఈ పాటలో తెలంగాణా మాండలిక భాయిలు కన్పిస్తాయి. ఇక ‘అల్లుడే మేనల్లుడు’

(1970) చిత్రంలో ‘జాబిల్లి వచ్చాడ పిల్లా’ పాటలో, ‘ఎవ్వెల్లు ఇరబూసె పున్నమి నడిరేయి - ఎంతో సక్కుని వాడ .. సెంతకు రమ్మన్నాడే’ అన్న పంతుకు రమ్మన్నాడే’ అన్న చరణంలోనూ... ‘సిగ్గు నీ సెంపలకు నిగ్గయె లేవె - నవ్వే నీ కన్మలకు ఎలుగాయె లేవె’ అన్న చరణం లోనూ మాండలికం ధ్వనిస్తుంది. ‘శ్రీమంతుడు’ (1971) సినాలోనూ, ‘బులి బులి ఎర్రని బుగ్గల దానా’, ‘కాలం మారింది’ (1972)లో స్వర్జజాబి సాగసుంది - జాన్మలాంటి వయసుంది’ పాటల్లో కూడా తెలంగాణా మాండలిక పదాలున్నాయి.

వినడానికి ఎంతో సాంపుగా ఉండే మాట నిజమయినప్పటికే, పాటల్లో మాండలికాన్ని ప్రవేశ పెట్టడానికి అనేక పరిధులున్నాయి. కథకు అనుగుణంగా, పాత్ర ఔచిత్యానికి తగినట్టుగా, సందర్భానుసారంగా, ప్రాంతీయతకు సరిపోయేలా మాత్రమే మాండలికాన్ని జొప్పించగలుగుతారు కపులు. ఈ విషయంగా సి. నారాయణ రెడ్డి వారు అధికంగా, ఆ తరువాత సుద్దాల అశోక్ తేజ గారు కొరుండు మాండలిక పదాలున్నాయి. వినడానికి ఎంతో సాంపుగా ఉండే మాట నిజమయినప్పటికే, పాటల్లో మాండలికాన్ని ప్రవేశ పెట్టడానికి అనేక పరిధులున్నాయి. కథకు అనుగుణంగా, పాత్ర ఔచిత్యానికి తగినట్టుగా, సందర్భానుసారంగా, ప్రాంతీయతకు సరిపోయేలా మాత్రమే మాండలికాన్ని జొప్పించగలుగుతారు కపులు. ఈ విషయంగా సి. నారాయణ రెడ్డి గారు అధికంగా, ఆ తరువాత సుద్దాల అశోక్ తేజ గారు కొరుండు మాండలికాన్ని ప్రసిద్ధ పాటల్లో ప్రవేశ పెట్టారు.

సుంకర రమేశ్

ఎన్ని సార్లు చూసానో
పిట్టలు గూడు కట్టుకుంటున్న తీరు
మనసు ముచ్చుట పడిందే గాని
వాటిలా నాకొక సాంత ఇల్లు కోసం
గట్టి కృషి చేయలేదన్నదు
వాటికేం ఉచితంగా
చెట్లనీద చేరుతాయి, కొంటే కానీ
తెలియదనుకున్న.

గిజిగాడు గూడు కట్టుతున్నప్పుడూ
దాని అందమైన అల్లికను చూసి
దాని కుష్ణ పరువును చూసి
సృష్టి రహస్యానికి
విధాత విశ్వవిన్యాసానికి
పరవశించానే కానీ
నేనెన్నడు ప్రయత్నించిందీ లేదు
దాని నిర్మాణ కొశలాన్ని
కంటి కెమోరాలోనే
దాచుకున్నాను కానీ
నేలమై ముగ్గు పోసింది లేదు
ఇళ్ళంటే మాటలా అని
దాట వేసానే కానీ
నూరు గజాలు కొన్నది లేదు
ఇదిగో ఇప్పుడు
కరోనా రేపిన కల్లోలానికి
కళ్ళు తెరిచాను ఇల్లు లేని
నరకమెంతో కళ్ళముందు
కదలాడుతున్నది.

కాలం నది వెంట
నడుచుకుంటూ వెళ్ళాను
కళ్ళ ముందర వసంతాలైన్నో
వచ్చి వెళ్ళాయి కానీ ఇలపై
సాంతింటి కల ఎండమావి పనది
ఇక కలల రాజమందిరం
అక్కరలేదు విలాస విల్లాలు వద్దు
వ్యవసాయ క్షీత్ర విహర గృహ శోభ లొద్దు
మన మనో మందిరంలో
మానగీతాలు ఆలపించడానికో
చిన్న ఇల్లోకటి చాలు
ఆంక్లులు, ఆరణ్య లేని
అరపులు, ఆరణ్య లేని
ఒక బొమ్మరిల్లు కావాలి
పగలు, ప్రకోపాలు లేని
ప్రశాంత కుటీర మొకటి కావాలి

కిటికీ తెరిప్పే కాసిన్ని
వేకువ కిరణాలు రావాలి
వెన్నెల కురిసే లాక్కిలొకటి కావాలి
పిచ్చుకుల బారు రయ్యు మని
సాగే లోగి లొకటి ఉండాలి

ఇంటి ముందర నందివర్ధనం
విరగసూయాలి
మన ఊసుల ఊయల లూపే
ఏకాంత మందిరమొకటి కావాలి
నీటిలో చేపపిల్ల కదిలినట్టు
మనం నడవడానికో నేల కావాలి

కనుదోయి నిదురోయే
కలల కొలనొకటి కావాలి
హృదయానికి హాయి రాగం పలికే
ప్రేమపాదరిల్లు కావాలి

అస్తిత్వం మూలాలు...

(అనువాద కథ)

అస్తిత్వం కోసం ఆరాటం మానవ సహజాత లక్ష్మణం.
ఆ లక్ష్మణం దానివెనుక మతం - పోరాటం- సమన్వయాన్ని చెబుతున్న
రూప్ కుమార్ నేటి అనువాద కథ...

డా॥ రూప్ కుమార్ డభ్జీకార్

ఉర్లూ కథ : జడే

రచయిత్రి : ఇస్కూల్ చుగ్గాయి

హిందీ అనువాదం : నంద్ కిశోర్ విక్రమ్

తెలుగు అనువాదం : డా. రూప్ కుమార్ డబ్బికార్

ల౦ దరి మొహాలు

పాలిపోయివున్నాయి. ఇంట్లో కనీసం
వంటావార్పు కూడా లేదు. ఇలా
అరవరోజిది. పిల్లలు స్కూల్ లేకుండా
ఇంటి పట్టునే వుండి అల్లరితో ఇల్లు పీకి
పందిరి వేయసాగారు. అదే పనిగా
తన్నుకోవడాలు, మళ్ళీ అవకాశం
దొరకదు అన్న రీతిలో వీరి అల్లరితో
ఇల్లంతా అంగడి అయ్యంది. ఈ
వెధవలకేం తెలుస్తుంది, ఆంగ్లేయులు
వెళ్లిపోయారు కానీ, పోతూ పోతూ
లోతైన గాయాలు చేసి మరీ పోయారు
అని. భారత్ మీద ఇంతటి దుర్మాగ్ధమైన,
క్రూరమైన చేతుల మీదుగా,

ఆయుధాలతో అత్యాచారాలు జరిగాయి.
రక్తపుట్టేరులు ప్రవహించాయి. ఆ
గాయాలను మాన్సే శక్తి ఎవ్వరికీ లేదు.

కొన్ని రోజులనుండి పరిఫైతులు ఎంత
భయానకంగా వున్నాయంటే, పట్టణంలోని
ముస్లింలు ఒక విధంగా గృహ
నిర్వంధంలో ఉన్నారా? అన్న అనుమానం
కలగసాగింది. ప్రతి ఇంటికి తాళాలు వేసి

వున్నాయి. బయట పోలీసు పహరా! ఒక
విధంగా చూస్తే సివిల్ లైన్స్‌లో
వాతావరణం ఎప్పటిలానే ప్రశాంతంగా
వుంది. ఈ దుర్ఘర పరిష్కారి ఎక్కువగా
యువకులున్న చోటే పట్టుకొస్తది. వాళ్ళే
సమస్యలను కెలుకుతూ వుంటారు.
దానికి తోడు పంజాబ్ నుండి వచ్చే వారి
సంఖ్య రోజురోజుకు పెరిగి
పోతుండటంతో అల్పసంఖ్యాకుల
గుండెల్లో భయం పెరగ సాగింది. రెండు

ఇస్కూల్ చుగ్గాయి 21, ఆగస్టు, 1915 న ఉత్తర్ ప్రదేశ్‌లోని బదాయున్ లో జన్మించిన ఈమె ప్రభ్యాత ఉర్లూ నవల, కథా రచయిత్రి. నాటకాలు రాశారు. ప్రైలీ ల సమస్యలు, ప్రధానంగా లైంగికత, స్వేచ్ఛ, వ్యక్తిత్వాలకు సంబంధించి, మధ్య తరగతి కుటుంబ సమస్యలను తన రచనల్లో ప్రతిబింబించ చేశారు. పేద, ధనిక వర్గాల మధ్య ఆర్థిక అసమానతలను ఎత్తి చూపారు. ఇస్కూల్ చుగ్గాయి కథ “లిహోవ్” సంచలనాన్ని రేపింది. శారీరక, మానసిక, సాంస్కృతిక, సామాజిక, రాజకీయ కోణాలలో ప్రైతత్త్వాన్ని, స్వభావాన్ని తన రచనల్లో దర్శించ జేశారు. పద్మాంశు పురస్కార గ్రహీత. ఫిలింఫేర్ అవార్డులు కూడా లభించాయి. 24, అంబ్రోబర్, 1991 న ముంబాయిలో మరణించారు.

వచ్చి భారత్, పాకిస్తాన్ మధ్య వున్న సమస్యను కూర్చొని సాపథానంగా విడుమర్చి చేపే వాడు లేదు. ఎవరికైతే చెప్పవలసిన అవసరం వుండేదో వారికి చెప్పడం జరిగింది. వారంతా అర్థం చేసుకున్నారు. సురక్షితమై పోయారు. ఇక మిగిలిన కొందరు ఎవరైతే వున్నారో వారు పావలాకు గోధుమలు, పావలాకు చేతి మందం రొట్టె దొరుకుతున్నది చాలు అన్న ఆశతో పున్నారు. అక్కడికి వెళ్ళాక గాని తెలిసి రాలేదు, నాలుగు సేర్లు గోధుమలు కొనడానికి ఒక రూపాయి అవసరం పడుతుందని, ఇంకా చేతి మందం రొట్టె కోసం పూర్తిగా ఒక పావలా ఇచ్చుకోవలిసివస్తుందని. మరి ఈ రూపాయి, ఈ అర్థ రూపాయి ఏ దుకాణంలో దొరకలేదు, ఏ పొలంలో సండలేదు. బతుకు వెళ్లడియడానికి ఎంతగా పరుగులు పెట్టాలో ఈ మాత్రం డబ్బు సంపాదించాలియన్న, అంత కష్టపడాల్సి వస్తుందన్న వాస్తవం సోయిలోకి వచ్చింది.

అల్వసంఖ్యాకులను తమ ప్రాంతాలమండి బహిరంగంగానే వెళ్ళగొట్టాలి అన్న నిర్దయం ఎప్పుడైతే తీసుకున్నారో అప్పుడు ఒక పెద్ద చిక్కు సమస్య ఎదురయ్యాంది. స్థానికులతో అధికారులంతా కలిసిమెలిసి తిరుగుతూ వుంటారు, కనుక ముసల్మానులను మరీ ఏరి వెళ్ళగొట్టాలంటే విడిగా, ప్రత్యేకంగా స్థావ్ర అవసరమవుతుంది. అందుకు అవసరంగా ఖర్చు చెయ్యాల్సి వస్తుందంటూ లాకూర్లు వ్యతిరేకించారు. ఒక వేళ, శరణార్థుల కోసం ఇంత భూమి కావాలి అని అనుకుంటే చెప్పండి, నేల చెక్కు ఖాళీ చేయించే ఏర్పాటు చేయగలం. పశువులు ఎలాగూ వుండనే వుంటాయి. మీరెప్పుడు అవసరమనుకుంటే చెప్పండి అప్పుడు అడవి శుద్ధం చేయిస్తాము, అన్న సమాధానం ఎదురయ్యాంది.

ఇక లెక్కకు కొన్ని కుటుంబాలే కదా మిగిలివున్నాయి. ఆ కుటుంబాలు మహారాజు వాలి శిష్యుడైందం లోనివి కావచ్చు. కొందరికి గాఢమైన స్నేహం వుండి వుండవచ్చు. వాళ్ళతే పోయే ప్రశ్నలెత్తదు. ఎవరైతే వెళ్లిపాపడానికి గట్టి నిర్దయం తీసుకున్నారో వారైతే మూటాములై సద్గొపుకుంటున్నారు. మా కుటుంబం కూడా అదే కోవలోకి వస్తుంది. కానీ ఈయన ఆవేశంతో పిచ్చి పిచ్చిగా వాగేసాడు. ఐనా ఎవ్వరూ ఇతని మాటల్ని చెవికెక్కించుకోలేదు. సామాన్లు సర్పకుంటున్నారన్న విషయంలో ఎవ్వరికీ గాలి కూడా సోకలేదు. ఈ ఛబ్బా మియాను ఆ అల్లాయే కాపాడాలి. ఇంత డాంబికం ప్రదర్శించకపోతే! పెద్దన్నయ్య ఇతే అన్నింటికి సిద్ధమే అయ్యాడు. చెప్పి చెప్పి అలసిపోతే మియా ఛబ్బా ఏం జేసాడు - స్యాలు గోడల మీద 'పాకిస్తాన్ జిందాబాద్' రాయడానికి తీర్మానించుకున్నాడు. రూప్ చంద్ పిల్లలు దీనిని వ్యతిరేకించి అదే స్థానంలో 'అభండ్ భారత్' అని రాసేసారు. ఫలితంగా చెప్పులతో కొట్టుకోవడం, తన్నుకోవడం చివరికి ఒకరి మీద ఒకరు అంతు చూస్తామని ప్రతిష్టలు కూడా చేసుకున్నారు. మాటా మాటా పెరిగింది. పరిస్థితి ఎంత దాకా వచ్చిందంటే పోలీసులు కలుగ జేసుకొని వేళ్ళ మీద లక్క పెట్టి గలిగే సంఘ్యాలో ముస్లింలు మిగిలివంటే వాళ్ళను లారీల్లో ఎక్కించి ఇళ్ళకు పంపించి వేసారు. ఇక చూడండి - పిల్లలు ఇంటికి రాగానే తిట్టుకునే తల్లులు, ఎంతో ప్రేమతో ఆందోళనకు గురై గుండిలకతుకున్నారు. రూప్ చంద్ పిల్లలతో గొడవడి ఛబ్బా వస్తే 'దుల్ల్హన్ బాబీ' అతన్ని అక్కడే చెప్పు దెబ్బలతో సత్కరించి తిరిగి అతన్ని లేపి రూప్ చంద్ దగ్గరికి పంపి చికిత్స చేయించేది. ఎందుకంటే రూప్ చంద్ మా శ్యామిలీ డాక్టర్ కాదు, అబ్బాకు పాత దోష్ట్ కూడాను. డాక్టర్ సాపోబ్ దోష్ట్ అబ్బా తోటి, ఆయన కొడుకుల సోపతి అన్నల తోటి, ఆయన కోడభుకు మా వదినలతో ఇలా ఏ తరం వారు ఆ తరం తోటి 'ఒకే కంచం ఒకే మంచం' అన్నంతగా గాఢమైన స్నేహం వుండేది. రెండు కుటుంబాలకు చెందిన వర్ధమానంలోని

కావచ్చు. వాళ్ళతే పోయే ప్రశ్నలెత్తదు. ఎవరితే వెళ్లిపోవడానికి గట్టి నిర్దయం తీసుకున్నారో వారైతే మూటాములై సద్గొపుకుంటున్నారు. మా కుటుంబం కూడా అదే కోవలోకి వస్తుంది. కానీ ఈయన ఆవేశంతో పిచ్చి పిచ్చిగా వాగేసాడు. ఐనా ఎవ్వరూ ఇతని మాటల్ని చెవికెక్కించుకోలేదు. సామాన్లు

మూడు తరాల వాళ్ళ ఒకరితో మరొకరి అన్వోన్యత ఎంత గాఢంగా వుండేదంటే భారత విభజన తర్వాత పీరి [ప్రేమలో ఇంత పెద్ద అగాధం ఏర్పడుతుందన్న అనుమానం లేశ మాత్రం కూడా కలగక పోయేది. అంతే కాదు రెండు కుటుంబాలలో కూడా ముస్లిం లీగ్,

ఇక లెక్కకు కొన్ని కుటుంబాలే కదా మిగిలివున్నాయి. ఆ కుటుంబాలు మహారాజు వాలి శిష్యుడైందం లోనివి కావచ్చు. కొందరికి గాఢమైన స్నేహం వుండి వుండవచ్చు. వాళ్ళతే పోయే ప్రశ్నలెత్తదు. ఎవరైతే వెళ్లిపాపడానికి గట్టి నిర్దయం తీసుకున్నారో వారైతే మూటాములై సద్గొపుకుంటున్నారు. మా కుటుంబం కూడా అదే కోపలోకి వస్తుంచి. తొందరేమీ లేకుండి! కానీ ఈయన ఆవేశంతో పిచ్చి పిచ్చిగా వాగేసాడు. ఐనా ఎవ్వరూ ఈయన మాటలకు విలువివ్వు లేదు. ఎవ్వరూ ఇతని మాటల్ని చెవికెక్కించుకోలేదు.

కాంగ్రెస్, మహాసభకు చెందిన పార్టీ పశ్చం వారున్నారు. ధార్మికమైన, సాంప్రదాయకమైన, రాజకీయ విషయాల పైనా కూడా చర్చలు వాడిగా, వేడిగా సాగేవి. సాధారణంగా ఏదైనా పెరిగించే చర్చ వేడిగా, వాడిగా నడిచినా కాంగ్రెస్ పశ్చమే ఎప్పుడూ బలంగా నిలబడేది. వర్గాలుగా, గ్రూపులుగా విడిపోయినా, సిద్ధాంతాలుగా వేరైనా వాడిచినా వారి మధ్య వున్న ప్రేమ మాత్రం చెక్కు చెరకపోయేది.

అబ్బా, రూప్ చంద్ అందరిని ఒకటిగా వుంచే ప్రయుత్తుం చేసేవారు. అమృత, చాచీ రాజకీయ విషయాలకు దూరంగా వుంటూ పసుపు, ధనియాలు, కూతుల్ల పెళ్ళిళ్ళకు కట్టుకొనుకల గురించి మాటల్డుకునేవారు. డాక్టర్ సాపోబ్ దగ్గరి

నుండి వెచ్చాలు తెప్పించుకోవడమే కాదు, మందులు కూడా తెప్పించుకునే వారు. ఇక అమ్మ పప్పు, రొట్టె చెయ్యడం మొదలు పెడుతుందో లేదో డాక్టర్ సాబ్ కు కబురెల్లి పోతుంది, భోజనానికి రమ్మని. కబురండడమే ఆలస్యం డాక్టర్ సాపాట్ తన మనవళ్ల పైన్యాన్ని వెంటేసుకొని పొలోమంటూ వచ్చేస్తారు.

వెళ్లే సమయాన, “భోజనం చెయ్యకూడదు సుమా ! విన్నారా “ - అంటూ భార్య పొచ్చరిస్తుంది .

“అది సరే, మర్రెతే ఫీజేలా వసూలయ్యేది. చూడు! లాలా, ఇంకా చున్నిని పంపించు” అని బదులిచ్చేవారు.

“అయ్యా రామా ! మీకే మాత్రం లజ్జ రాదు” - అని విసుక్కుంటుంది .

కానీ అసలు మజా ఎప్పుడ్నస్తుందో తెలుసా? ఎప్పుడైతే అమ్మ ఒంట్లో నలతగా వుండని గాభరా పడి వణికి పోతుందో అప్పుడు చూడాలి.

“వద్దు నాయనా వద్దు, ఈ జోకర్ దగ్గర చికిత్సనా! నేను చూపించుకోను, అంటూ మారాం చేస్తుంది. కానీ ఇంటి డాక్టర్ ను నదిలి పట్టణానికి వెళ్లి ఎవరు తీసుకొస్తారు. డాక్టర్ సాపాట్ ను అలా పిలవగానే ఇలా పరిగెత్తుకు వచ్చేస్తారు.

“ఒక్కరే అలా పులావ్ మెక్కేస్తే ఆరోగ్యం పాడుగాదు?” అయన గట్టిగా వారిస్తారు.

“మీరలాగే తింటారు కదా! అందర్నీ మీలాగే అనుకుంటే ఎలా !” - అని పర్మా వెనకనుంచి అమ్మ సంఘసుతూ ఎదురు దాడి చేస్తుంది.

“ఒక్క రోగిని చూడటానికిని వస్తే ఇంట్లో వున్న రోగులందరూ నరస కట్టి నిలబడి పోతారు. ఒకడు కడుపు నొప్పి అంటాడు. మరొకడు పుండు మీద పొక్కు ఒలిచిపోయి పచ్చిగయ్యిందంటాడు. ఒకరికి చెప్పి పోటు, ఇంకాకరికి ముక్కు వాచిపోతుంది .”

“ఇదేం బాధ డిఫ్యూటీ సాపాట్ ! నన్నేపైనా పశువుల డాక్టర్ అనుకు న్నారా? దేశంలో వున్న పశువులన్నీ ఇక్కడికే ఎగబడి వచ్చేసాయి” అని

రోగుల వైపు చూస్తూ లోలోన నవ్వుకుంటూ వుంటారు. కొత్త శిశువు పుట్టడానికి సిద్ధంగా వుంటే ఇలా అంటారు “ఉచితంగా వచ్చే డాక్టరున్నాడు కదా! కంటూ పోండి, అందరికి చెప్పండి, బేఖార్ గా వాకడున్నాడని”.

అబ్బా పక్కవాతానికి గురైనపుడు రూప్ చంద్ ఆస్పత్రి నుండి రిటోర్ అయి వున్నారు. అప్పటినుండి ఆయన ప్రాణీన్ అంతా స్వంతానికి, మరి మా ఇంటికి మాత్రమే పరిమితమై పోయింది. ఆ సమయంలో చికిత్స మాత్రం వేరే డాక్టర్లు చేసినా నర్స్తో పాటు అమ్మ ఇంకా డాక్టర్ సాపాట్ మాత్రమే మేలోన్ని ఉండేవారు. ఎప్పుడైతే అబ్బా చివరి

మేరకే కూలగొట్టించడం జరిగింది.

“దాంతో రెండు గదులు పైన వేసి పెంచుకోండి” - అని ఆయన సలహా ఇచ్చాడు. దానిని సీకరించడం జరిగింది. పణ్జ ఎవ్.న.లో పైన్ తీసుకోవడానికి సిద్ధంగా లేకుంటే డాక్టర్ సాపాట్ చెప్పు తీసుకొని వెంటబడితేగాని గొడవ పరిష్కారం కాలేదు. ఫరీదా మొగుడితో కొట్టాడి ఇంటికొచ్చి కూర్చుంది. డాక్టర్ సాపాట్ దగ్గరికి ఆమె భర్త చేరిందు. మరుసటి రోజు ఆయన రెండవ కోడలు పీలా పెళ్లే వచ్చిన తర్వాత ‘ఆయ’ సమస్య కూడా కోలిక్కి వచ్చేసింది. పాపం బేచారీ! ఒక రోజు ఆస్పత్రి నుండి పారిపోయి వచ్చింది.

అటువంటి గాఢానుబంధాల మధ్య ఇప్పుడు చూచ్చి కొట్టాడి వస్తే ఇంతలూ స్వాగత సత్క్ష్మారాలా! ఎలాగైతే రణరంగం గెలిచివచ్చిన ఒక మహాయోద్ధుడిలా మర్యాద జరిగింది. అందరూ అతని గొప్పదాన్ని తెలుసుకోవాలనే కుతూహలం చూపుతున్నారు. యువకుల ముందు అమ్మ గొప్ప విజయం సాధించినట్లు అమాయకంగా ప్రదర్శన ఇవ్వసాగింది. ఈ మార్పు ఈ రోజుది అని కాదు. ఎప్పుడైతే 15, ఆగస్టు నుండి డాక్టర్ సాపాట్ గారి ఇంటి మీద త్రివర్ష పతాకం ఎగిరిందో, తమ ఇంటి మీద లీగ్ జెండా వేళ్లాడుసాగిందో అప్పట్టుంచి వారి నోరు మూత పడింది. ఈ జండాల మధ్య ఒక పెద్ద అగాధం ఏర్పడింది. దీని భయంకరమైన లోతుల్ని చూసి కన్నిట్లు పెట్టుకుంటూ అమ్మలోలోన కుమిలిపోతూ వుంటుంది. మళ్ళీ శరణార్థుల సంఖ్య పెరగసాగింది. పెద్ద కోడలు తల్లి గారి వైపు వారు బహువల్యార్ నుండి దోషికి గురై అస్త్రి కోలోయి ఏదో విధంగా ప్రాణాలు కాపాడుకొని రాగానే ఈ అగాధం వెడల్పు మరింత పెరిగింది. అలాగే రావల్పిండి నుండి నిర్మల అత్త వైపు బంధువులు స్ఫూర్థ తప్పిన అవస్థలో వచ్చిన తర్వాత ఈ అగాధం లోతుల్లో కొండచిలువలు బుసకొట్టసాగాయి. చిన్న వదిన తన పిల్ల

ఉపసంఖ్యాకులను తమ ప్రాంతాలనుండి బహిారంగంగానే వెళ్ళగొట్టాలి అన్న నిర్మలయం ఎప్పుడైతే తీసుకున్నారో అప్పుడు ఒక పెద్ద చిక్కుసుమస్య ఎదురయింది. స్థానికులతో అధికారులంతా కలిసిమెలిసి తిరుగుతూ వుంటారు, కనుక ముసల్తానులను మరీ ఏరి వెళ్ళగొట్టాలంటే విడిగా, ప్రత్యేకంగా స్థాఫ్ అవసరమవుతుంది. అందుకు అనశవరంగా ఖర్చు చెయ్యాల్చి వస్తుందటూ రాకూర్లు వ్యతిరేకించారు.

కర్మలు చేసి వచ్చారో తరాలుగా వచ్చే ప్రేమ, అభిమానంతో పాటు బాధ్యత కూడా భుజాలపై వేసుకున్నారు. పిల్లల ఫీజులు మాఫీ చేయించడానికి స్వాలుకు పరగులు తీసేవారు. పిల్లల పెళ్లిళ్లకు కట్టం కోసం జ్ఞాన్ చంద్ నోరు మూయించేవాడు. ఇంట్లో ఎలాంటి విశేషమైన కొర్కెలు వేస్తాడు. ఇంట్లో వేస్తాడు సాగిందో అప్పట్టుంచి వారి నోరు మూత పడింది. ఈ జండాల మధ్య ఒక పెద్ద అగాధం ఏర్పడింది. దీని భయంకరమైన లోతుల్ని చూసి కన్నిట్లు పెట్టుకుంటూ అమ్మలోలోన కుమిలిపోతూ వుంటుంది. మళ్ళీ శరణార్థుల సంఖ్య పెరగసాగింది. పెద్ద కోడలు తల్లి గారి వైపు వారు బహువల్యార్ నుండి దోషికి గురై అస్త్రి కోలోయి ఏదో విధంగా ప్రాణాలు కాపాడుకొని రాగానే ఈ అగాధం వెడల్పు మరింత పెరిగింది. అలాగే రావల్పిండి నుండి నిర్మల అత్త వైపు బంధువులు స్ఫూర్థ తప్పిన అవస్థలో వచ్చిన తర్వాత ఈ అగాధం లోతుల్లో కొండచిలువలు బుసకొట్టసాగాయి. చిన్న వదిన తన పిల్ల

వానికి కడుపు నొప్పియని చూపించటానికి పంపిన్నే, వీల వదిన తమ నొకర్ను తరిమేసింది.

ఇంట్లో అందరూ ఒక్క సారిగా
అటువైపు వెళ్డడం మానేసారు. పెద్ద వదిన
ఐతీ తన హాస్టీరియా ఫిట్ట్ మరిచి
హడావుడిగా బట్టలు సర్రడం మొదలు
పెట్టింది. “నా ట్రుంకు పెట్టేను మాత్రం
తాకకండి” - చివరికి అమ్మ నోరు
తెరిచింది. దాంతో అందరూ అవాక్కుయి
చూస్తుండి పోయారు.”

“ఏనువ్వు రావా” - పెద్దన్నయ్య
ఆవేశంగా అన్నాడు. ఈ వరుసులో సింధ్
కు వెళ్లి చాపలా?” ఈ రాజీ పడే
బతుకు నాకెందుకు?

“ಈತೆ ಡ್ಯಾಕೆಟು ಸಾಂಜಲೆ ದಗ್ಗರಿಕೆಳ್ಳಿಪೋ !”

“ಆಮೆ ಡಾಕೇಕು ಎಂದುಕೆಳ್ಳಂದಿ

ಅಕ್ಕಡಿಕೆಲ್ಲಿ ಏಮೈನಾ ಬೆಂಗಾಲೀಲಾ ವರವುಂ
ಪಿಸಿಕಿ ಪಿಸಿಕಿ ತಿನಡಾನಿಕಾ?” ಸಾಂಜೀ ಅತ್ತ
ಕೂಡ ವೆಟಕಾರಂಗಾ ಅಂದಿ.

“పతే ఘరీదా దగ్గరికి రావల్పిండి వెళ్లు” - భాలు చెప్పింది. “తొబా మేరీ”, అల్లాహు, పవిత్రమైన పంజాబీల చేతుల మీదుగా నేలను అపవిత్రం చేయంచకు, పాపిష్టి మాటలు మాటల్డి వారు నరకానికి పోతారు.” ఈ రోజు, ఎన్నడూ నోరు తెరవని మా అమ్మ చిట్టపటలాడ సాగింది.

“పల్లల్లా మాట్లాడుతున్నారు” -
నేషనల్ గార్డ్ సర్డార్ అలీ మధ్యలో జోక్కుం
చేసుకున్నారు.

“తలూ తోక లేని మాటలు, ఏమను
కుంటున్నారు. ఇక్కడే వుండి చస్తారా
ఏమెనా !?”

“మీరెళ్ళండి. ఇప్పుడు నేనెక్కడికి వెళ్లాను, చివరి పుడియల్లో” - భాలూ మూటలు లెక్కబెడుతూ పోతూ వుంది. మూటల్లో బంగారం, నెండి నగలతో సహి కరక్ పశ్చిపాడి, మెంతిపాడి, ముల్లానీ మిట్టి దాకా వున్నాయి. ఈ వస్తువులను ఎంత ప్రేమగా గుండెలకత్తుకొని తీసుకువెళ్లండంటే చూసేవారికి ఈ వస్తువులే లేకుంటే పాకిస్తాన్కు కరువు వచ్చేస్తుందా! అన్న భ్రమ కలుగుతుంది. పెద్దవ్వయ్య కోపంతో విసుక్కొని

మూడుసార్లు పనికి మాలిన మూటలను
విసీరేసాడు. చిన్నచిత్తకా సామాన్లు
సద్గైసింది. వంట పాత్రలు గోనే సంచల్యాల్ని
మూరు కట్టింది. మంచాలు విప్పి కట్ట
కట్టింది. అమృతుంకు పెట్టే మాత్రం
ఎలా వుండేదో అలానే వుంది.

“ఆపా కోరిక ఇక్కడే చావాలని వుంటే ఎవరాపగలరు,” చివరికి భాయి సాహాబ్ తన అభిప్రాయాన్ని తెలుపుతాడు.
అమాయకపు మొహంతో వుండే మా అమ్ము శూన్యపు కళ్ళతో ఆకాశం వైపు చూడసాగింది. ఆమె తనలో తానే ప్రశ్నించుకుంటుంది - “ఎవరు

చంపుతారు? మరి ఎప్పుడు చంపుతారు?

“అమ్మకు మతి చెడింది” - ఈ పక్కనే వున్న ఆ ఇష్ట ఇప్పుడు ఎంతో

వయసులో బుద్ధి నిలకడగా వుండదు. రెండవ సోదరుడు చెనిలో గుసగుసలు పోయాడు. వీళ్ళకేం తెలుసు. ఈ కాఫిర్లు అమాయకుల పైన ఇంకా అత్యాచారాలు చేస్తానే వున్నారు. మన దేశమైతే కనీసం ప్రాణాలకు, ఆస్తులకు రక్షణ వుంటుంది. దూరంగా కనబడుసాగింది. రూప్ చంద్ వరండా బావురుమన్నట్లుగా వుంది. లారీలు దుమ్ము లేపుకుంటూ మొత్తం ఇంటినే లేపుకని వెళ్లిపోయాయి. రేగిన దుమ్ములో అస్తిత్వాల మూలాలున్నాయి కానీ ఓ మూల శవంలా పడివున్న లజ్జ

నోరు మెదపని మా అమ్ము గనక
 ఒకవేళ నోరు తెరిస్తే తప్పకుండా ఈ
 మాటలు చెప్పేది - “మన దేశం అంటే
 ఎవడబ్యు సాత్తు అది? మనములు ఎక్కుడ
 వుంటే అదే వారి దేశం? ఏ నేల మీద
 పుట్టమో, ఏ మట్టిలో పొర్కాడి పెరిగి
 పెద్దయ్యామో, అదే మన దేశం కాకపోతే,
 మరి కేవలం ఓ నాలుగు రోజుల కోసం ఓ
 ప్రాంతానికి వెళ్లి అక్కుడ బతుకుదెరువు
 వెళ్లదీన్నే ఆ నేల మన దేశం అయి
 పోతుందా?” ఇంకా ఎవరికి తెలుసు,

“వెళ్లండి, వెళ్లి మరో చోట కొత్త దేశం ఏర్పాటు చేసుకోండి” అని చెబితే ?
ఇక్కడే నా బతుకు ఇంత వరకు
వెల్లదీసాను. ఓ చిన్న గాలివాటు వచ్చింది.
దేశంలో వున్న కొట్టాటులు, సమస్యలు
ముగిసిపోతాయి. అమృ మానంగానే
వుంది. ఇప్పుడు వారి మొహాల్లో ఇంతకు
ముందు కన్నా అలసట ఎక్కువగా
కనబడుతుంది. ఎలాగంటే కొన్ని వందల
సంపత్తురాల నుండి దేశం కోసం
అనేమిస్తూ మట్టిని వడబోస్తూ వడబోస్తూ

అలసిపోయి కూర్చున్నారా! కానీ, ఈ
 అన్యేషణలో తమని తాము కూడా
 కోలోయారు. మరిచెట్టులా అమ్మ తాను
 కూర్చున్న చోటే నిబ్బిరంగా కూర్చుంది.
 కానీ కూతుళ్లు, కోడళ్లు, అల్లుళ్లు,
 మనవళ్లు, మనవరాళ్లు ఏకమొత్తంగా
 చెప్పాలంటే జన సమూహం అంతా కదిలి
 గేటు దాటి, పోలీసు సంరక్షణలో లారీల్లో
 ఎక్కి కూర్చోగానే ఈమె గుండె ముక్కలై
 చెదిరి పోసాగాయి. విచిలిత మనస్కురాలై,
 అలజడి చూపులతో అగాధానికి ఆవలి
 వైపు నిస్పతోయురాలై చూడసాగింది.
 దూరాన నేల బద్దలవడానికి ముందు
 కల్లోల గగనంలో మబ్బుతునకలా దారి
 పక్కనే వున్న ఆ ఇళ్ల ఇప్పుడు ఎంతో
 దూరంగా కనబడసాగింది. రూవ్ చంద్
 వరండా బావురుమన్నట్టుగా వుంది.
 లారీలు దుమ్ములేపుకుంటూ మొత్తం
 ఇంటినే లేపుకుని వెళ్లిపోయాయి. రేగిన
 దుమ్ములో ఆప్తిత్వాల మూలాలున్నాయా?
 కాని ఓ మూల శవంలా పడిపున్న లజ్జ
 దీర్ఘమైన శ్యాస తీసుకుంది. తలపులు
 తెరుచుకున్నాయి. బరువైన అడుగులతో
 రూవ్ చంద్ దొంగలా ఎదురుగా, భాళీగా
 పడిపున్న ఇంటిని చూడటానికి
 బయటికొచ్చి కానేపు ఆ ధాళి మేఘంలో
 ఎదబాసిన వదనాలను వెతికే ప్రయత్నం
 చేసాడు. కాని ఓడిపోయిన తన చూపుల్లో
 అపరాధ భావం నిండగా జీవం
 కోలోయిన తలుపుల గుండా, దారి
 తప్పుతూ తిరిగి అతని చూపులు నేలలోకి
 చొచుకొనిపోయాయి.

ଚ୍ଛ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାଲୋ ଅମ୍ବୁ କଞ୍ଚୁ ତିରି
 ପ୍ରସଂଭାନୀ କାନୁକର୍ମାଦି, ଅସରା କୋଣ୍ଠାଳୀ
 ମୁମଂଦୁ ଦୁର୍ଗ୍ୟଂ କନ୍ପଦଗାନେ କନ୍ପଫୁଲୋନି
 କାର୍ତ୍ତିକା ନୋଟିଲୋକି ପଚ୍ଚିଂଦି. କଃ ଗଦିଲୋନେ
 କଦା, ପେଖ୍ରିକୋଦୁକୁ ଉଦ୍ଦିନୀ ତନଦିଗୀ
 ଚେସିକାନୀ ପଚ୍ଚାନୁ. ଇକ୍କୁ ଦେ କଦା
 ମେଘଲାଂଟି ବେଦୁରୁ କନ୍ଧୁଲ ମୁଦ୍ର,
 ଅମାଯକମ୍ବୁନ ପଦନଂତରେ ପେଖ୍ରି
 କୂତୁରିଲା ପଚ୍ଚିଂଦି. ତନ ଚଂଦ୍ରବିଂବଂ
 ଲାଂଟି ମୁଖଙ୍ଗାପୈ ନମଂଦି ମୁସୁଗୁ
 ତୋଲିଗିଂଚବିନନ୍ଦି. ଇକ୍କୁ ଦେ କଦା, ଅତନୁ
 ଜୀବିତାଂତଂ ହୋଇଦୁଵୁଂଟାନନ୍ଦି ବାସ

చేసింది. ఆ ఎదురుగా, మూలమన్న గదిలోనే తోలి కాన్య జరిగింది. ఆ మూలనే మాయముంతను నేలలో నిక్షిష్టం చేసింది. ఒక్కటి కాదు, రెండు కాదు అలా పది ఆత్మలు తమ మొదటి శ్వాస ఇక్కడే తీసుకున్నాయి. వాళ్ళే గదా ఈ పవిత్రత్వమన గర్జుగుడిని ఈ రోజు వదిలేసి వెళ్లిపోయారు. శాంతి, సుఖజీవనం వెతుకులాటలో, రూపాయికి నాలుగు కిలోల గోదుమల కోసం పరుగులు తీసింది. గది ఖాళీగా వుండి విషాద వీచికలు వీస్తుంది. తాను వెనుతిరిగింది కానీ ఆమె కాళ్ళు కాదని మొరాయిం చాయి. వేరే గదిలో తటపటాయిస్తూ వుండిపోయింది. ఇక్కడే జీవిత భాగస్వామి యాళ్ళై సంవత్సరాలు కాపురం చేసి ముఖం చాటేసాడు. ఈ దర్యాజా ఎదురు గానే గదా కఫనలో చుట్టి శవాన్ని పడుకోబెట్టింది, పరివారమంతా చుట్టూ నిలబడి చూస్తూ వుండిపోయింది. అద్భుతమంతుడు, ఐనవాళ్ళందరూ ఎదురుగా వుండగానే పరలోక ప్రాణి చెందాడు. కానీ, తన జీవిత భాగస్వామిని మాత్రం నదిలివెళ్లాడు. ఈ రోజు తాను కఫన లేని శవంలా, అనాధలా పడివుంది. ఎక్కడైతే తన పెనిమిటి తల దగ్గర వణుకుతున్న చేతులతో సంవత్సరాలుగా దీపం వెలిగించేదో అక్కడే కాళ్ళ జవాబుగా కూలాటడిపోయాయి. ఈ రోజు దీపంలో నూనె లేదు, వత్తి కూడా పూర్తిగా కాలిపోయింది.

ఎదురుగా రూవ్ చంద తన వరండాలో వేగంగా పచార్లు చేస్తూ పెళ్ళాం, పిల్లలను తిట్టిసాగడు. పూర్తి ప్రసంచాన్నితన తిట్ల దండకంతో కుమ్మేయసాగడు. వంచనకు గురిచేసే వేర్ల వాదిరి, ఏ విషయమైతే ఆతని అస్తిత్వమంలో గూడు కట్టుకుందో అది తన సర్వ శక్తులతో అతన్ని పట్టిలాగు తున్నాయి. ఆ శక్తులు తన మాంసపు కండరాలను లాక్కుని వస్తున్నాయా అన్న బాధతో నిలవిల్లాడిపోయాడు. ఒక్కసారిగా అతని తిట్ల దండకం ఆగిపోయింది. దానితో పాటు పచార్లు

కొట్టడం ఆగిపోయింది. చివరికి మోటారు వాహనంలో కార్బోని వెళ్లిపోయాడు. చీకటి పడింది. సందు మూల మలుపులో నిశ్శబ్దం రాజ్యమేలసాగింది. వెనక దర్యాజా నుండి రూవ్ చంద భార్య వడ్డించబడిన రెండ ప్లేట్లను ఒక దానిపై ఒకటి వుంచి లోపలికి దొంగలా వచ్చింది. ఇద్దరు వృద్ధ స్త్రీలు మానంగా ఒకరికొకరు ఎదురుగా కూర్చున్నారు. కాని కాళ్ళు మాత్రం మాట్లాడుతూనేవున్నాయి. రెండు ప్లేట్లలోని అన్నం ఎలా వుందో అలానే వుండిపోయింది. ఆడాళ్ళు ఎప్పుడైతే వేరే వాళ్ళకు వంకలు పెట్టాలని చూస్తారో అప్పుడు నాలుకలు కత్తెరలా నడుస్తాయి. పాపం, భావోద్వేగాలు దాడి చేస్తే మాత్రం నోటికి తాలాలు పడతాయి.

యాళ్ళై సంవత్సరాలు రక్తం ధారపోసి పొలాలను పండించాము, మరి ఈ రోజు కొత్త నేల అన్వేషణలో కట్టుబట్టలతో దేశాన్నిపడిలి వెళ్లాల్సి వచ్చిందా? ఎవరికి తెలుసు కొత్త నేల ఈ మొక్కలకు కలిసి పస్తాయో లేదో! చిన్న కోడలు నిండు గర్భిణీ, తెలియదు ఏ అడవిలో బాలింతగా ఆశ్రయం పొందాల్సి వస్తుందో? ఈ ప్రాణం అలసిపోయేలోగా తిరిగి పస్తారా? తిరిగి వచ్చాక తమ మూలాలను గట్టిపర్చుకోవడానికి అవకాశం దొరుకుతుందో? లేదో? ఈ ముసలి ప్రాణం వాళ్ళు తిరిగి వచ్చే సమయానికి జీవించివుంటుందో? లేదో? ఎవ్వరికి తెలియదు.

అమృ ఇప్పుడు ప్రాణం లేని రాతి బొమ్మ. రాత్రంతా బిడ్డల తెగిపడిన శవాలు, యవ్వనంలో పున్న కోడల్కను నగ్గంగా ఊరేగించడం, మనవళ్ల పిరల మీద వాతలు కమిలి, తెలిన బొబ్బలు అన్ని మనసు తెర మీద కడలాడి మనసు శరీరం వణికి పోయింది. ఎప్పుడు కునుకు పట్టిందో తెలియదు? దర్యాజా దగ్గర ఏదో పెద్ద గొడవ జరుగుతున్నదన్న అనుమానం కలిగింది. ప్రాణం మీద తీసి లేకపోవచ్చు కానీ నూనె లేక అరిపోయే సమయంలో దీపం కూడా పణికిపోతోంది. చాపు సాధారణమైనదైనా అది ఎంత

నిర్మయగా వుంటుందంటే మనిషి రూపంలో దయమై ఎదురు పడుతుంది.

దర్యాజా మీద చప్పుడు ఎక్కువ కాసాగింది. యమరాజుకు తొందరెకువైంది. మళ్ళీ అంతలోనే తలుపుకున్న సంకేళ్ల వాటంతట అవే తెరుచుకోసాగాయి. దూరంగా ఎవరిదో గొంతు వినిపించింది. బహుశా పెద్ద కొడుకు పిలుస్తున్నాడు? కాదు, కాదు చిన్న కొడుకు, నడిపి కొడుకుల గొంతులు అవి. ధ్వంసమైన మరోప్రసంచం మూల నుండి. ఐతే అందరికి వారి దేశం దొరికిపోయిందా? ఇంత త్వరగా? సంజ్ఞ, వెనకాల చిన్నోడు, సరిగానే నిలబడియున్నారు. ఒళ్ళో పిల్లల్ని ఎత్తుకొని కోడళ్ళు, మళ్ళీ ఒక్కసారిగా పూర్తి ఇంటి వాతావరణం, పరివారం తిరిగి జీవం పోసుకుంది. అన్ని ఆత్మలు మేల్కొన్నాయి. దుఃఖితురాలైన తల్లి దగ్గరికి చేరుకుంటున్నాయి. చిన్న, పెద్ద చేతులు ప్రేమతో స్పృశ్యంచసాగాయి. ఎండిన పెదవుల మీద తిరిగి కొత్త చివర్లు పూసాయి. అప్పుడు కళ్ళు నెమ్ముదిగా తెరుచుకున్నాయి. పరిచయం వున్న వేళ్ళు నుదుటి మీద పాకసాగాయి.

“అరె వదినా, నన్ను అలా పిల్లేస్తే వచ్చేనే వాణ్ణిగదా. ఈ నాటకాలన్నీ ఎందుకేస్తారు.” రూవ్ చంద పర్మ వెనకముండి సరదాగా చెప్పసాగాడు.

“ఔను, వదిన, కనీసం ఈ రోజైనా పీజి ఇప్పించు.” చూడు నీ పనికిమాలిన వెధవలను తీసుకురావడానికి జంక్షన్కు వెళ్లి పట్టుకొచ్చాను.

ఎదురుగా పున్న దృశ్యం, మళ్ళీ ముసలి పెదవుల మీద కొత్త ఆశల వసంతాన్ని పూయించింది. నెమ్ముదిగా లేచి కూర్చుంది. కాసేపు మానంగా పుండి పోయింది. రెండు వెచ్చని ముత్యాలు ఆమె కంటినుండి జారి ముడుతలు పడిన రూవ్ చంద చేతి మీదకి రాలిపడ్డాయి.

(ఇస్కూత్ చుగ్గాయి ‘జడే’ ఉర్రూ కథకు నంద కిశోర్ విక్రమ హిందీ అనువాదం నుండి తెలుగులో స్వేచ్ఛానువాదం: డా. రూవ్ కుమార్ డబ్బికార్)

నను నన్నగా
నిలబెట్టుకోవడానికి
నిక్కబ్బిగా గొంతెత్తడానికి
జీవిత సంఘర్షణల్లోంచి
పదునెక్కడానికి
నాకింత సత్తువను
సారభాతమైన ఆలోచనా విత్తనాలని
నాలో వెదజల్లి వెళ్లిన పెద్దలు
ఈ రోజు మా ఇంటికొస్తున్నరు

అరికాళ్ళకింత జిగిని
కనుచూపుల్లో కొంత సమరత్వాన్ని
దోసిలినిండా త్యాగగుణాన్ని
నింపి వెళ్లిన పెద్దలు
ఈ రోజు మా ఇంటికొస్తున్నరు

వాళ్ళ దయాపాతాలు ఇంకా
చెమట చెమటగానే
తొలిచినుకు మట్టివాసనగానే

పెత్తమాస

దా॥ ఉదాలి నారాయణ

అలసిపోని అలగానే
వాడిపోని పొద్దుగానే
నావైపు చూస్తుంటయి

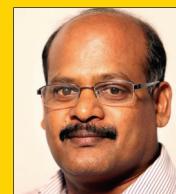
అటు ఇటు తొఱకకుండా
నన్న పహారా కాస్తుంటయి
ఆకాశం ఎవడికీ దాసోహం కానట్టు
సముద్రం ఎవడి ముందు
దూపదేహం చూపనట్టు
మరణాన్ని తీరం దాకా తరిమిన వాళ్ళ

ఆ పెద్దలు
నా బతుకు దాతలు
నా మెతుకు మెతుకుపై

నిజాయితీ శిల్పం చెక్కిన తరతరాల
శిల్ప కారులు వాళ్ళు

మాటలు ఎండిపోయిన
ఎడారి ప్రపంచంలో
రోజుకు ఒక్కసారైనా
విధేయున్నయి వినయున్నయి
మనసారా వాళ్ళను మనసులో
హత్తుకుంటాను

నా మనో శిఖరంపై ఎత్తుకుంటాను
నా బతుకు పయనానికి మరింత
ఉత్సేజపు ఇంధనాన్ని వంపుకుంటాను
ఈ రోజు మా పెద్దలను ఇల్లంత కండ్లతో
మా ఇంటికి రమ్మంటాను.

అస్థవరం దేవేందర్

పోస్ట్ - ర్యాట్రోమెంట్....

గో

డ గడియారం ఊపిరి మొస లోంచి
ఉరుకులు పరుగులకు ఇక విరామం

కదులుతున్న రెండు ముండ్ల మధ్యన
కదలని సమయం నా సర్వ స్వంతం

తలుపు తెరిచిన పంజరం నుంచి
నింగికి ఎగిరిన విహంగ సమయం

ప్రహరీలు దాటి పరదాలు నీడి
జీవితం కొనసాగింపుగా వివర్ణ ప్రయాణం

సెలవుల, సెలవుచీటీల వెంపర్లాటకు సెలవు

రోజులన్నీ తెల్లకాయిదాల్లాంటి
అదివారాలే
అక్కరాల వ్యవసాయ పారాయణమే తరువాయి

నా సమయం నా ఇష్టం, నా కష్టం
నా కాళ్ళు, నా చేతులు, నా కలం (ప్రవాహం
ఎక్కడైనా వాలిపోవచ్చు), లేచి పోవచ్చు)

కొత్త పుస్తకాలు పాత స్నేహితులు
మనుమనితో నులివెచ్చని ముచ్చట్లు

బాయి బొక్కెనతో నప్పులను తోడు కోవడమే
విరామ జీవన వికాసం.

సైన్స్ ఫిక్షన్ అంటే నిజంగా ఏమిటి ?

సాహిత్యం లో సైన్స్ ఫిక్షన్ గురించి
కొత్త కోణాలు అవిష్కరించిన ఆడపు లజ్జీ పతి

ఆడపు లక్ష్మిపతి

Rో మాంటిసిజం, రియలిజం, సోషల్ మాంటిసిజం, రియలిజం, మ్యాజికల్ రియలిజం... మొదలైన వాటిలాగే సైక్యలేటివ్ లేదా కాన్సెప్చనల్ ఫిక్షన్ ఆధునిక సాహితీ రీతుల్లో ప్రధానమైనది. సైక్యలేటివ్ ఫిక్షన్ వర్ధనికి చెందినదే సైన్స్ ఫిక్షన్. సైన్స్ ఫిక్షన్ పరస్పర విరుద్ధమైనవి. ప్రయోగ పూర్వకంగా నిరూపితమైన శాప్రత్తు విజ్ఞాన సూత్రాల సమాచారం సైన్స్ అనీ, వాస్తవం కాని ఊహాజనితాలు లేదా కల్పనల సమేళనం ఫిక్షన్ అనీ మనకు తెలుసు. కథ, నవల, నాటకం...తదితర సాహితీ ప్రక్రియలను ఆంగ్లం లో ఫిక్షన్ అంటారు. సైన్స్ ఫిక్షన్ అంటే సైన్స్ మేళవించిన కల్పనా సాహిత్యం అని అర్థం చేసుకోవాలి.

నిజానికి సైన్స్ ఫిక్షన్ ఆసక్తికరమైన సాహితీ ప్రక్రియ. కాని ఈ genre తెలుగు పారకులకు బాగా పరిచయమైనది కాదు, ఆస్యాదనీయమైనది కాదు అని కొందరి అభిప్రాయం. యూరోపియన్, అమెరికన్, చైనీస్, కొరియన్ సాహిత్యాల్లో సైన్స్ ఫిక్షన్ కి మంచి ఆదరణ వుంది. As-tounding Sci-fi Stories, Amazing Stories, Fantasy & Science Fiction, Electric Literature, Contrary, Beyond, The Futuris-

tic... మొదలైన ఓ 20-30 ఇంగ్లీష్ మాగజైన్ లు సైన్స్ ఫిక్షన్ ని ప్రచురిస్తాయి. గత రెండు దశాబ్దాల నుంచి మన రచయితలు ఈ ప్రక్రియ పట్ల మొగ్గ చూపిస్తున్నందున తెలుగులో కొన్ని కథలు వచ్చాయి. అయితే ఒకరిద్దరు రాసినవి తప్ప చాలా కథలు వస్తు శిల్పాల కోణంలో ఇంగ్లీష్ కథల తో పోల్చుదగ్గవిగా కనసడవు. అక్కడ మేరి పెల్లి, జూన్స్ వెర్న్, హెచ్.జి. వెల్స్, అలవో... మొదలుకుని మార్గారెట్ అట్ల్యుడ్, సి.ఎన్. లూయిస్, జో హార్ట్ మన్, ఫిలిప్ కే. డిక్, రే బ్రాడ్ బరి, ఆర్థర్ సి. క్లార్క్, ఆస్ట్రేనియో బట్లర్... తదితరులు చక్కని సైన్స్ ఫిక్షన్ స్టోంచారు. కొత్త తరం వాళ్ళు పూర్తిగా నిబద్ధమై రాస్తున్నారు. తెలుగులో సైన్స్ ఫిక్షన్ పరిణతి సాధించాలంటే ఇంకాస్తా అధ్యయనం అవసరమని నా అభిప్రాయం.

ఇంతకీ సైన్స్ ఫిక్షన్ అంటే నిజంగా ఏమిటి ?

గత, వర్ధమాన కాలాల వాస్తవ ప్రపంచాన్నిగురించిన తగిన పరిజ్ఞానం గట్టి పునాదిగా, శాప్రత్తు, సాంకేతిక విజ్ఞానాల స్వభావ, పురోగమనాలపై సంపూర్ణ అవగాహనతో, సంభవనీయమైన భవిష్యత్తు ప్రపంచాన్ని ఊహాచే సాహిత్య శాఖ సైన్స్ ఫిక్షన్. బాగా అభివృద్ధి చెందిన శాప్రత్తు,

సాంకేతిక విజ్ఞానం, సుదూరాల్లోకి అంతరిక్ష యానం, కాలం లో ముందు వెనుకలకు ప్రయాణం, సమాంతర విశ్వాలు, గ్రహంతర జీవులు... తదితర భవిష్యత్తు కాలపు భావనలు సైన్స్ ఫిక్షన్ ముడిసుకు. The Time Machine, A Space Odyssy, Minority Report, Jurassic Park, Annihilation, Do Androids dream of Sheep? Slaughter House-Five, Time line, The Martian... వంటి నవలలు సాహితీ లోకాన్ని అబ్బుర పరిచాయి. ఇవి సినిమాల్లో అద్భుతమైన ఇతివృత్తాలకు, సినిమాటిక్ టెక్నిక్ పరంగా కొత్త ప్రయోగాలకు ప్రేరణనిస్తాశ్శాయి. ఇందుకు చక్కని ఊహారణ- క్రిష్టఫర్ నోల్న తీసిన 'Interstellar'. ఇదో పూర్వారిస్టిక్ సినిమా. 2067 సంవత్సరం లో పంట తెగుళ్ళు, ధూఢి తుఫానుల మూలంగా భూమీద ఆహార కొరత ఏర్పడి మనిషి జీవితం దుర్భరమవడంతో నాసా రహస్యంగా కొత్త గ్రహాల అన్వేషణాకు ఒక మిషన్ ప్రారంభిస్తుంది. గార్డంటువా అనే కృష్ణ చిలం ఆవల వేరే గెలాక్సీలోని 12 గ్రహాల్లో 3 మానవ నివాస యోగ్యమైనవిగా తేలడంతో గ్రావిటేషన్ల్ ప్రోపల్న్ థియరీ అమలు ద్వారా పెద్ద సంఖ్యలో మనుషుల్ని అక్కడికి

చేరవేయాలనీ, లేదా ఫ్రైజ్ చేసిన 5000 మానవ పిండాలను ఎండూరమ అనే స్టేషన్ క్రోష్ట్ లో అక్కడికి పంపించి ఒక కాలని ఏర్పాటు చేయాలని రెండు ప్లాన్లు సిద్ధమవతాయి. మిల్లర్, ఎడ్యండ్స్, మాన్ అనే ఆ మాడు గ్రహాలకు వ్యోమగాములు బ్యండాలుగా వెళతారు. ట్రిం డైలేషన్ కారణంగా మిల్లర్ పై ఒక గంట కాలం భూమీది ఏడు సంవత్సరాలతో సమానం. ఎండూరమ లోని సైంటిస్టులు ముందు వెళ్లిన పరిశోధకులను కలిసేందుకు క్రొష్ట్ బిలం గురుత్వాకర్షణ శక్తిని దాటడానికి 23 సంవత్సరాల 4 నెలల కాలం పడుతుంది. పలు కారణాల వలన అనుకున్న పని పాశ్చికంగానే పూర్వవడం తో పరిశోధకుల్లో కొందరు అక్కడే చిక్కబడి పోగా ముగ్గురు మాత్రమే భూమీదికి తిరిగి వస్తారు. భూమీది కాలం ప్రకారం 130 ఏళ్ళు ఉండాలిన కథానాయకునికి ఏమంత వయసు పెరగదు. అతడు ఆసుపత్రిలో బెడ్ మీదున్న తన కూతురును కలుసుకుంటాడు. తన అంతరిక్ష యాత్రకు బయలు దేరేకపుడు ఆమెకు 13 ఏళ్ళు, ఇప్పుడు 80 ఏళ్ళ వ్యధురాలు. ఇందులో cryostasis-reversible preservation technology (మనుషులను దీర్ఘకాలం పాటు నిద్ర పుచ్చే) ప్రక్రియ), tesseract (5 ఛైమెన్సన్ల జామెట్రీ క్యాబ్ మన కంటే తెలివైన భావి మానవులు స్ఫైరిచినది, దీని ద్వారా విభిన్న ట్రైం పీరియడ్ లోంచి వీళ్లించ వచ్చు), event horizon (అప్రైఫిజిక్) లో ఈం హద్దుకు ఆవల పున్సపరిశీలకుడిని ఏ ఫుటనా ప్రభావితం చేయజాలదు), space habitat (స్టేషన్ ప్లాన్ లో శాశ్వత స్థావరం), sling shot (ఇతర గ్రహాల గురుత్వాకర్షణ శక్తి గురికాని రీతిలో స్టేషన్ క్రోష్ట్ ను అతి వేగంగా పంపించే మాన్యోవర్).... తదితర సైంటిఫిక్ పదజాలం ఈం సినిమాలో వింటాం, ఇంప్రీ ఐఎస్ ఫ్యాన్ సిద్ధాంతాలలో ప్రస్తుతించినవే. ఈం సినిమా చూస్తుంటే ఐ.ఐ. వాన్ వోగ్ర్ కథ ఫార్మ సెంటారస్ గుర్తు వస్తుంది.

సైంస్ ఫిక్షన్ ఒక రకంగా మనల్ని డొహల్లో తేలియాడిస్తుంది, మరో లోకాల్లోకి తీసుకు వెళుతుంది.ఇది అమోదనీయమైన ‘పలాయన వాదమే’ నంటాడు ఆర్థర్ సి.క్లార్క్. “There is no real objection to escapism, in the right places.. We all want to escape occasionally. But sci-fi is often far from escapism, in fact you might say that sci-fi is escape into reality. It is a fiction which does concern itself with real issues; the origin of man ; our future. In fact I can't think of any form of literature which is more concerned with real issues and reality.”

సైంఫి మనల్ని ‘ఒక వేళ అలా జరిగితే’ అని ఆశ్చర్య పోయేలా, ‘అలా ఎందుకు జరిగింది’ అని అడిగేలా చేస్తుంది సుచూర భవిష్యత్తులోకి చూసి, చివరికి మనం చేరుకునేది అక్కడికేనా అని ప్రశ్నిస్తుంది. ‘The Day after Tomorrow’, ‘The Road’ సినిమాలో లాగా, ‘Brave New World’, ‘The Wind-up Girl’ నవలలో లాగా డైపోరియన్, అపోకాలిప్పై భవిష్యత్తు పటం చూసి పోచ్చరిస్తుంది. Contact, District-9, StarTrek లో లాగా బ్రసోంతర జీవ జాతులతో ఎలా మెలగాలో చెబుతుంది తద్వారా జెండర్, వర్ష వివక్షల పట్ల మనలో అంతరావలోకన ప్రేరిస్తుంది. సైంస్ పై శక్తి మంత్రమైన ప్రదేశాలను, సమానత్వం విరాజిస్తే సమాజాలను స్ఫోర్సిస్తుంది(జేమ్స్ భీమ్ కథ ‘పీ కేన్ అఫ్ క్వెన్స్’ లో లాగా), కొత్త శాస్త్ర సాంకేతిక విజ్ఞానానికి డొహలు, అలోచనలు రేకెత్తిస్తుంది. 60 ఏళ్ళ కిందట వచ్చిన ‘ప్లోర్ ట్రైక్’ లో అరచేతిలో ఇమిడ్ ఫోన్ లు, కంప్యూటర్ లు, ట్రై కార్డ్స్ చూపించారు. అవస్థి నేడు నిజమైనాయి. నీల్ ప్సీఫెన్సన్ 1992 నవల ‘స్నే క్రావ్’ తమకు ఎంతో ప్రేరణ నిచ్చిందని గూగుల్ ఎర్త్ డెవలపర్స్ చెప్పారు.

కొందరు సైంస్ ఫిక్షన్ ని, పాంటసి ని ఒకే గాటన కట్టేస్తారు. కానీ ఈం రెండు

వేర్పేరు. రేపో లేదా సమీప భవిష్యత్తులో సాధ్యపడగల ఫుటనలు, మనం చూడగల సమివేశాల్ని సైంస్ ఫిక్షన్ చిత్రిస్తుంది ఎన్నడూ సాధ్యపడని, ఎన్నడూ జరగబోవని ఫుటనలు, వాస్తవంగా ఎక్కడా ఉనికిలో లేని లోకాలు పాంటసి లో వుంటాయి. అంత మాత్రాన పాంటసిని కొట్టి పారేయడానికి విల్లేదు. ఒక కోణంలో పాంటసి అంటే డొహల సైంస్ పైర్ విపోరం. ఒక్కొక్క సారి ఈం తరహా సైంస్ పైర్ కల్పనలే గొప్ప సిద్ధాంతాలకు, సైంటిఫిక్ ఆపిష్యరణాలకు ప్రేరణగా పని చేస్తాయి. అందుకే ఆల్ఫ్రోడ్ ఐఎస్ అన్నడు: “When I examine myself and my methods of thought, I come to the conclusion that the gift of fantasy has meant more to me than any talent for abstract, positive thinking.” భారతీయ పురాణాలలోని ఆగ్నేయాప్రతి, బ్రాహ్మణాప్రతి ప్రయోగాలు, పుష్పక విమానం, మనుషులకు జంతువుల తలలు అమర్ఖడం, పాతాళంలోకి ప్రయాణాలు... ఆయా రచయితల డొహలని మనకు తెలుసు. ఆ అప్రాయ నేడు ఖండాంతర క్షీపణ లుగా నిజమైనాయి. జూల్స్ వెర్న్ ‘20 Thousand leagues under the Sea’ నవలలో వందేళ్ళ ముందుగా జలాంతర్లామి ని డొహించాడు. పస్టిలా ఎగరాలన్న మనిషి చిరకాల కోరికను సాకారం చేసేలా రైట్స్ సౌధరులు ప్రయోగం చేశారు, మొదట్లో అది విఫలమైనా ఆ పాతాల ద్వారా విమానానికి రూపకల్పన చేయడం జరిగింది. అవయవాల మార్పిడి, శక్తి చికిత్స నేడు వైద్య విజ్ఞానం లో సుర్ఖాధారణ అంశాలు. ఏమిటి, ఎందుకు, ఎలా... అనే ప్రశ్నలు, డొహల నుంచే కొత్తది అవిష్యరించాలన్న జిజ్ఞాస పుటుతుంది. మరో కోణం లోంచి కూడా పాంటసి ప్రయోజనాన్ని చూడచ్చు: ‘Gulliver’s Travels’ లో సమకాలీన అంగ్స్టీయుల జీవన విధానాన్ని, మనుషుల సంకుచిత మన్తవ్యాన్ని విమర్శించేందుకు, ‘Harry Potter సిరీస్’ లో, ‘The Lord of the

వ్యాసం

Rings'(Tolkien)లో, 'Alice in Wonderland'లో ఒక వర్గం పారకులకు వినోదం కలిగించేందుకు, వారి డోహో పరిధిని విస్తారం చేసేందుకు పాంటసి ప్రవేశపెట్టినట్టుగా మనకర్మమవుతుంది.

కొన్ని అంటీ రియలిష్ట్ (కాస్క్, బోర్డ్‌ఫ్లైస్), సప్రియలిష్ట్ (కోర్టజార్), మాజికల్ రియలిష్ట్ (మార్క్సిజ్, టోనిమారిసన్, ఇసాబెల్ లలెండీ) రచనల్లో ఒక ప్రత్యేక ప్రయోజనార్థం- మనం 'యదార్థం' అని భావించే ప్రపంచం భ్రమజనిత స్వభావాన్ని, వాస్తవికత యొక్క సండిష్ట స్వరూపాన్ని, ఒప్పు పార్ట్యూన్లు మెటాఫిజికల్, అంటాలజికల్ కోణం లోంచి అవిష్కరించేందుకు - పాంటసి ఉపయోగించడం జరిగింది. కొన్ని సందర్భాల్లో, ప్రత్యేకించి బాల సాహిత్యం లో, చదువురుల్లో ఆసక్తి రేక్రెంచడానికి పాంటసి జోప్పించడం అవసరమవుతుంది.

ఉదాహరణకి జేన్ యోలన్ రాసిన 'Emperors kite and the 7th Mandarin' అనే కథ. చక్రవర్తి ఆత్మ ప్రతిరాత్రి ఒక డ్రాగన్ కైట్ రెక్కలపై విహారించి వస్తుందని దర్జారులో అందరి నమ్మకం. యువకుడైన 7వ మాండరిన్ కైట్ కి రక్షకుడిగా ఏధి నిర్వహిస్తూంటాడు. పెను తుఫాను చెలరేగిన ఒక రాత్రి అది ఎక్కుడికో ఎగిరి పోగా దాన్ని వెతుకుతూ మాండరిన్ కోట దాటి వెళతాడు. స్వాతన్ లో చక్రవర్తి పీడకలలు కంటాడు, అపరిచితుల ఆక్రండనలు, కేకలు నింటాడు. ఎట్టకేలకు కొన్ని రోజుల తర్వాత మాండరిన్ కైట్ ని తిరిగి పట్టుకొచ్చి విషణ్ణు వదనంతో చక్రవర్తికి కొన్ని విషయాలు తెలియజేస్తాడు. మత గ్రంథాల్లో, ప్రాచీన పత్రాల్లో లేని కొత్త సంగతులు చెప్పి చక్రవర్తిని వ్యాకుల పరచినందుకు, కైట్ రూపం చిన్నాళ్లనుమై పోయేలా అజాగ్రత్తగా వున్నందుకు మాండరిన్ ని ఇక్కించాలని దర్శార్ లోని వారంటారు. కోట బయటి వాస్తవ జీవితం, ప్రజల బాధలు, వారి దీన, హీన పరిస్థితులు తనకు కలలో కనిపించాయనీ, మాండరిన్ నిండించిన దాంట్లో అసత్యాలేవీ లేవనీ, ఒకరకంగా తనకు

కనువిప్పు కలిగిందనీ చెప్పి చక్రవర్తి మాండరిన్ ని క్షమిస్తాడు. ప్లిలును అమితంగా ఆకట్టుకునే సీండరెల్లా' కథలో, 'అల్లాపుద్దిన్- అద్భుత దీపం' కథలో, మన సంచతంత్ర, బేతాళ కథల్లో ఇలాంటి అద్భుత చిత్రణ లు వున్నాయి. గత తెండు దశబ్దాల నుంచి షైన్స్ ఫిక్షన్ లో మరో ఉప శాఖ ఎదగడం గమనిస్తాన్నాం. దీన్ని క్లిఫ్యూషన్ ఫిక్షన్ (cli-fi) లేదా ఎకో- ఫిక్షన్ (eco-fiction) అని పిలుస్తున్నారు. శాప్త, సాంకేతికతల అప్రతిపాత పురోగమనం, విచక్షణ లేని ప్రకృతి వసరుల దోషించి, అడవుల నరికివేత, అవధులైని పారిశ్రామికీకరణ, పర్యావరణ విధ్యంసం, అంతటా పెరిగిపోతున్న కాలుప్యం, భూమి వాతావరణంలో, శిల్పోస్ట్ స్థితుల్లో చోటు చేసుకుంటున్న పెనుమార్పులు... తదితర కారణాల వల్ల మున్ముందు సంభవించబోయే ప్రకృతి విపత్తులు, తీవ్ర ఉత్పాతాలను దృశ్యమానం చేయడం. ప్రకృతి ఔఱ జరుగుతున్న విధ్యంసాన్ని అడ్డకునేందుకు వ్యక్తులు, సంస్థలు చేపట్టే పోరాటాలు, వివిధ జీవజాతుల మనగడను దెబ్బతిసే, వాటి ప్రవర్తనా సరళించు దుష్పుభావం కలగజేసే పర్యావరణ కారణాలను అన్నిషించే పరిశోధనలను, పర్యావరణ పరిరక్షణలో సాంప్రదాయిక విజ్ఞానం పాత్రాని, ఇతర దిద్దుబాటు చర్యలను చిత్రించడం... క్లిఫ్యూషన్ ఫిక్షన్ ఇతివ్యత్తాలు. ('The Day After Tomorrow పోలిఫ్యూడ్ సినిమా షైన్స్ ఫిక్షన్ కోవకి చెందినదైనా ఇది నిజమైన cli-fi చిత్రం. భూతాపం పెరుగుతున్నందున అంటార్క్ టీకా హిమ ఖండాలు కరిగి, సముద్ర మట్టాలు వెచ్చి, మంచ తుఫానులు, వరదలు అమెరికా ని అతలాకుతలం చేయడం దీని ఇతివ్యత్తం). 2017 పులిట్యూర్ ఒప్పుమతి పాందిన 'The Overstory', 2016 ది హిందూ లిటరరీ ప్రైజ్ అందుకున్న ఈంశ్య భారత నవల 'When the River Sleeps' ఈ కోవకు చెందుతాయి. ఇంకా Flight Behavior, The Drowned Cities, South Pole

Station, Solar, A friend of the Earth... మొదలైన పుస్తకాల్చి ఈ పరంపరలో హోనవచ్చు. ఇప్పుడు చెకోస్లోవేకియా కి చెందిన కథా, నవలా రచయిత, నాటకర్త కాపెక్ రాసిన షై-ఫ్ నాటకం 'రోస్మ్యు యూనివర్స్ రోబోట్' (Rossum's Universal Robots)ని పరిశీలిద్దాం. షైన్స్ ఫిక్షన్ పై ఒక అవగాహన కలుగుతుంది. 1890లో బోహోమియా (అప్పట్లో ఆష్ట్రో-హంగరీలో భాగం)లో జన్మించి ప్రేగ్, పారిస్, బెర్లిన్ నగరాల్లో చదువుకుని, 1917లో ప్రేగ్ యూనివర్సిటీ నుండి పట్టబద్రుడై, 1938 లో మరణించిన కార్ల్ కాపెక్ తన 48 ఏళ్ళ జీవిత కాలంలో అనేక నాటకాలు, నవలలు, కథలు, వ్యాసాలు రాశాడు. అపస్సీ ప్రపంచ ప్రభ్యాతి గాంచాయి. అతడు మొట్ట మొదట 1920లో తన నాటకం 'రోస్మ్యు యూనివర్స్ రోబోట్' (దీనిని ప్రామాణికమైన షైన్స్ ఫిక్షన్ రచన గా సాహాతీ వేత్తలు, కళా రంగ విమర్శకులు ఏకగ్రంగా ఒప్పుకున్నారు)లో ప్రయోగించిన 'రోబోట్' అన్న పదం (చెక్ భాషలో 'forced labour' అని దీని అరథం రోబోట్ తెలుగులో 'మర మనిషి' అని పిలుస్తున్నాం) విరివిగా వాడుకలోకిచ్చి శాప్త సాంకేతిక రంగంలో చిరస్తాయిగా నిలిచి పోయింది. 'Rossum's Universal Robots'

మూడు అంకాలు (నిజానికి మొదటి అంకం ప్రొలోగీ), ఒక ఎపిలోగ్ పుస్త నాటకం. కథా ఫలం పేరు తెలియని ఒక దీపం. కాలం ఎప్పటిదైనా కావచ్చు. 'రోస్మ్యు యూనివర్స్ రోబోట్ (RUR)' కంపెని జనరల్ మేనేజర్ డోమిన్ దేశివీశాల నుండి పలు సంస్థలు ఆర్డర్ చేసిన సంఖ్యలో రోబోలను తయారు చేసి పంచుటాడు. అవి అచ్చం మనమల్లగే వుండి, మంచి తెలివి తేటలతో, కచ్చితప్పుడు తో పని చేయగలవు. అయితే వాటికి ఆత్మ, మంచిచెడు విచక్షణ, సహజ భావోద్యోగాలు వుండవు. ఆదేశించిన పని చేయడమే వాటి విధి. వాటి జీవిత కాలం 20 ఏళ్ళు. ప్రామాణిక చూడటానికి వచ్చిన

దేశాధ్యక్షని కూతురు పోలెనా అక్కడ వ్యాస పనిచేసున్న టైప్‌స్ట్రీట్ నులు అనే అమ్మాయి కృతిమ మనిషి అంటే నమ్మలేకపోతుంది. ○ రోబో లను తయారు చేసే విధానంలోని విధిధ ప్రక్రియలు, దశలు, వాటి బ్రైక్ డాన్, డిసెక్షన్, డిస్ట్రిబ్జల్... వగైరా విషయాలను డోమిన్ అమెకు వివరిస్తాడు, చూపిస్తాడు. రోబోట్లను ఇఖ్యాడిముఖ్యాడిగా ఉత్సత్తి చేయడం ద్వారా ప్రపంచంలో ఆహారోత్పత్తిని పెంచి తిండికి కరువు లేకుండా, మనుషులకు శ్రమ అనేదే లేకుండా, యుద్ధాల్లో పైనికులుగా మనుషుల అవసరం లేకుండా చేయాలన్నది తన ఆదర్శమని చెబుతాడు. మనుషుల్ని కృతిమంగా తయారు చేసే పారువైలా కనిపెట్టిన గొప్ప ఫిజియన్ వ్యాపారం తనకు తాను దేవుడిని మించిన వాడిగా భావించుకునే వాడనీ, కానీ ఇంజినీర్ అయిన యువ రోసం తండ్రిని పక్కకు నెట్టి తన వ్యాపారాత్మక తెలివినుపయోగించి ఆత్మ, భావోద్యేగాల్ని మనుషుల్ని - రోబోట్లన్ని - ఉత్సత్తి చేయవారంభించాడనీ, ఇప్పుడా సీక్రెట్ పారువైలా తన వద్ద ఉందనీ డోమిన్ వివరిస్తాడు. కంపెనీ వ్యాపారంలో అతనికి తోడుగా చీఫ్ ఇంజినీర్ పాథీ, ఫిజియాలజికల్ డిపార్ట్మెంట్ పోడ్ డాక్టర్ గాల్, చీఫ్ ప్లైకాలజిస్ట్ డాక్టర్ హాలమీర్, మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ బుస్నెన్, బిల్లింగ్ డిపార్ట్మెంట్ పోడ్ ఆలిండ్రిష్ వుంటారు. వారందరి ఆశయం, లక్ష్యం ఒకటే. అదంతా ప్రక్కతి విరుద్ధమైన చర్య అని భావించిన పోలెనా కలవరపాటుకు, దిగ్రాంతికి గురవుతుంది. తనతో పెళ్ళికి డోమిన్ అనెని బలవంత పెడతాడు, బతిమిలాడుతాడు. ఆమె ఒప్పుకుంటుంది.

అలా పదెళ్ళు గడిచాక కొన్ని పరిశామాలు చోటు చేసుకుంటాయి. చుట్టూరా యాంత్రిక జీవితం, కృతిమ మనుషుల చాకిరీ పట్ల అసంతృప్తి చెందుతుంది పోలెనా. పరిచారిక నాస్సి రోబోట్ల న్యాపహరాన్ని, వాటి ప్రవర్తన తీరుని ఏవించుకుంటుంది. మారియాన్ అనే రోబోట్ బ్రైక్ డాన్ లక్షణాలతో

పిపరీతంగా ప్రవర్తిస్తుంది. దాన్ని డిసెక్షన్ కి పంచిస్తారు. మళ్ళీ రోబోట్ల బ్యాచ్ ఉత్సత్తి కాకుండా చేసేందుకు పోలెనా లాకర్ లోంచి సీక్రెట్ పారువైలా తీసి కాలబెడు తుంది. ఒకనాడు హారాత్తుగా హోర్సర్ లో కొన్ని ప్లెష్ ఆగడం, ఆయుధాలు చేత పూనిన రోబోలు ప్లేఫరీ ఆఫీసు వైపు దూసుకు రావడం యాజమాన్యం మాస్తుంది, ప్రపంచ రోబోలస్ట్రిఫ్ట్ తెంచి తిండికి కరువు లేకుండా, మనుషులకు శ్రమ అనేదే లేకుండా, యుద్ధాల్లో పైనికులుగా మనుషుల అవసరం లేకుండా చేయాలన్నది తన ఆదర్శమని చెబుతాడు. మనుషుల్ని కృతిమంగా తయారు చేసే పారువైలా కనిపెట్టిన గొప్ప ఫిజియన్ వ్యాపారం తనకు తాను దేవుడిని మించిన వాడిగా భావించుకునే వాడనీ, కానీ ఇంజినీర్ అయిన యువ రోసం తండ్రిని పక్కకు నెట్టి తన వ్యాపారాత్మక తెలివినుపయోగించి ఆత్మ, భావోద్యేగాల్ని మనుషుల్ని - రోబోట్లన్ని - ఉత్సత్తి చేయవారంభించాడనీ, ఇప్పుడా సీక్రెట్ పారువైలా తన వద్ద ఉందనీ డోమిన్ వివరిస్తాడు. కంపెనీ వ్యాపారంలో అతనికి తోడుగా చీఫ్ ఇంజినీర్ పాథీ, ఫిజియాలజికల్ డిపార్ట్మెంట్ పోడ్ డాక్టర్ గాల్, చీఫ్ ప్లైకాలజిస్ట్ డాక్టర్ హాలమీర్, మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ బుస్నెన్, బిల్లింగ్ డిపార్ట్మెంట్ పోడ్ ఆలిండ్రిష్ వుంటారు. వారందరి ఆశయం, లక్ష్యం ఒకటే. అదంతా ప్రక్కతి విరుద్ధమైన చర్య అని భావించిన పోలెనా కలవరపాటుకు, దిగ్రాంతికి గురవుతుంది. తనతో పెళ్ళికి డోమిన్ అనెని బలవంత పెడతాడు, బతిమిలాడుతాడు. ఆమె ఒప్పుకుంటుంది.

ఎలిలోగ్ భాగంలో, రేడియన్ ఆజ్ఞ మేరకు ఆలిండ్రిష్ (RUR యాజమాన్య బ్యందంలో అతనాక్కడే బ్రెతీకి ఉంటాడు) రోబోట్లను తయారు చేసే విధానం గురించి తల బద్దలు కొట్టుకుంటాడు. గాల్ లాగా అతడు ఫిజియన్ కాదు, చిల్డర్ మాత్రమే. అతని గోడు వినిపించుకోకుండా ఎలాగోలా ఆ ప్రక్రియ వెలికి తీయమని, ప్రయోగాలు చేసి పారువైలా కనిపెట్టుమని రేడియన్, ఇతర రోబోట్లు బలవంత పెడతాయి. తమ నిర్మాణంలో సహజ ప్రత్యుత్పత్తి వ్యాపారం లేదని వాటికి తెలుసు. పారువైలా ఏనాడో నాశన మైనర్ ని ఇంచుకొని ఇతర తమ సంఘమి అని నిరాశ చెందుతాయి. డిసెక్షన్ రూమ్లోకి వెళ్ళబోతున్న సమయంలో అనూహ్యాంగా ప్రైమస్, పోలెనా అనే రోబోలలో సహజ

ప్రేమ అంకురించి మనుషుల్లాగా ప్రవర్తిస్తాయి. నాటక ముగింపులో ఆలిండ్రిష్ వాళ్ళని ఆడం, ఈవ్ లుగా సంబోధించి శుభాకాంక్షలు తెలుపడంతో తెర పడుతుంది. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం (1914-1919) గొప్ప వినాశనాన్ని కొని తెచ్చింది. ఫలితంగా యూరప్, అమెరికా సహా బోల్టివిక్ విష్టవానంతర రష్యాలో ప్రజల జీవితాలు చిందరవందర అయినాయి. పులి మీద పుట్ల లాగా 1918 లో విరుచుకు పడ్డ స్ట్రోన్ ఫ్లూ 8.5 మిలియన్ ప్రజల్ని బలి గొన్నది. \$100 బిలియన్ ల విలువైన ఆస్తి నష్టం కలిగి దేశాలస్తీ అప్పుల్లో కూరుకు పోయాయి. యుద్ధం ముగిసిన ఒక సంవత్సరం తర్వాత అఱు విచ్చేదన ప్రయోగంలో శాప్రవేత్తలు విజయం సాధించారు. శాప్ర సాంకేతిక విజ్ఞాన రంగంలో అదో గొప్ప ముందడుగు. మరిన్ని ఆవిష్కరణలు జిగి కొత్తరకం ఆటోమెట్రైల్, హై స్ట్రీడ్ విమానాలు, హై వేన్ వహేశాయి. ఆధునిక నాగరికత మనిషి ఆలోచనలను, జీవన శైలిని మార్చిసింది. సమాజాలలో అసమానతలు పెరిగాయి. ఈ చారిత్రిక నేపథ్యంలో RUR నాటకం ద్వారా కారెల్ కాపెక్ మూడు సందేశాలిచ్చాడు : 1. టిక్కూలజీ అప్రతిపాత పురోగమనం కారణంగా భావిష్యత్తులో మానవాళికి ప్రమాదాలు ఎదురు కాగలవు. 2. ఉత్సత్తి సాధనాలను గుప్పిల్లో పెట్టుకుని అన్నింటినీ నియంత్రించే వారు, శ్రమ మిహర్ మరేమీ లేక నియంత్రించబడేవారు - అనే రెండు వర్గాలుగా మానవాళి చిలీపోతే హింస, రక్తపాతాలు సంభవించే అవకాశముంది. 3. దోషిడీ యుత వ్యాపార ఫోరమలు, మానవీయ విలువల మధ్య జరిగే ఘర్షణ లో తుదకు రెండోదే గెలుస్తుంది. ఈ నాటకం చదవడం ఒక వింత అనుభవం అని చెప్పాచ్చు. ఒక మంచి సై-ఫి రచన చదివిన సంతృప్తి పారకునికి కలుగు తుంది. దీని తెలుగు అనువాదాన్ని ఇటీవలే ఎమెన్స్ వారు ప్రచురించారు. ఆసక్తి వున్నవారు కొనుక్కని చదవ వచ్చు.

భండారు అచ్చమాంబ కథలలో నాటి సమాజం

నాటి కథా రచయిత్రి భండారు అచ్చమాంబ
రచనా కాలం నాటి పరిస్థితుల సమీక్ష

డా॥ కాంచనపల్లి గో.రా.

భండారు అచ్చమాంబ 1870-1905 మధ్య కాలంలో జీవించిన రచయిత్రి. ఈమె తొలి తెలుగు కథారచయిత్రిగా విమర్శకులచే ఆమోదించబడింది. రచనా కాలం నాటి సామాజిక పరిస్థితులను ఒకరకంగా చీకటి రోజులుగా పేరోవచ్చు. టి.ఎ.ఎ. 1724 నుండి తెలంగాణాలో అసహిత్య జాపీల పాలన మొదలయింది. రాజబాసగా పర్మియన్ స్టానంలో ఉర్రూ ప్రవేశించింది. స్టానిక ప్రజలను అణగద్దాక్సి డిల్టీ నుండి ఉద్యోగులను రప్పించడంతో మరిస్తే ఉద్యమం తలెత్తింది.

రాజకీయ పరిస్థితులు ఇట్లా కొనసాగుతుంటే ఇక స్టానిక భాషా సాహిత్యాల సంగతి ఎట్లా ఉంటుంది? పాలక్కల్లో సాహిత్యస్మృతి అప్పుడప్పు డున్నా అది సమాంతర సాహిత్య ప్రతి ఫలనమైతే కాదు. ఒకవంక సాంప్రదాయక పితృస్వామ్య వ్యవస్థ స్త్రీల నోరు మూలించింది. స్త్రీలు చెప్పులు తొడుక్కోవడం కూడా తప్పని చెప్పిన కాలం అది. ఇట్లాంటి ఎన్నో అంక్కలు స్త్రీల మీద ఉన్నాయి. స్త్రీలను దళితులను విద్యుకు దూరంగా ఉంచిన సమాజం అది.

ఈ నేపథ్యం నుండి ఒక స్త్రీ రచయిత్రిగా ముందుకు రావడం సమాజాన్ని ప్రభావితం చేసే రచనలు చేయడం ఆశయపోవలసిన విషయం.

కథలన్నీ దాదాపుగా పితృస్వామిక భావ పరిధినుండి కొనసాగుతాయి. కాగా ఇప్పటి సాహిత్య సామాజిక పరిణామాలను బట్టి చూస్తే మనకు అట్లా అనిపిస్తుంది కాని, ఆ నాటికి అదెంతో ముందడుగు. వ్యక్తులను తీర్పిదిద్దడం, జీవితం ప్రశాంతంగా కొనసాగాలంటే ఒకర్ని ఒకర్ని ఒకర్న అర్థం చేసుకోవడంలో ఉన్న ఆవశ్యకత దాదాపుగా ప్రతి కథలోనూ కనిపిస్తుంది. ‘గుణవతి యగు స్త్రీ’ అనే కథలో, ఒక యువకుడు తనకు కాబోయే భార్య గుణవతి గా ఉండాలని కోరుకుంటాడు. అందుకు కన్యలను మారు వేసం లో పరీక్ష చేస్తాడు. ఒక స్త్రీ ఆ పరీక్ష లో నెగ్గుతుంది. అమెను పెళ్లి చేసుకున్న తరువాత ఇంట్లో వేశ్యను ఉంచి అమె సహాన్ని పరీక్షిస్తాడు. అమె అక్కడా నెగ్గుతుంది. అమె గుణవతి అని అంగీకరించి భార్య గా ఆదరిస్తాడు. ఇట్లాగా స్త్రీలను శంకించడం, వేళ్లాలం పట్టుం, మనకు సామాజిక లక్ష్ణాలుగా కనిపిస్తాయి. ‘జానికమ్మ’ అనే కథలో కూడా ఇట్లాంటి స్త్రీ ఉదార గుణాన్నే చిత్రించింది. ఉత్తమురాలైన కన్యకు వివాహం చాలా సులభంగా అవుతుందని చెబుతుంది ఈ కథ. ఇది కథ అనడం కంటే ఒక జీవితం గురించిన వివరణ అనాలే. ఆనా టి కథా స్వరూపానికి, శిల్పానికి ఈ సంవిధానం ఓ మచ్చ తునక.

‘సత్యాగ్రహ దానము’ అనే కథలో ఒక తల్లి తన కొడుకు అర్పులకే దానం చేయాలని సోదాపారణంగా చెబుతుంది. ఒక గుడ్డిమనిపికి భోజనం పెడుతుంది కాని పావలా ఇవ్వదు. ఆ గుడ్డతని కొడుకు ఈ పావలా వల్ల సోమరిగా మారుతాడని అమెకు అర్థం చేయాలని అమెకు అర్థమపుతుంది. ఆ విషయం కొడుకు అర్థం చేయించి ఆ పావలా మరొక విద్యునభ్యసించే వ్యక్తికి ఇవ్వాలని చెబుతుంది. సాధారణాంగా స్త్రీ ప్రాంతోభి అని చాలా కథల్లో చిత్రిస్తుంటారు. అమె వల్లనే అమె విపరీతమైన కోర్కెల వల్లనే భర్త లంచ గొండిగా మారాడని చాలా సందర్భాల్లో చదువుతాం. కాని అచ్చమాంబ ‘ధన త్రయోదశి’ కథ ఇందుకు భిన్నం. తన దరిద్రంతో లంచం వైపు మొగ్గే భర్త విజయలక్ష్మి అనే భార్య సత్త్వపర్వత వల్ల తప్ప చేసే అవకాశం తిరస్కరిస్తాడు. యజమాని పెట్టే పరీక్షలో నెగ్గుతాడు. స్త్రీలు కుటుంబాలుగా హంతకులుగా మాపిస్తున్న ఈ నాటి టి.వి. సీరియర్ రచయితలకు ఇలాంటి అచ్చమాంబ కథలను చూసించాలి.

“భార్య భర్తల సంవాదము” అనే మరో కథలో సాధారణ స్త్రీ వల్లనే నగల గూర్చి ప్రాలోభపడే ఓ భార్యకు మంచి గుణాలే నిజమైన అలంకారాలని చెబుతాడు భర్త. అచ్చమాంబ మాటల్లోనే చూడండి, “సద్గురూపాంకారములున్నచో

యూవజ్జన్మము సాందర్భమంతము గావించుటయే గాక నీ మరణానంతర మందును దమకాంతి వలన అనేక యుగముల వరకు నీ కీర్తిని జనులకెరింగింపగలవు. పరమ పతిష్ఠత యగు సేతాదేవి ఈ లోకమును విడిచి అనంత కాలమైను ఆమె కీర్తి లోకమునందింకా ప్రసిద్ధమే. సావిత్రీ దేవియు పరలోకమునకిగి బహుకాలమైనను ప్రజలామె కీర్తిని వేనోలుల గొనియాడుచునే ఉన్నారు. ఇందులకు కారణములు నే చెప్పిన సుగుణ భూషణములే”.

“అర్థమును సత్యవతి యును” అనే కథ నవ్వు తెపిస్తుంది. సత్యనతి అనే పసిబాల అర్దంలో తన ప్రతిభింబాన్ని చూసి మరొక అమాయి అని భ్రమించి చేసే అల్లరి తరువాత అది ప్రతిభింబమని అమృమ్మన్న వల్ల అర్థం చేసుకోవడం చదువరికి నవ్వు తెపిస్తుంది. చివరికి ఈ చిన్ని కథ ఎంత తాత్కాంగా ముగుస్తుందో ఆచ్చమాంబ మాటల్లోనే చూడండి.” ఈ జగమంతయునొక యర్థమియు, మనము దాని వైపున కోపముగా చూచిన బ్రతిభింబము కోపముగా, సంతోషముగా దాని గినిన సంతోషము గా కనిపించును.

“బీదకుటుంబం” అనే కథ లో శ్రీ దౌన్వత్యమే చూపించారు. ఒక బీదరాలి సత్ప్రవర్తన వలన ఆమె ఆరుగురు సంతానం ఎట్లా బాగుపడ్డారో తెలిపిన కథ. రచయితై ఇది నిజంగా జరిగిన కథ అని ఇంట్లో లో చెప్పారు. రచయితై శామలాంబ అనే స్నేహితురాలి వలన విని ఈ కథ రాసింది. ఇది ఆధునికులు చెప్పే అనుభవ వాదానికి చాలా దగ్గరగా ఉంది. బాలల కథలో కూడా పెద్దవాళ్ళకు కావలసిన ప్రభోధం ఉంది. ఆ కాలంలో పిల్లల ఆటలు ఎట్లా ఉన్నాయో ఈ కథ తెలుపుతుంది. చిన్న పిల్లలలో అల్లరి లణ్ణాలుంటే అందరూ ఛీత్యరించు కుంటారు. అట్లాంటి అల్లరి పిల్ల మంచిది గా మారడం పెద్దయాక కూడా బాల్య స్నేహితురాలితో స్నేహం కొనసాగించడం ఇందులో కథాంశం.

‘దంపతుల ప్రధమ కలహాం’ అనే కథ

ఇప్పటికే ప్రాసంగికమే. అనురాగంతో ఉండవలసిన భార్యాభర్తలు అహాం కారంతో, తనమాట నెగ్గాలన్న భేషజంతో ఉంటే జరిగే దుష్పరిణామమే ఈ కథ. ఇటువంటి భేషజంతోనే భర్త విడిపోయిన ఒక పెద్దావిడ తన కథ చెప్పడంతో లలిత అనే అహంకారపు భార్యకు జ్ఞానోదయం అవుతుంది.

భార్యలు విద్యావంతులైతే సహింపని భర్తలున్న సమాజంలో భార్య విద్యావంతురాలు కావాలని తపించే భర్త కథ శ్రీ విద్య. భార్య విద్యావంతు రాలుతే భర్తకు అల్యాయుమ అనే మూడ నమ్మకంలో ఉంటుంది. వాళ్ళ నాయనమ్మ చెప్పడం వల్ల ఆమెకు ఆ నమ్మకం కలుగుతుంది. భర్త తన శాశ్వీయ వాడనతో ఆమె భ్రమలు పారద్రోలి ఆమెకు విద్యుపిన ఆసక్తి కలిగిస్తాడు. కథా కథనంతో రచయితై పూర్తిగా గ్రాంధిక భాష వాడుతారు. అది చంపూ కావ్యం నుండి విడివడిన వచనమే అయినా సంస్కృత సమాసాలు గాని సుదీర్ఘ వచనాలు కాని మచ్చుకొని కనిపించవు. అనేక సార్లు ఆనాటి సమాజం పూసలలో దారంలాగా కనబడుతుంది. రచయితై తాను కథనంలో ప్రవేశించి మాట్లాడడం ఆనాటి పద్ధతి. ఒక్కసారి చదువరులారా అని సంబోధించి రచయితై చెబుతుంటుంది.

ఒక కథలో తప్పేడు వడ్ల అనే పదం వాడుతుంది. తప్పేడు అనేది ధాన్యం కొలమానం. ఒక ముప్పుది ఏండ్ల క్రితం వరకు సుమారుగా ఈ పదం తెలంగాణాలో వాడుకలో ఉంది. సోలెడు, తప్పేడు, మానెడు, అల్డెడు, కుంచెడు, లాంటి పదాలన్ని ధాన్యానికి కొలమానాలుగా వాడుతుండేవారు. కథలలో కొన్ని పాత్రలు వంద రూపాయల జీతం పొందే ఉద్యోగం చేస్తారు. అది ఆ కాలంలో చాలా పెద్ద ఉద్యోగం అనుమాట. ఇంకా మరింత పాత కాలం నాయనమ్మల ప్రభావం యువతుల మీద ఎక్కువగా ఉంటుంది. భర్తలు భార్యలకు ఆజ్ఞలు ఇచ్చే వ్యక్తులుగా సంస్కరించే వ్యక్తులుగా, గురువులుగా మార్గదర్శకులుగా

కనిపిస్తారు. ప్రీలు పూర్తిగా భర్త శ్రేయస్మూలుగా కనిపిస్తారు, విధేయులుగా ఉంటారు. కొండొకచో అహంకరించిన ప్రీ తరువాత పూత్రత్వంతో క్షమాపణ తెలిపి భర్తకు విధేయులావుతుంది. ఇంకా వేళ్ళ వృత్తిని కూడా సందర్భాన్ని బట్టి చిత్రించారు. ఇట్లా ఆ నాటి సమాజాన్ని అప్రయత్నంగా స్వేభావికంగా చిత్రించిన రచయితై ప్రతి కథను సందేశాత్మకం చేసి ప్రాచీనులు చెప్పిన కావ్య లక్ష్మి సాధించారు. ఈ కథల్లో కవితాత్మక వ్యక్తికరణలు గూడా గమనించదగినవి జానికమ్మ కథలో ఆమె వర్ధన చూడండి.

“నది యొడ్డున నిలువబడి పశ్చిమ ఉత్తరముగా జూచిన సదా నల్లని పొగ మంచుతో కప్పబడి, యాకొశమంటు వరకు వ్యాపించియున్న పర్వతములును, అందుపైని సేతు వర్ధమయమై, కారు మేఘములలోని మెరుపు తీగవలె తఱకు తఱకు మను దేవాలయమును, పర్వతమును చీల్చుకొని వచ్చునటుల గోవరించు గొతమియు, కన్నుల పండువు చేయుచుండును. ఊరి నెలుపల లంకలో బెరుగు పైరు పచ్చలును, మామిడి తోపులును, నిత్య పెల్లి పందిశ్శ యొక్కయు, తోరణముల యొక్కయు, సంతోషముల సమకూర్చుమండెను.”

ఈమెలోని అలంకారిక భాషకు ‘ధనత్రయోదశి కథలో మచ్చుకు ఒక ఉండాపరణ చూడండి.

“ఈ కుటీము గొప్ప సాపుకార్ధ రెండుమేడల నడుమ నుండే చెల్లెలు లక్ష్మీదేవి నుత్పువము జూడవచ్చిన బ్యాప్తో దేవి మొమును చూచెను.

ఇదే కథలో రచయితై ఒక పాత్రము మెచ్చుకోలుగా “ఆహ విజయలక్ష్మీ, నీ సుగుణములిన్నియని వర్ణింప నా తరమా”, అంటుంది.

ఏమయినా ఆ కాలానికి ఈ కథ సంచయం ఒక గొప్ప సందేశం. శిల్పీత్యాగ్మా గొప్ప ప్రయోగం. ఈ రచయితై అల్వకాలం జీవించడం తెలంగాణాకు పెద్ద లోటు.

బహుముఖ

ప్రతిభామూర్తి సుజాతా రెడ్డి

తెలంగాణ అస్తిత్వ దృక్కొణంలో విష్టతంగా సాహిత్య విమర్శ చేసిన
వారు కొద్ది మందే. వారిలో ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి ఒకరు.
వారి సాహితీ వ్యక్తిత్వాన్ని అవిష్కరించే ప్రయత్నమే ఈ వ్యాసం...

డా. సుంకిరణ్డి
నారాయణరెడ్డి

కథ, నవల, సాహిత్య చరిత్ర,
పరిశోధన, విమర్శ, కవిత్వం, ఆత్మకథ,
జీవిత చరిత్ర, మోనోగ్రాఫ్,
సంపాదకత్వం, యూట్రా రచన, పదకోశ
నిర్మాణం - ఇన్ని ప్రక్రియలు చేపట్టి
అన్ని ప్రక్రియలో విజయం సాధించిన
రచయిత్రి ఎవరైనా
ఉన్నరా? తెలంగాణలో గాని, ఉమ్మడి
రాష్ట్రంలో గానీ నాకు తెలిసి ఎవరూ
లేరు. ముదిగంటి సుజాతా రెడ్డి తప్ప.
తెలంగాణ అస్తిత్వ దృక్కొణంలో
విష్టతంగా సాహిత్య విమర్శ చేసిన
వారు కొద్ది మందే. డి. శ్రీనివాస్,
గుడిపాటి, సురేంద్ర రాజు, నందిని
సిథారెడ్డి, కాసుల ప్రతాపరెడ్డి, సంగిశెట్టి
శ్రీనివాస్, సుంకిరణ్డి నారాయణరెడ్డి -
ఇలాంటి వారిలో ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి
ఒకరు. వీరంతా మలిదశ ఉద్యమ
ప్రారంభం నుండి కృషి చేస్తూ వచ్చినారు.
ఈ కృషి సాహిత్య రంగంలో, భావజాల
రంగంలో తెలంగాణ ప్రాంతీయ అస్తిత్వ
వాదం బలపడటానికి దోహదం చేసింది.
ఈ దోహదకారి పాత్రలో భాగంగా, విధ
విమర్శనా గ్రంథాల ద్వారా అప్పటికే
ప్రసిద్ధరాలైన ముదిగంటి సుజాతా రెడ్డి
గారు సంపాదకులుగా “ముద్దర” అనే

విమర్శనా గ్రంథాన్ని వెలువరించారు. ఆ
దశలో వెలువడిన ‘మత్తిపే’, ‘పొక్కిలి’,
'తెలంగాణ తోవలు' మాదిరిగా మొత్తం
తెలంగాణకు ప్రాతినిధ్య గ్రంథంగా
రూపుదిద్ధకోలేక పోయింది. ఆ దశ నాటి
ఎన్నో వ్యాసాలను - ఉదాహరణకు
‘పొక్కిలి’ ముందు మాటను చేర్చి,
‘మత్తిపే’ ముందు మాటను - ఇందులో
చేర్చలేదు. అందువల్ల ఇది ప్రాతినిధ్య
గ్రంథంగా రూపొందలేదు. అయినప్పటికీ
ఈ కృషి ప్రశంసనీయం.

తెలంగాణ గురించి ఆమె రాసిన

వ్యాసాలు ఇంకా ఉన్నవి. కానీ అవి
అందుబాటులో లేవు. అందువల్ల ఈ
‘ముద్దర’ పుస్తకంలోని వ్యాసాల
అధారంగానే ఆమె తెలంగాణ
ప్రాంతీయ విమర్శను అంచనా కట్టాలి.
ఒక వ్యాసం తెలంగాణ కథ గురించి,
ఒకటి తెలంగాణ విమర్శ గురించి,
మూడు తెలంగాణ ఉద్యమ నేపథ్యం
గురించి.

“అస్తిత్వ వాదం - ఒక ఉపోదాతం”
అనే వ్యాసంలో తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని
ప్రాంతీయ అస్తిత్వ వాదంగా నిర్దారించే
పని సమర్పణంతంగా చేసింది. ముందు
‘వాదం’ అనే శబ్దాన్నికున్న విష్టతమైన
పరిమితమైన, అర్థాల గురించి
చర్చించింది. తర్వాత ఒక క్రమంలో ఒకే
పరిధులతో వ్యక్తమయ్యే నిర్దిష్ట
భావజాలాన్ని కూడా వాదం అని పిలువ
చుప్పాడు. “ఆ నిర్దిష్ట పరిధులతో అధిక
సంఖ్యలో సాహిత్య సృష్టి జరిగినప్పుడు
సాహిత్య చరిత్రలో దాన్నిక వాదంగా
చెప్పుకోవడంలో ఏం తప్పు లేదు” అని
తెలంగాణ ఉద్యమ సాహిత్యాన్ని ఒక
వాదంగా Establish చేసింది. తర్వాత
దీనికి తెలంగాణ అస్తిత్వ వేదనను జోడించి
తెలంగాణ ఉద్యమ సాహిత్యాన్ని

“ప్రాంతీయ అస్తిత్వ వాదం”గా ఇలా నిర్దారించింది.

“చారిత్రక, రాజకీయ, సామాజిక పరిస్థితుల మధ్య పుట్టిన అస్తిత్వ వేదనను అస్తిత్వ వాదంగా పేర్కొనడంలో తప్పులేదు”. సాంత అనుభవాల అనుభాతులు గల భావజాలంతో చారిత్రక సామాజిక పరిస్థితుల నుంచి ఉద్యపించి నిర్మిష్టమైన మార్గంలోనే సాగుతున్నది కాబట్టి దాన్ని సాహిత్యంలో ఒక వాదంగా అస్తిత్వం కోసం ఆవేదన ఆవేశాలతో సాగే వ్యక్తికరణ కాబట్టి దాన్ని “అస్తిత్వ వాదం” పేరుతో పిలవడంలో అనొచిత్తుమీ లేదు. ప్రపంచికరణమ సాప్రాజ్యవాద వ్యతిరేకతల నేపథ్యంలో దాన్నించి పేరణను పొంది ప్రాంతీయ అస్తిత్వ వేదన వ్యక్తమవు తున్నది. కాబట్టి దాన్ని ప్రాంతీయ అస్తిత్వ వాదంగానూ పిలవవచ్చు. తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని ఉద్యమ సాహిత్యాన్ని ఇలా ఒక వాదంగా, ఒక అస్తిత్వ వాదంగా ఆమె ఎందుక నిర్వచించాల్సి వచ్చింది?

1952 తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని, 1969 ఉద్యమాన్ని ఒక చిన్న అలగా, ఒక చిన్న ధోరణిగా చూపించి పక్కకు నూకేసినట్టు 1990 నుంచి సాగిన ఉద్యమాన్ని కూడా కింద బెట్టే కుయుక్కిని ఎదురుగైనిందుకే తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని ఒక “దీపం” ఉద్యమ స్థాయి నుంచి ప్రపంచవ్యాప్తంగా సాగుతున్న వివిధ అస్తిత్వ ఉద్యమాలతో అనుసంధానించడానికి దానిని ఉద్యేగ స్థాయి నుంచి తాత్కాక స్థాయికి కొంచెం వడానికి. అది అభినందనియం.

ఈ ఉద్యమం ఎగియడానికి గల స్క్యూల్ కారణాలతో పాటు అంతర్జాతీయ కారణాలను పేర్కొని ఈ ఉద్యమాన్ని స్థానిక పరిధిలో ఉంచుతూనే అంతర్జాతీయ పరిణామాలతో అను సంధానం చేయడం ద్వారా దాని దీప పరిధిని బట్టలు చేసింది. అభినందనియమే కదా!..

తెలంగాణ ఉద్యమానికి నేపథ్యంగా స్థానిక కారణాలకు తోడుగా అంతర్జాతీయ కారణాలు కూడా ఎలా ఉన్నవో ఇలా సమర్థవంతంగా

విశ్లేషించింది. “ప్రపంచికరణతో సాప్రాజ్యవాదులు మార్కెట్ సంస్కృతితో అనేక దేశాల జాతుల భాషలకు, సంస్కృతులకు ముప్పు ప్రారంభమైంది. తమ భాష సంస్కృతులను, ఉనికిని, అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకోవాలనే తాపత్రయం మేలోంది. ప్రపంచికరణ వల్ల కలిగే వేదన నేపథ్యంలో ఈ ప్రాంతీయ వివక్ష, ఉపేష్టలు, దోషించులు, అన్యాయాలు బాగా అర్థమయ్యే పరిస్థితి ఏర్పడింది.

దీనినే మరింత వివరంగా

తెలంగాణ కథ మీద బాగా
పట్టు ఉన్న విమర్శకులు
సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, ముదిగంచీ
సుజాతా రెడ్డి, కాసుల
ప్రతాపరెడ్డి, గుడిపాటి, ఆడెపు
లక్ష్మీపతి తబితరులు. సుజాతా
రెడ్డి గాల ఈ సాభికారతకు
“తొలితరం తెలంగాణ
పునర్నుర్ణాణం” అనే వ్యాసం
ప్రబల నిదర్శనం. ఇందులో
చాలా బిలువైన సమాచారం,
ప్రతిపాదనలన్నావి. కేవలం
తెలంగాణ కథలతో వచ్చిన
మొదటి సంకలనం ఆమె
సంకలనం చేసిన “తెలంగాణ
తొలితరం కథలు(2002)”. అదే
సంతృప్తరంలో “మత్తడి” రావడం
యాదృష్టికం కాదు.

“ప్రపంచికరణ - వ్యాపార యుగం అత్యాధునిక ధోరణలు” అనే వ్యాసం ఇలా విశ్లేషించింది. తమ అస్తిత్వం సాప్రాజ్యాధిపతుల సంస్కృతిలో విలీనమై లుప్తమైపోతుందన్న వేదన, బాధ, భయం ఆపరిస్తున్నాయి. ఆ ఆవేదన నుంచే తమ అస్తిత్వాన్ని ప్రకటించే సాహిత్యం వస్తున్నది. ప్రాంతీయ చైతన్యం జాగ్రత్తమవుతున్నది. ప్రతి ప్రాంతం దేశం తమ భాష యాసల్లో సంస్కృతి ఈ నేపథ్యంలో తమ మూలాలను, ఉనికిని, భాధలను, వేదనలను చాటుకుంటున్నాయి. అనుభవంలోని జీవితాన్ని రాయాలా

అనేసరికి రచయితల్లో ప్రాంతీయతా ముద్ర తప్పనిసరి అయింది. ఈ అభిప్రాయాన్నే ఇంకో రకంగా ఇలా వ్యక్తం చేసింది.

ఇదే వ్యాసంలో “1952, 1956, 1969 లోని విరసనలు సాహిత్యంలో అలజడిని స్పష్టించలేదు” అన్నది ఒక మేరకు సరైన అజ్ఞరేషన్. మలిదశ చైతన్య స్థాయి నుండి చేసిన ఈ విమర్శలో గుర్తించదగిన అంశం బలంగానే ఉంది. పోష్ట మార్కెట్జం ప్రభావంతో తెలంగాణ ఉద్యమంలో విద్యావంతుల మీద పోష్ట మార్కెట్జం ప్రభావం లేదని కొందరంటారు. అలాంటి పుస్కాలేపీ వీరు చదవలేదని, చదవ నప్పడు ప్రభావమెలా ఉంటుందన్నది ఈ కొందరి ప్రశ్న. అప్పటికే ప్రపంచవ్యాప్తంగా జరిగిన ప్రీవాద, ప్రకృతి పరిరక్షణ లాంటి వరేతర పోష్ట మోడర్నైస్చు ఉద్యమాలు తెలుగు సమాజం మీద సాహిత్యం మీద ప్రభావం చూపించని అని ఇక్కడ గుర్తుంచుకోవాలి. తెలంగాణ ప్రగతిశీల సాహితీవ్త్తలు మలిదశ ఉద్యమం వెంట ఉన్నరు. ఇలాంటి పరిస్థితి మైన పేర్కొన్న ఉద్యమాల కాలం నాడు లేదు అనేది గమనించవలసిన అంశం.

“సాప్రాజ్య వ్యతిరేకతలో భాగమే అస్తిత్వవాదం” అనే వ్యాసంలో కూడా తెలంగాణ అస్తిత్వేద్యమ నేపథ్యం గురించి చర్చించింది. ఎవరూ గుర్తించని ఒక అంశాన్ని ఇలా చెప్పింది. “1990 దశకారంభంలో సోనియ్ యూనియన్ నుండి ఉండ్జెక్స్టాన్, కిర్దిస్టాన్ మొదలైన ప్రాంతాలు విడిపోయి స్యతంత్ర దేశాలుగా విరుద్ధాయి. రాజకీయార్థిక సిద్ధాంతాల బలం కన్నా, జాతీయ భావం భాష సంస్కృతుల మీద, ఒక ప్రాంతం ప్రజల మీద ఎక్కువ ప్రభావాన్ని చూపుతాయని దీని వల్ల తెలిసింది. ఇలాంటివీ తెలంగాణ అస్తిత్వేద్యమం అని ఆమె ఉద్దేశం. ఈ దృక్కొంచం నుంచే ఆమె ఈ రెండు వ్యాసాల్లో తెలంగాణ కవిత్వాన్ని విపులంగా వ్యాఖ్యానించింది.

“తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ”లో ‘తోవలు’ అనే వ్యాసంలో తెలంగాణ

సాహిత్య విమర్శ వికాసాన్ని ప్రాచీన కాలం నుంచి 2005 వరకు విప్పాగ వీక్షణం చేసింది. కానీ పరిశోధన చేసి రాశింది కాదు కాబట్టి సహజంగానే కొన్ని పొరపాట్లు దొర్లనవి. ఒకటి - మల్లియరేవన రచన అయిన 'కవి జనాశ్రయాన్ని' వేములవాడ భీమకవిదని చెప్పడం. రెండవది - "ఆధునిక కాలంలోకి వస్తే 1950 దశకం నుంచి తెలంగాణలో సాహిత్య విమర్శ ప్రారంభమై వికసించింది" అనడం. అసలైట్ 20 శతాబ్ది తొలి రెండు దశభూలలోనే తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ ప్రారంభమైంది. సరే ఇలాంటి పరిమితులున్నా, తొలి దశ ప్రయత్నం కనుక ప్రశంసించదగిన వ్యాసం ఇది. ఇది అసలైట్ తెలంగాణ తోపలు(2001) తొలి ప్రయత్నం. దీన్ని ప్రస్తావించింది గాని దానిలోని ప్రధాన అంశాల్ని ప్రస్తావిస్తే బాగుండేది. దానినలా ఉంచితే, అక్కడించి 2005 వరకు గల విమర్శను బాగా పోకునే చేసింది. దానిలో భాగంగా కాసుల ప్రతాపరెడ్డి, సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, బి.ఎస్ రాములు గార్ల contributionను బాగా పట్టుకుంది.

తెలంగాణ కథ మీద బాగా పట్టు ఉన్న విమర్శకులు సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, ముదిగంటి సుజాతా రెడ్డి, కాసుల ప్రతాపరెడ్డి, గుడిపాటి, ఆడపు లక్ష్మీపతి తదితరులు. సుజాతా రెడ్డి గారి ఈ సాధికారతకు "తొలితరం తెలంగాణ పునర్నిర్మాణం" అనే వ్యాసం ప్రభల నిదర్శనం. ఇందులో చాలా విలువైన సమాచారం, ప్రతిపాదనలున్నాయి.

కేవలం తెలంగాణ కథలతో వచ్చిన మొదటి సంకలనం ఆమె సంకలనం చేసిన "తెలంగాణ తొలితరం కథలు (2002)". అదే సంవత్సరంలో "మత్తడి" రావడం యాదృచ్ఛికం కాదు. తెలంగాణ సాహితీవేత్తలందరిలో ఏకకాలంలో మసలుతున్న అస్తిత్వ ప్రకటన ఉన్నేగానికి గుర్తు.

సంగిశెట్టి "దిస్ట్రిక్ట్" చూసి చాలా కథలను మిన్ అయినాయని గుర్తించడం,

"చాలత్తక, రాజకీయ, సామాజిక పరిస్థితుల మధ్య పుట్టిన అస్తిత్వ వేదనను అస్తిత్వ వాదంగా పేరిష్టాడంలో తప్పలేదు". సాంత అనుభవాల అనుభూతులు గల భావజాలంతో చాలత్తక సామాజిక పరిస్థితుల నుంచి ఉధ్వవించి నిదిష్టమైన మార్గంలోనే సాగుతున్నది కాబట్టి దాన్ని సాహిత్యంలో ఒక వాదంగా అస్తిత్వం కోసం ఆవేదన ఆవేశాలతో సాగే వ్యక్తికరణ కాబట్టి దాన్ని "లస్తిత్వ వాదం" పేరుతో పిలవడంలో అనోచిత్వ మేమీ లేదు. ప్రపంచికరణను సామ్రాజ్యవాద వ్యక్తిరేకతల ఈ నేపథ్యంలో దాన్నించి ప్రేరణను పాంచి ప్రాంతీయ అస్తిత్వ వేదన వ్యక్తమవుతున్నది.

సంగిశెట్టి తో కలిసి "తొలినాటి కథలు" వేయడం ఆమె నిజాయితీకి గుర్తు. ఈ రెండు సంకలనాల్లోనీ కథనాధారం చేసుకొని ఆనాటి కథల స్వభావాన్ని ఇలా అయ్యితంగా వ్యక్తం చేసింది. "కాల్పనిక వాదం చేత ప్రభావితం అయిన కొందరు రచయితలను తప్పిస్తే మిగతా రచయితలందరూ ఉధ్యమాలలో ఎదిగిన వాళ్లే. ఉధ్యమాల ప్రభావం గల రచయితలు తమ కథలకు ఆధారంగా సత్య సంఘటనలను తీసుకున్నారు. ప్రజల నోళలో ఆడే భాషమా, నుడి కారాలను తీసుకున్నారు. దాని చేత వాళ్ల కథల్లో మాలికత కన్నిస్తున్ది. కొత్తదనం గుబాళిస్తుంది. శిల్పంలో, కథనంలో వైవిధ్యం అగుపడుతుంది. వీటన్నిటితో తెలంగాణ కథ ప్రధాన రహదారి నుంచి వైదొలిగిన ఏవాన్ గార్డ్ లక్ష్మణంతో అప్పరూపంగా, అద్యితీయంగా ఉంటున్నది. తెలంగాణ కథలు వాస్తవికత పేరుతో చేంతాడంత కథనంతో కథలు నడపడం ఉండదు. సుదీర్ఘమైన

అనవసరమైన వర్షమాసం ఉండవు. పారకుల మెరడుకు పని పెదుతూ ధ్వన్యాత్మకంగా ఉంటాయి. వస్తు ధ్వనిని పాటించారు. కథ అంటే కవిత్వంలో లాగా పారకుల ఉపాకు పనేది ఉండడదనే శిల్పానికి అలవాటుపడే వాళ్లకు వస్తు ధ్వనితో కూడిన తెలంగాణ కథలు అసంపూర్ణగా, శిల్పం లోపించినట్లుగా కనబడవచ్చును. కానీ తెలంగాణ కథల్లో జీవకళ ఉపాపడుంది. ఆమె దృష్టి వైశిత్యాన్ని వెల్లడి చేసే రెండు మూడాంశాలు దీనిలో ఉన్నవి. కోస్తాంధ్రలో మాదిరిగా వ్యవహరిక భాషేద్యమం అవసరం లేకుండానే, ఆ బాధ ఏది లేకుండానే ఇక్కడి రచయితలు వ్యవహరిక భాష వైపు పయనించారన్నది ఒకటి. ఉధ్యమం, రచయిత ఇక్కడి నుంచి పుట్టడం అందుకు కారణం. వాస్తవికత పునాదిగా వచ్చిన కథలకు వర్షమాసం కల్పనకే పరిమితమవుతుంది. కాల్పనికత పునాది ఉన్న కథల్లోనే వర్షమాసం అధికంగా ఉంటుందన్నది రెండోది. వస్తు రూపాలు విడదియలేనంతగా విక్యం చెందినప్పుడు శిల్పం ప్రత్యేకంగా కనబడదన్నది మూడోది. అంధ్రప్రదేశ్ ఆవిర్భావం అనంతరం తెలంగాణ కథ మంచం పట్టటానికి హతుబద్ధమైన కారణాల్ని చెప్పింది.

"1956 తర్వాత తెలంగాణ కథలు మరుగున పడిపోయాయి. తెలంగాణ కథకులు అజ్ఞాతంలోకి వెళ్లిపోయారు. ప్రామాణిక భాష పేరుతో ప్రాంతీయ భాషలు, నుడికారాన్ని ఆదరించకపోవడం చేసే జీవద్వాష ప్రజల భాషలో ప్రాసే తెలంగాణ కథకులకు దిక్కుతోచని పరిస్థితి ఏర్పడింది.

పరాయాకరణకి తెలంగాణ నుడికారం గురి అయింది. దాంతో తెలంగాణ రచయితలు తమ సృజనాత్మకతను కోల్పేయి చౌనంగా ఉండే పరిస్థితులేర్పడినాయి. సుజాతా రెడ్డి గారి బహుముఖ ప్రతిభకు ఒకాన్నాక గీటురాయి ఈ "ముద్దెర" పుష్టకమూ, ఇందులోని ఆమె వ్యాసపరంపర.

ద పేవ్ అఫ్ వాటర్

దర్శకుడు: గుల్లెర్ డెల్ టోరో, భాష: ఇంగ్లీష్

ఈ చిత్రం గొప్పతనం ఏంటంటే 13 అంశాలలో ఆస్కార్ నామినేట్ కాగా నాలుగు ఆస్కార్ అవార్డులు సాంతం చేసుకున్న ఈ చిత్రం సమాజంలో వెలివేయబడి ప్రమాదంలో గొంతు మూగబోయిన ఒక ప్రీకి మరియు ఉదారస్వభావం గల ఒక వింత జీవికి మధ్య జరిగిన ప్రేమ కథాయే ఈ చిత్రం. 1962వ సంవత్సర యుద్ధం జరిగిన సమయంలో కథగా చూపిస్తారు. ఒంటరిగా ఉండే ఎలిశా ఒక ప్రయోగశాలలో పనిచేస్తున్న సమయంలో ఆ ప్రయోగశాలకు శాస్త్రవేత్తలు ఒక వింత జీవిని తీసుకొస్తారు. అది కొంచెం మానవ ఆకారం పోలి ఉన్న జీవికి ఎలిశా ఇంటి నుండి తెచ్చిన ఆహారం పెడుతూ ఉంటుంది అలా ఆ జీవికి ఎలిశా దగ్గరవుతుంది. ఈ చిత్రంలో మొయిన్ నిలన్గా రాబ్బ్ ప్రయోగశాలకు ముఖ్య అధికారిగా ఉంటాడు మొదటి ప్రయత్నంలో ఆ జీవి రాబ్బ్ రెండు వేళ్ళని గాయపరుస్తుంది.. దానితో కోపం పెంచుకున్న రిచర్డ్ ఒకరోజు ఆ వింత జీవిటై దాడిచేస్తాడు. అదే సమయంలో అక్కడికి వచ్చిన కల్పల్ ఆ జీవి గురించి తెలుసుకుంటాడు దానిని అమేజాన్ నది నుండి తీసుకొచ్చారని మనిషి హిప్పబాలను అర్థం చేసుకోగల జీవి అని దానిపై ప్రయోగం చేయడానికి సిద్ధపడతారు. ఈ మొత్తం సంఘటనని గమనించిన ఎలిశా ఆ వింత జీవిని కాపాడాలని తన స్నేహితుడు గయల్స్ సాయంతో ఆ జీవిని ఇంటికి తీసుకెల్లి దానిని రక్షిస్తుంది. ఎలాగైనా దానిని నీరు ఉన్న నదిలోకి వదలాలి అని నిర్ణయించుకుంటంది. ఆ ప్రయత్నం లో ఉండగా రిచర్డ్ కి ఈ విషయం తెలుసుకుని వీళ్ళ ప్రయత్నాన్ని అడ్డకొని ఆ వింతజీవితో పాటు ఎలిశా మరియు గయల్స్ నీ కూడా కాల్చేస్తాడు. ఆ వింతజీవి మళ్ళీ తిరిగి లేచి రిచర్డ్ ని చంపి ఎలిశా శాస్త్ర ఎత్తుకొని నదిలో దూకేస్తాడు. ఎలిశాకి శ్యాస అందించి ప్రాణం పోస్తాడు. దర్శకుడు ఈ చిత్రంలో వారిద్దరి మధ్య ప్రేమని కాకుండా, ప్రేమకి ఆకారం కానీ, స్యభావం కానీ ఉండవని, అది నీరు ఎలా ఐతే ఆకారం లేకుండా ఏ పాత్రలో ఐనా ఆ పాత్ర ఆకారంలో ఒదిగి పోతుంది... అని ఎలిశా మరియు వింతజీవి ప్రేమ ద్వారా చూపించాడు. ఈ చిత్రం నిజువల్ వండర్గా ఆద్యంతం అద్భుతంగా తెరక్కించారు.

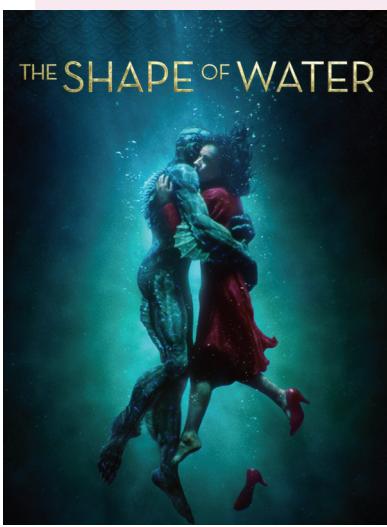

హిందీ మీడియం

దర్శకుడు : సాకేత్ చౌదరి, భాష : హిందీ

ఈ రత్నదేశంలో విద్య ఎప్పుడూ ఒక సున్నిత్వమైన అంశంగానే ఉంటూ వస్తోంది. ప్రస్తుత కాలంలో విద్య ఒక వ్యాపార వస్తువుగా మారిన విషయం బహిరంగ రహస్యం. ముఖ్యంగా ప్రైవేటు పారశాలల్లో చదువు, అణగారిన వర్గాల ఇబ్బందులు వంటి అంశాల ప్రాతిపదికన దర్శకుడు సాకేత్ చౌదరి, 'హిందీ మీడియం' చిత్రాన్ని తెరక్కించారు.

ఫిలీలో నివసించే రాజ్ బ్లై (ఇర్మాన్ భాన్) వ్యాపారం చేస్తూ, జీవనం సాగిస్తుంటాడు. అతని భార్య మితా (సబా భమర్) అధునిక భావాలు కల మహాళ వారు తమ కూతురు ప్రియాను ఫిలీలో ఉన్న పేరొందిన ప్రైవేటు పారశాలలో అడ్మిషన్ కోసం తీవ్రంగా ప్రయత్నిస్తారు. అయితే టైట్ టు ఎడ్యూకేషన్ కోటలో అయితేనే అడ్మిషన్ దొరుకుతుందని తెలుసుకున్న రాజ్ బ్లై దంపతులు, కొద్ది రోజులు తమకు తాముగా పేద జీవితం గడిపేందుకు నిర్ణయించుకున్నారు. వెంటనే వారుంటున్న బంగాను భాటీ చేసి, దస్తిణ ఫిలీలో ఉండే బ్లైకి వలస వెళారు. కూతురు అడ్మిషన్ కోసం, రాజ్ దంపతులు పడిన కష్టాన్ని, మన సమాజాన్ని భాషా ఏ విధంగా విభజిస్తుంది అనే విషయంలో చాలా సందర్భాచిత అంశాలతో వివరించింది. భారతదేశంలో ఆంగ్లం-మాట్లాడే ప్రజలు 'ప్రీమియం క్లౌన్' గా ప్రచారం చేయబడతారు, అలాగే హిందీ-మాట్లాడే వారు మాన్ గా ఉంటారు అనే విధానం బయట ఎలా ఉండో చాలా చక్కగా చూపించారు దర్శకుడు సాకేత్ చౌదరి. అలాగే నటుడు ఇర్మాన్ భాన్ అద్భుతమైన నటనతో ఉత్తమ నటుడు అవార్డ్ కూడా సాంతం చేసుకున్నారు.

కరోనా కవిగాం

వనపట్లు

విశ్వ దుఖానికి సంతాపంగా అమరులకు రెండు నిమిషాలు మానం
పాటిస్తున్న అంటూ లాక్ డాన్ సమయాన్ని వినియోగించుకొనే కవి
సమయాన్ని వ్యక్తికరించిన వనపట్లు సుబ్బయ్య...

సుబ్బయ్య మకాలీన సమస్యలకు వెంటనే సుందించే లక్ష్మణం కవి వనపట్లు సుబ్బయ్యుడి. ఇష్టుక కవిత్వం విస్తృతంగా రాస్తున్న వారిలో ఆయన ఒకరు. కటికనేని సౌభాగ్య లాజ్యీగారి చేయి అష్టయ పాత్ర అని అభివర్ణించడం, కరోనా మహమ్మరి వల్ల తుది శ్యాసన విడిచిన ప్రజా గాయకుడు నిస్సార్ గురించి, ఉద్యమ జీవి ఉ.సా. గురించి, గోవింద్ గురించి వలపోత, వనపట్ల స్పందనను, ఆర్థిని తెలియజేసే వ్యక్తికరణలు.

కరోనా మానవ జీవితాన్ని అతలాకుతలం చేసింది. మనిషి నిర్మించుకున్న రక్షణ వ్యవస్థ ఎంత నిస్పహాయమో తెలియజేసింది. ప్రకృతి ముందు మనిషి బలహీనుడే అని మరోసారి పోచ్చరించింది. ఈ కరోనా కల్గొల వాతావరణంలో వనపట్ల కలం చెమరింత ఆశ్చర్యం అసలే కాదు. ఈ సందర్భంలో కావలసింది మనములు మానవత్వాన్ని నింపుకొని ఉండడం. ఈ విషట్టు దాటడానికి అదే ప్రధానాయుధం.

“చెట్టు పిట్టికింత గూడు ఇచ్చినట్టు హృదయాలలో పిడికెడంత చోటివ్వాలి. ఈగల్లా ఇసిరేయకుండా గడ్డకట్టిన సేవాతత్వాన్ని వెన్న రవ్వలా కరిగించాలి”. అంటూ ఆపదలలో మనిషి ప్రవర్తించాల్సిన విధానాన్ని ప్రకటిస్తాడు.

కవి సెల్స్ లాక్ డాన్ విదించుకు న్నాడు. ఇంట్లో ఉండడడం వల్ల ఇల్లంటే

నిమిటో తెలిసి వచ్చింది. ఇంట్లో తన కర్తవ్యం స్పురించింది. ఆ ఎరుకతో రాసిన కవిత బోధించుకొని విశ్వ దుఖానికి సంతాపంగా అమరులకు రెండు నిమిషాలు మానం పాటిస్తున్నా అంటూ లాక్ డాన్ సమయాన్ని వినియోగించుకొనే కవి సమయాన్ని చెబుతాడు. నేను ఇప్పుడు ఏ నిమిషం భాశీగా లేను. సూర్యుడు పొద్దెక్కకముందే అష్టర పావురాలు మోసుకొచ్చిన పత్రికల సమాచారం చదివి విశ్వ దుఖానికి సంతాపంగా అమరులకు రెండు నిమిషాలు మానం పాటిస్తున్నా అంటూ లాక్ డాన్ సమయాన్ని వినియోగించుకొనే కవి సమయాన్ని చెబుతాడు. నేను ఇప్పుడు ఏ నిమిషం భాశీగా లేను అనే మాట పునరావృతం కావడం వల్ల పోయెమ్ తూగు సరిగ్గా సరి పోయి చెప్పవలసిన భావం మరింత సారస్యంగా పటించింది.

సుబ్బయ్య కవిత్వం ఆసాంతం పరిశీలిస్తే ఈయన ప్రత్యేకించి ఒక వాదాన్ని ఆశ్రయించి రాశే కవిగాదని తెలిసిపోతుంది. అన్ని రకాల సామాజిక

పర్యవసనాలకు స్పందించటం ఆయన ప్రధాన లక్ష్మణం. బహుజన ద్విక్కోణం ఆయన కవిత్వంలో పూసల లో దారంగా ఒదిగి కనిపిస్తుంది. ఈ వరుసలో చేరదగిన సపాయిలకు సలాం కవిత చూడండి, “డొరు డొరంతా వాళ్ళు మాన మునుల్లూ తిరుగుతరు, ఆస్పత్రులు, వీధులు, రోడ్లు, ఇండ్లు, చెత్త కనబలితే వాళ్ళ గుండెలు కమిలి పోతయి, సందుల్లూ మూలల్లూ దాగిన మురికంతా డొస్టీ వీధులను పున్నమి చంద్రున్ని చేస్తరు”.

“ఇట్లాంటి సపాయిలే ఇప్పుడు మన ప్రాణ రక్షకులు. డాక్టర్లు, పోలీసులలో పాటు పారిశుద్ధ్య కార్బ్రూకులు కూడా విలువైన సేవలను అందించారు. ఏ మహమ్మరి పడగ పెప్పొ వీళ్ళే మన రక్షకులు. తరతరాలుగా స్లైగు, మశాచి కలరా, కరోనా గత్తెర్నోచ్చినా వాళ్ళెప్పుడు యుద్ధ పైనికులే”, ఇట్లా అతి నిసర్దంగా సామాజిక ప్రశంతిలో సపాయి ప్రాధాన్యత గురించి చెబుతాడు. అంతా స్సీయ నియంత్రణలోనే ఉంది. అంతర్జాతీయం, జాతీయం, ప్రాంతీయం, ఎక్కుడైనా భౌతిక దూరం నినాదమే వ్యాపించింది. మనిషి ఒక వైరెన్లా కనిపిస్తున్నాడు. మృత్యువు ఎదురొస్తున్నట్టు... అంతా భయం... భయం. ఇయ్యాల తుమ్ములు దగ్గులు మానవాలిని మట్టుబెట్టే శతమ్ములు అపరిశుభ్రత అంటుకోవడం. దేశ దేశాల్ని బూడిద చేస్తున్న అణుబాంబులు ప్రకృతిని కాలదన్నిటి విక్రుతి కానుకనే ఈ కరోనా అంటూ పాడు కాలాన్ని గురించి ఆయోద పడుతాడు. సౌయం చేసిన చేతులకు సలాం చేస్తూ, చెట్టును చూసి నేర్చుకో అని సందేశం ఇస్తాడు. “నిలబడాలి నిట్టొడులా, బలికి చూయించాలి, బండ మీద రాయి మొలకలా”, అంటూ ప్రభోదాత్మక వాక్యాలతో ముగిస్తాడు. కవిత్వం అంటే కేవలం భావ ప్రకటన మాత్రమే కాదని వాసికి కూడా ప్రాధాన్యం ఇష్టాలిసి ఉంటుందని విస్తృతంగా రాశే ఈ కవి గ్రహించవలిసి ఉంది.

మకరి విలాపం

అనుమాండ్ల
భూమయ్య

ఏ గజేంద్రుడు మొర పెట్టినంతలోన
పరుగు పరుగున వచ్చి కాపాడినావు,
కరుణ గల్గ వాడ వని లోకమ్ము నిన్ను
పాగడినంతలో, హరి! నీవు పాంగినావు.

నీకు సంతోష మిది, కానీ, నాకు నీవు
బ్రతుకు లేకుండ జేయ ధర్మ మృటుయ్య!
నేను చేసిన అంతటి నేర మేమి ?
జల నివాసమే కద మా మొసళ్ళ బ్రతుకు !

నా నివాస గృహమునకు తాను వచ్చి
అల్లకల్లోల మొనరింప నడ్డపడగ
వలదో? ఇదియు నేరమగున్నా? వచ్చినట్టి
వాడు వనరాజు - వాని గర్వమ్ము గనవ్వా?!

వానికై అంత వనమునే వ్రాసి ఇచ్చి
ఎలుకొను మంటివి వనము చాలు ననగ
వలదె? వాడు నా కొలనికి వచ్చి ఇదియు
నాది యన్నట్లు చెలరేగినాడు తగవే ?!

ఎవరి పాడ్డులు వారివి అవి ఎరింగి
తమ బ్రతుకు తాము బ్రతుకుట ధర్మ మగును
బలము కలదని పరుల ఎల్లలను దాటి
బ్రతుకులను పాడు చేయుట భావ్య మగునె?

ఎవ్వ రెవ రే విధముగ జీవించవలెనో
వ్రాసి పెట్టిన ఒక చక్రవర్తివి కద!
అమలు పరచవలదె వాని నట్టె నీవు
ఆ మద కరిని శిఖ్షింప వైతి వేమి?!

ఇంట దొంగ దూరిన యంత నెవరు గాని
అతని పట్టుకొనుటకు ప్రయత్న మింత
టైన చేయకుండ రటయ్య! అదియు నేర
మగునో? అదియె నే చేసితి, నంతియె కద!

ఇంత మాత్రమునకె ఆత డంత అరచే,
ఆ అరపుల కీషు కరగి అరుగుదెంచి
నావు, కరిని ముక్కుని జేసినావు కాని
నన్న దయ లేక చంపుట న్యాయ మగునె?

కడిగిన

ముత్యం

ఆమె భర్తపట్ల విముఖంగా ఉంది.

ఆక్రిడెంట్ బారిన పడి బెడ్ మీద ఉన్న ముసలి భర్తకు
సేవ చేసే మరో స్ట్రైట్‌గం ఆమెలో మార్పు తెచ్చింది. మానవ
సంబంధాలలోని మాధుర్యం చిత్రించిన కథ....

చింతపట్ల నుదర్చున్

సూర్య తేజ అప్పార్ట్ మెంట్, సెకండ్ ఫ్లోర్. సూర్యనాలుగవ ఫ్లాట్లలో పోలు. హాల్స్ సోఫా. సోఫా మీద సాపిత్రమ్మ. ఆరుపదుల వయసును తాకుతున్న సాపిత్రమ్మ. కళ్ళు కళ్ళు జోడులో నుంచి దినపత్రిక అష్కరాల మీద సంచరిస్తున్నాయి. ఎదురుగ్గా ఉన్న ఫ్లాట్ డోర్ తెర్పుకుంటున్న చప్పుడుకు సాపిత్రమ్మ కళ్ళు దినపత్రికలో నుంచి గోడమీద ఉన్న గడియారం మీదకు చూపులు వెళ్ళాయి. టైమ్ తొమ్మిదిన్నర అవుతున్నది. సూర్యుడి కిరణాలు బాల్గునీ. గోడ దూకి వరండాలోకి జొరండుతున్నవి. తన ఫ్లాట్ తలుపు తెరచుకుని బయటకు వచ్చింది ఓ అమ్మాయి. సన్నగా పొడుగ్గా వుంది. రంగు తక్కువైనా ఆకర్షణీయంగా ఉంది. అయితేనేం

ఇంతమాతానికేనా అన్న
ఎక్స్‌ప్రైవ్ట్ సాపిత్రమ్మ ముఖంలో కనిపించి ‘మీరే చెప్పాడి ఆంటీ ఈ లోజుల్లో అడవాళ్ళు ఆర్థికంగా నిలబడ్డం ఎంత అవసరం. ఇక్కడ ఉద్దీగం వచిలేస్తే అక్కడ దొరుకుతుందా? అంటి నీపశిలక.

పాతికేళ్ళ వయసులో ఉండాల్చినంత హాపోరుగా మాత్రం కనిపించదు అనుకుంది సాపిత్రమ్మ. అటువైపు చూసే చూడనట్లు చూస్తూ.

రోజు సరిగ్గా ఇదే టైంకి బయటకు వస్తుంది. ఫ్లాట్కి తాళం వేసుకుని వెళ్ళిపోతుంది. కనిసం ఈ వైపు చూడవైనా చూడదు అనుకుంటున్న సాపిత్రమ్మకు ఆశ్చర్యపడాల్చిన దృశ్యం కనిపించింది. ఎప్పటిలాగే అటు తిరిగి వెళ్ళిపోవాల్చిన అమె ఇటు తిరిగి తమ ఇంటి వైపే వస్తున్నది.

తలుపు ఎదురుగ్గా వచ్చి నిలబడ్డ అమ్మాయి వైపు విస్క్రయంగా చూస్తూ ‘రామ్మా! లోపలికి రా!’ అంది. ‘అదీ..అంటే.. నేను నీహారిక.. అక్కయ్య మధ్యాహ్నం వస్తుంది. నేను ఆఫీసులో ఉంటా కదా. ‘కీ’ యిచ్చి వెళ్లామని’ అన్నది నీహారిక ఒక్కొ మాటనూ కొలిచినట్లు వాడుతూ.

అమ్మాయి పేరు నీహారిక అన్నమాట. ఇన్నాళ్ళకు తెలిసింది అనుకున్నది సాపిత్రమ్మ. ‘నాకిచ్చి వెళ్లామ్మా! నేను ఇంట్లోనే ఉంటాను కదా!’ అన్నది సాపిత్రమ్మ. ప్రతి మాటనూ మెత్తగా పలుకుతూ. ఆ

అమ్మాయి లోపలికి వస్తే మరి కాసేసు మాట్లాడవచ్చిని ఆశపడ్డది.

నీహారిక నాలుగు అడుగులు లోపలికి వేసి ఒక నిమిషం కంటే తక్కువ సమయంలోనే కీ ని టీపాయ్ మీద పెట్టి వెనక్కి వెళ్ళిపోయింది. ఆ అమ్మాయి ‘ధాంక్స్’ అనడం వినిపించింది సాపిత్రమ్మకు.

మధ్యాహ్నం మూడు దాటింది. లంచ్ టైం తర్వాత డీలా పడిపోయే ఆఫీసు ఉద్గోగిలా నీరసంగా ఉన్నాయి సూర్యకిరణాలు.

తలుపు తెరిచే ఉంచింది సాపిత్రమ్మ. నీహారిక అక్కయ్య వస్తే ‘కీ’ యిద్దామని. లిష్ట్ చప్పుడయ్యంది. ట్లైట్ క్లోచ్ ద డోర్ అన్న మాటలు వినిపించేయి. ఆ అమ్మాయేనేమా ననుకుంది సాపిత్రమ్మ. పుస్తకం చదవడం ఆపి వినపడుతున్న అడుగులు కనపడ్డం కోసం చూసింది.

చేతిలో బ్యాగ్ తో వచ్చిన ఆమె తలుపుకి ఎదురుగ్గా బ్యాగ్ పెట్టి కర్మిఫ్ తో ముఖం తుడుచుకుంటూ నేను నీహారిక సిస్టర్ ని. నా పేరు హేమ. నీహారిక ‘కీ’ యిచ్చానని చెప్పింది’ అందామె తటుపటాయిస్తూ. ‘రామ్మా లోపలికి రా!’ అని

ఆస్యాయంగా ఆహ్వానించింది సాధితమ్మ.
‘అలసిపోయాను అంటీ సాయంత్రం
వస్తాను’ అంటూ లోపలికి వచ్చి చేయి
చాచింది.

నీహారిక పోలికలు ఉన్నాయి కాకపోతే
ఈ అమ్మాయి కొంచెం లాపు అనుకుంది,
సాధితమ్మ నీహారిక ఇచ్చిన ‘కీ’ ని
అందిస్తూ...

చెల్లెలు లాగానే అక్క కూడా పెద్దగా
మాటల్లాడేట్టు కనిపించదు అనుకున్న
సాధితమ్మ అంచనా తప్పయ్యాంది.

ఆ సాయంత్రం హేమ రానే వచ్చింది.
తమ ఫ్యామిలీ గురించి, నీహారిక గురించీ
చాలా విషయాలు చెప్పింది. కొత్తగా
వచ్చింది కనక సాధితమ్మతో సరిగ్గా
మాటల్లాడలేక పోతుందని తను పరిచయం
చేసి పోతాను అనీ అన్నది. తను అక్కడ
ఉన్న నాలుగు రోజుల్లో సాధితమ్మతో
బాగా కల్పిపోయింది. ఆమె మాటల వల్ల
తెలిసింది సాధితమ్మకి.

నీహారిక పెళ్ళయి మూడేళ్ళయింది.
తనకు ఓ కూతురు కూడా వుంది. అది
తమ తల్లి దగ్గర ఉంది. నీహారిక కూ
భర్తకూ అభిప్రాయ భేదాలు వచ్చి
విడిపోవాలని అనుకున్నారని, విడాకుల

కేసు కోర్టులో ఉందని చెప్పింది హేమ.

ఇందుకా అమ్మాయి ఒక్కతే
ఉంటున్నది. ముఖావంగా ఉండటానికి,
ఎవరితోనూ కలవక పోవడానికి కారణం
ఉండన్న మాట అనుకుంది సాధితమ్మ.

హేమ తిరిగి వెళ్ళిపోతూ నీహారికను
బలవంతంగా తీసుకు వచ్చి
సాధితమ్మతో మాటల్లాడించింది. ఎదురు
పాటల్లో పెద్దవిడ ఉండటం కొండంత అండ
అని ఆమె తో మాటల్లాడుతూ ఉండమని
చెప్పింది.

సాధితమ్మ అంత చదువుకున్నదని
అనుకోలేదు నీహారిక గవర్నమెంట్ స్కూల్
పోడ్ మిషన్ గా పని చేసిందని తెలిపి
అశ్వర్యపోయింది. ఆమెతో
మాటల్లాడుతుంటే ఎంతో ‘రిలీఫ్’ గా
వుండేది. క్రమంగా ఆమెతో మనసు విప్పి
మాటల్లాడ్డం మొదలు పెట్టింది.

ఓ సాయంత్రం అడగుకూడదను
కుంటానే అడిగేసింది సాధితమ్మ నీహారిక
ఒంటరిగా ఉండటాన్ని గురించి.

తామిద్దరం హైదరాబాద్ లోనే
సాఫ్ట్వేర్ ఉద్యోగాలు చేస్తుండే వాళ్ళనుని
విడాది కిందట చైతన్యకు బెంగుళూరులో
ఓ కంపనీ నుంచి మంచి ఆఫర్

రావడంతో వెళ్ళిపోయాడని తనను
ఉండ్యోగానికి రాజీనామా చేసి వచ్చేయ్య
మనడంతో మాటా మాటా పెరిగి విషయం
విడాకుల దాకా వెళ్ళిందని చెప్పింది
నీహారిక.

ఇంతమాత్రానికేనా అన్న ఎక్స్‌ప్రెస్‌న్
సాధితమ్మ ముఖంలో కనిపించి ‘మీరే
చెప్పిండి ఆంటీ ఈ రోజుల్లో ఆడవాళ్ళు
అర్థికంగా నిలబడ్డం ఎంత అవసరం.
ఇక్కడ ఉద్యోగం వదిలేస్తే అక్కడ
దౌరుకుతుందా? అంది నీహారిక. తన
జవాబు సాధితమ్మను పూర్తిగా కన్నిస్సు
చెయ్యలేదనుకున్న నీహారిక ‘కాన్ని
విషయాల్లో మా అభిప్రాయాలు అసలు
కలవనే కలవ్వు’ అంది తన తప్పేమీ
లేదన్న భావాన్ని మొహం లో కనిపించేట్లు
చేస్తూ.

అయన సాధితమ్మ భర్త! పదేళ్ళ
కిందట ఆక్షిడెంట్ లో వెన్నెముక
దెబ్బతినదం వల్ల మంచాన
పడ్డాడు. ఉన్న ఒక్క కొడుకూ
అమెలికాలో సెటీలవడం వల్ల
వస్తాడనే ఆశ లేదు. తను చేస్తున్న
జిజిన్ మూల పడి, అన్నింటికీ
అర్థాంగి మీద ఆధారపడి ఉన్న
అయన కోసం తను వాలంటలీ
రిప్పెర్ మెంట్ తీసుకుని ఆయనను
పసిపాపలా కాపాడు కుంటున్నటి
సాధితమ్మ. ఆయన కోసమే
బ్రతుకుతున్నటి.

అదేంటమ్మా! వివాహ బంధనికి
ప్రేమా, నమ్మకమే కదా పునాదులు.
అభిప్రాయాల్లో తేడాలు ఉంటేనేం. ఒకరి
అభిప్రాయాన్ని ఒకరు గౌరవిస్తే సరి.
ధర్మేచ, అర్థేచ, కామేచ నాతిచరితమ్య,
నాతి చరామి అని పెళ్ళి నాడు
ప్రమాణాలు చేస్తారు కదా. ఒకరి మాటను
ఒకరు గౌరవిస్తామని, ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ
ఒకరిని నిడిచి ఒకరం ఉండమని కదా ఆ
మాటలకు అర్థం. ఒకరి బలహీనతలు
ఒకరు అర్థం చేసుకోవడం ఒకరి కోసం
ఒకరు త్యాగం చేసుకోవడమే కదా వివాహ
బంధం! అన్నది సావిత్రమ్మ.

‘నాకు నిరిద వస్తున్నది ఆంటీ’ అంటూ
లేచి పెళ్ళిపోయింది సీహారిక. సీహారిక కు
తన మాటలు నష్టశేడని అర్థం అయింది
సావిత్రమ్మకు. సావిత్రమ్మ అనవసరంగా
తనకు క్లాస్ తీసుకుంది అనుకుంది
సీహారిక. తర్వాత నాలుగైదు రోజులు
ఆమె దగ్గరికి రాలేదు. పెళ్ళి గురించి,
ప్రేమ గురించి లెక్కరు దంచుతున్నది.
ఈమె భర్త యేమయ్యాడు? ఒక్కనాడూ
కనిపించడేం అనుకుంది.

ఓ రోజు ఆఫీసులో పనేమీ
లేకపోవడంతో ఐదింటికి ఇంటికి వచ్చింది
సీహారిక. ఎదుటి ఫ్లాట్ తలుపు మూసి
వుంది. తన డోర్ తెరపోతుంటే ఎవరో
మూర్ఖినట్టు వినిపించింది. ఎక్కడిగించి ఈ
మూల్గు అనుకుంటూ మళ్ళీ విన్నది. అది

సావిత్రమ్మ ఫ్లాట్ నుంచే వస్తున్నది. ఆ
వైపు ఎప్పుడూ మూసి ఉండే కిటికీ
లోపల్చించి వస్తున్నది. వెళ్ళి కిటికీని
బలంగా తోసింది. బోల్లు ఊడి అది
తెరచుకుంది. లోపల దృశ్యం చూసి ‘ప్రోక్’
అయింది నీహారిక. అది బెట్టుం. మంచం
మీది నుంచి కింద పడ్డట్టున్నాడు ఓ వ్యక్తి.
బాధలో మూలుగుతున్నాడు. తను
సావిత్రమ్మతో హాల్లో కూచుని మాట్లాడింది
కానీ లోపలికి వెళ్ళలేదు. ఏం చేయాలం?
ఈయన ఎవరు? సావిత్రమ్మ లోపల
లేదా అని నీహారిక అనుకుంటుండగానే
సావిత్రమ్మ వచ్చింది. బయటికి
వెళ్ళినట్టుంది. తలుపు తీసి లోపలికి
వెళ్ళిన ఆమెను అనుసరించింది నీహారిక.

స్టోల్ మీద వాటర్ బాటిల్
అందుకోడానికి జరిగాడేమో ఆ మనిషి
మంచం మీది నుంచి జారి పడ్డాడు.
సావిత్రమ్మ నీహారిక కలిసి ఆయనను
మంచం మీద పడుకోబెట్టారు.
చెమటపట్టిన ఆయన ముఖాన్ని చీర
చెంగుతో అద్భుతున్న సావిత్రమ్మను
చూస్తూ నిలబడిపోయింది నీహారిక.

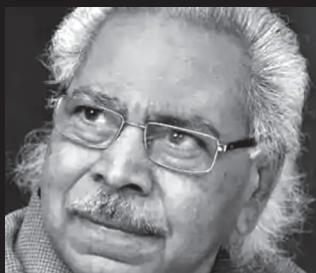
ఆయన సావిత్రమ్మ భర్త! ఐదేళ్ళ
కిందట ఆక్సిడెంట్ లో వెన్నెముక దెబ్బ
తినడం వల్ల మంచాన పడ్డాడు. ఉన్న ఒక్క
కొడుకూ ఆమెరికాలో సెటీలవడం వల్ల
వస్తాడనే ఆశ లేదు. తను చేస్తున్న బిజినెస్
మూల పడి, అన్నింటికి అర్థాంగి మీద

అధారపడి ఉన్న ఆయన కోసం తను
వాలంటరీ రిటైర్ మెంట్ తీసుకుని
ఆయనను పసిపాపలా కాపాడు
కుంటున్నది సావిత్రమ్మ. ఆయన కోసమే
బ్రతకుతున్నది.

అంకుర్ ను చూసి వచ్చినప్పటించీ
నీహారికకు నిద్ర పట్టడం లేదు.
కన్నమూసినా తెరిచినా నిస్పహాయుడైన
ఆయన ముఖమే గుర్తుకు వచ్చి కశ్చ
నీటి చెలమలవుతున్నాయి.

‘నువ్వు తెలివైన దానిని నీహారికా. ఫష్ట్
క్లాస్ ఇంజనీరింగ్ డిగ్రీ వుంది. కాస్త
అలస్యమైనా బెంగుళూరులో నీకూ
ఉద్యోగం దొరుకుతుంది. అనవసరమైన
పంతానికి పోయి కూతుర్చి కూడా
దూరంగా ఉంచావు. జీవితం అంటే
పోరాటమే కానీ పారిపోవడం కాదు. నీ
సమస్యకి డైవోర్స్ పరిష్కారం కాదు. ఎన్ని
సమస్యలు వచ్చినా వివాహ బంధం
ముందు దాంపత్య బంధం ముందు
అవస్తి మబ్బుల్లా తేలిపోతయి అని
సావిత్రమ్మ తనతో అన్న మాటలు ఆమె
చెవులకు పదే పదే వినిపించసాగాయి.

ఎం.జి.బి.ఎన్ బస్సు డిపోలో
బెంగుళూరు బస్సు ఎక్కుతూ,
ఆమెశపడకూడదు అతనితో మనసు విప్పి
మాట్లాడాలి అనుకుంది ఓ పాతికేళ్ళ
అమ్మాయిలు.
ఆ అమ్మాయి.. నీహారిక!

ప్రముఖ తెలుగు కవి, రచయిత,
జర్జులిట్ దేవి ప్రియ స్వల్ప
అనారోగ్యంతో నిమ్మిసో చేరారు. ఈనెల
21న ఆయనకు కన్నమూసారు. ఆయన
వయసు 71. ఆయనకు కుమారుడు,
కుమార్తె ఉన్నారు. అతను రాజకీయ
వ్యాంగ్య కార్బాన్లు మరియు కవితలకు

దేవి ప్రియకు నివాళి...

ప్రసిద్ధి చెందాడు. దేవి ప్రియ (ప్రేక్ష ఖ్వాజా
పుస్సేన్) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని గుంటూరు
జిల్లాలో ఓ బిలులేపని పల్లెలో జిన్నించారు.
తన గాలి రంగు పుస్తకానికి సాహిత్య
అకాడమీ అవార్డు 2017ను పొందారు.
ఉదయం తెలుగు దినపత్రికలో
సమకాలీన రాజకీయాలై ఆయన చేసిన
“రస్సిన్ కామెంటరీ” చాలా ప్రాచుర్యం
పొందింది మరియు ఆలోచనను
రేకెత్తిస్తుంది. తరువాత, అతను రెండు
స్కూలిక వారా ఛానెళ్ళకు కూడా రస్సిన్

కామెంటరీని కొనసాగించారు.

అతను తెలుగు సినిమాలకు కూడా
సాహిత్యం అందించారు. “జంబాల్ భారీ
భాయ్” పాట మా భూమి కోసం
రాశారు. ఇది చాలా ప్రాచుర్యం
పొందింది. అతను గరీబీ గీతాలు, అమృ
చెట్లు, చేపా చిలుకా మరియు
ఇతరులతో కలిసి అనేక పుస్తకాలను
రచించారు.

తంగేడు ఆయన మృతికి ప్రగాఢ
సంతాపం తెలియజేస్తుంది.

కంగ్రోట్ టు... గోరేటి వెంకన్న

అతన్ని సామాన్య ప్రజలు గొప్ప గాయకుడు అంటారు. పండితులు సరస్వతీ పుత్రుడు అంటారు. విమర్శకులు అతడో ప్రదర్శనా వైపుణ్యం అంటారు. కవిలోకం అంతా అతన్ని మహాకవి అంటారు. అతనే గోరేటి వెంకన్న...

లు తని పేరు చెబితే జనం ఉత్సాహంతో ఉరకలు వేస్తుంటారు. వేదికపై అతనుంటే చాలు అతని పాట కోసం, మాట కోసం, జనం ఎంతసేపైన ఎదురు చూస్తుంటారు... పాట.... దానిలో కనిపించే సామాజిక వాస్తవికత, చక్కగా ఒదిగి పోయే జూనపదుల పదాలు, అన్నిటినీ మించి మైమరపించే కవిత్వం.... అతనే గోరేటి వెంకన్న...

అతన్ని సామాన్య ప్రజలు గొప్ప గాయకుడు అంటారు. పండితులు సరస్వతీ పుత్రుడు అంటారు. విమర్శకులు అతడో ప్రదర్శనా వైపుణ్యం అంటారు. కవిలోకం అంతా అతన్ని మహాకవి అంటారు. నెరసి అతనో మూర్తిభవించిన పాట.

గోరేటి 1963 లో నాగర కర్నూలు జిల్లా గౌరారం గ్రామంలో జన్మించారు. సారస్వత పరిషత్తులో తెలుగు సాహిత్యంలో ఎం.ఎ. చేయడం అంతనికి ప్రాచీన సాందర్భ మీమాంస బాగా పట్టివడింది. ఆంగ్ల సాహిత్య పరసం అతనికి కొత్తపోకడలు, ఆంగ్ల భాష మీద అవగాహన పెంచింది. తండ్రి సహజ గాయకుడు కావడం వల్ల బాల్యం నుండే ఆ కళ వంటపట్టింది. హరిశ్చంద్ర లాంటి పారాణిక నాటకాలలో పాల్గొనడం వల్ల

భాషాభ్యాతతో పాటు ప్రదర్శన అలవడింది. సహజమైన ప్రకృతి పరిశీలన వల్ల అతని వ్యక్తికరణకు మరింత స్వభావ రమ్యత చేకూరింది. మార్కుజం అధ్యయనం, ఉద్యమాల నడుమ జీవితం వల్ల దేవైనా ప్రశ్నించగల సత్తా అలవడింది. ఇట్లా తెలంగాణాకు నెరసి తెలుగు సమాజానికి ఒక అపూర్వ సాహితీ మూర్తి దొరికాడు.

వెంకన్న వందలూ పాటలతో గాత్రంతో విన్యాసంతో ప్రేక్షకులను, విక్షకులను ఉర్రూత లూగించాడు. “ఇద్దరం విడిపోతే భూమి బద్దలవు తుందా?” లాంటి పాటలు తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని ఒక ఊపు ఊపు పాయి. “నీ కంఠమెంత మధురమే లచ్చమమా అనే పాట సాందర్భ మీమాంసకులకు గొప్ప

ఉపాదేయమైంది”. ఆమె పాట పాడుతే పాలిపోయిన కంది చేను విరగబూస్తుందట, ఆమె కునుకు తీస్తే నీలి తెప్ప వాలి నీడ ఇస్తుందట, ఆమె నడుస్తే పట్టేరుగాయలు మల్లెపూవు లవుతాయట, ఆమె మెడ మీద ఎండపొడ ఆభరణమై మెరుస్తుందట. ఒక మహాకవికి కాకపోతే ఇంత భావుకత ఎవరికుంటుంది?

ఆయన రాసిన ఓ నల్ల తుమ్మా పాట కావ్య గౌరవం పొందింది. మనిషి చనిపోతే తన వాళ్ళ పీమగని రణసడించుకొంటారు. కానీ నల్లతుమ్మ చనిపోయి కూడా బల్లలుగా మంచంగా బొంగరంగా చెక్కిలి మెప్పించు ముక్కు పుడకగా బతుకు తుంది. నల్లతుమ్మ కంచె లేకుండా పెరిగి కంచెలా మారుతుంది, నల్లతుమ్మకు మేకపంచకమే సురగంగ. ఇలాంటి భావాలు ఒక గోరేటి గాక ఎవరు చెప్పగలరు? ఆయన భావుకత సినిమా పరిశ్రమ ను ఆకర్షించింది. ఎన్ కొంటర్, శ్రీరాములయ్య, కుబుసం, వేగుమక్క, బందూక్, పీపుల్స్ వార్ లాంటి అనేక సినిమాలకు ఆయన పాటలు రాశారు. కుబుసంలో అయన “పల్లె కన్నీరు పెడుతుంది” అనే పాట ఆనాటి తెలుగు దేశం ప్రభుత్వంలోనే భూకంపం పుట్టించింది. అయన చేసిన రిజిస్ట్రేషన్ ఉద్యోగం సాహిత్య వృక్షంగా విస్తరించిన ఆయనకు ఒక చిగురాకై పోయింది.

గోరేటి ఏకునాదం మోత, రేలపూతలు, అలచంద్ర వంక, పూసిన పున్నమి, లాంటి పాటల పుస్తకాలు ప్రచురించారు. వెంకన్నకు 2006లో ఆనాటి ప్రభుత్వం హంస అవార్డ్ ప్రకటించింది. 2016లో తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కాళోజి అవార్డ్లో గొరించింది.

ఆయనకు ఇప్పుడు దక్కిన ఎం.ఎల్.సి. ఈ తరం రాష్ట్ర సాహిత్య కారులందరికి దక్కిన గౌరవం. ఈ అవకాశం ఆయన భాతాలో మరిన్ని విజయాలకు చేర్చు కావాలని తంగేడు ఆశిస్తోంది. ఆయనను మనసారా అభినందిస్తోంది.

అన్ని వాదాలను తనలో సమీకరించుకున్న ప్రజాకవి అభ్యుదయవాది అమృంగి...

సాహిత్యానికి జీవితానికి అబేధం సాధించిన ఆధునిక కవితా బుమిపై
అమృంగి వేణుగోపాల్తో మామిడాల రమేష్ బాబు ముఖాముఖి

మామిడాల రమేష్ బాబు

అమృంగి వేణుగోపాల్ గారు,
నమస్కారం!
నమస్కారం. ముందుగా మీకు,
'తంగేడు' పారకులకు దీపావళి
అభినందనలు.
థస్యవాదాలు. 'ముఖాముఖి' మొదలు
పెడదామంటారా?

అడగండి

ముందుగా మీ ఊరిని గూర్చి మీ
బాల్యం గూర్చి చెప్పండి.
'సొంత వారి మీది ప్రేమ దేశ భక్తి
కన్నా గొప్పదీ' అన్నానోక కవితలో. మా
ఊరు వికారాబాదు జిల్లా కేంద్రానికి షైలు
దూరంలో ఉన్న ఆలంపల్లి. తెలంగాణ
ఊటీగా వేరుపొందిన అనంతగిరి
అడవులకు నాలుగు కిలోమీటర్లు మా
ఊరు. నా బాల్యం కొంత ఆలంపల్లిలో
గడిచింది. ఇక్కడ మామిడిలోటలు
ఎక్కువ. దోస్తులతో కలిసి మామిడి
కాయలు రాలగొట్టి తినేవాళ్ళం. "Heard
melodies are sweet, unheard are
sweeter" అని జ్ఞాన కిట్ట అన్నట్టు, కొని
తెచ్చిన కాయల కన్నా దొంగతనంగా
తెచ్చుకున్న కాయలు తియ్యగా ఉండేవి.

భట్టు రామరాజు గారి ఖాన్ని బడిలో నా
చదువుకు పునాది పడింది. ఆ రోజుల్లో

కోదండం వేయడం వంటి కరినవైన
శిక్షలు ఉండేవి. ఆ భయానికి
'పెద్దబాలశిక్ష' కొంతవరకు కంరష్టం
అయింది. పెద్ద బాలశిక్ష అంటే చిన్నపాటి
విజ్ఞాన సర్వస్వం కదా. ఎల్లేల కావటం
వల్ల పంటలు బాగానే పండుతాయి.
నిజాం కాలం నుండి రైలు మార్గం
ఉన్నందు వల్ల వ్యాపారానికి లోటు లేదు.

అనంతగిరి గూర్చి చెప్పండి.

అనంతగిరి అనంత పద్మనాభస్వామి
అలయం మొదటి పూజారులు మా
వంశం వారే. విశిష్టాధ్వర్త మత ప్రవక్త
రామానుజల వారి తోలి తరం
శిష్యపరంపరలో మా అమృంగి
వారున్నారు. 'నరుల జన్మంబు, నదుల
జన్మంబు' ఎరుకజెప్పటం కష్టమని
అంటుంది భారతం. నదుల జన్మ
ఏమోగాని, 'మూర్సీ' నది మాత్రం మా
అనంతగిరి కొండల్లో పుట్టేంది.

'పారినంతమేర పగడాలు పండిస్తూ/
చెరుకు పానకము చెరువుగా నిలిచింది'
అన్నాను. సర్ విశ్వేశ్వరయ్య గారు మూర్సీ
నది మీద కట్టిన అనకట్ట మూలంగా
ఏర్పడిందే చెరుకుపానకు గండిపేట
చెరువు. ఇస్తుటికీ ఎవరైనా ఎక్కువ తెలివి
తేటలు ప్రదర్శిస్తుంటే 'ఫీనికి గండిపేట

నీళ్ళు ఇంకినై' అంటుంటారు. గండిపేట
నీళ్ళటే మూర్సీ నీళ్ళే.

మీరు మెరక్ జిల్లా నారాయణ శేడ్
లో కూడా ఉన్నట్టున్నారు. అక్కడి
అపుభవాలు కూడా చెప్పండి.

మా నాయన నిజాం ప్రభుత్వం
రెవెన్యూ శాఖలో పనిచేశాడు. సర్కారు
ఎక్కడికి బదిలి చేస్తే అక్కడికి వెళ్లాం.
అట్లా ఉద్దీర్ణ, నీలంగా, భార్తీలలో
పనిచేశాడు. 1956 లో ఆంధ్రప్రదేశ్
ఏర్పడటంతో నారాయణ శేడ్ బదిలి
అయింది. నేను నాలుగవ తరగతిలో

చేరిన 1963 లో HSC పాసై ప్రౌదరాబాద్ నిజాం కాలేజీలో పియుసి చదివిన. నారాయణ భేడ్ లో తెలుగు పండితులు నందగిరి అనంత రాజశర్మ గారు ఛందస్స నేర్చించారు. నా పద్య కవితలలో మొదటి సంక్రాంతి.

పతంగుల మీద రాసిన కవిత్వమిది. అయితే ఆధునిక సాహిత్యం నా చేత చదివినచిన వారు మాత్రం హిందీ పండితులు రుక్మయ్య గారు. వీరు ప్రస్తుతం మెదక్ జిల్లా నర్సాపూర్ లో ఉంటున్నారు. వీరు ప్రేమ చంద్, శరత్, రాగుర్, గోర్క్, టాల్ స్టోర్మ్, విక్టర్ పూర్వగోర్ వంటి హేమాహేమీల అనువాద సాహిత్యం చదివించారు. నిజాం కాలేజీలో నాకు అంధ విద్యార్థులతో స్నేహం ఏర్పడింది.

ఉన్నాయి. వారి వార్షిక సభలకు మాజీ మంత్రి నాయని నరసింహరాణ్ గారు ముఖ్యాతిథిగా, నేను అధ్యక్షునిగా పాల్సోంటూ వచ్చాను.

మీ సాహిత్య కృషి గూర్చి చెప్పండి. నేను ఇప్పటిదాకా ఐదు కవితా

సంపుటాలను ప్రచురించాను. అని మిఱగురు, పచ్చబోట్టు- పటంచెరు, భరోసా, గంధం చెట్టు, తోటంత పువ్వు. ‘గంధం చెట్టు’ తెలంగాణ ఉర్ధుమ కవిత్యం కాగా, ‘భరోసా’కు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వారు ఉత్తమ గ్రంథంగా ఎంపిక చేసి పురస్కారం ఇచ్చారు.

1993 ఆకాశవాణి జాతీయ కవి సమ్మానం లో తెలుగు కవిగా పాల్సోన్నాను. నేను కవిత్వం ప్రారంభించిన 1967 లోనే సాహిత్య విమర్శకు కూడా బిజం పడింది. ఎదిరె చెన్నకేశవులు రాసిన కథా సంపుటి మీద రాసిన సమీక్షలు వ్యాసం ‘అంధ జనత’ లో అచ్చుయింది. ఆ తర్వాత గురజాడ అప్పుగావు ‘సంస్కృత హృదయం’ మీద రాసిన పరిశోధనా వ్యాసం ఆంధ్రప్రదేశ్ లో నచ్చింది. అది సంపాదకులకు నచ్చడంతో ఆయన ప్రోత్సాహంతో ఐదారు వ్యాసాలు రాశాను. అవన్నీ ‘అవినాభావం’ పేరిట ప్రచురితమయ్యాయి. సీనియర్ ప్రచురితమయ్యాయి. నీజిం గారి ప్రోత్సాహంతో ‘దస్తూరి’ సాహిత్య కాలమ్ లో వందరాకా

నా పద్య కవితలలో మొదటి సంక్రాంతి. పతంగుల మీద రాసిన కవిత్వమిది. అయితే ఆధునిక సాహిత్యం నా చేత చదివించిన వారు మాత్రం హిందీ పండితులు రుక్మయ్య గారు. వీరు ప్రస్తుతం మెదక్ జిల్లా నర్సాపూర్ లో ఉంటున్నారు. వీరు ప్రేమ చంద్, శరత్, రాగుర్, గోర్క్, టాల్ స్టోర్మ్, విక్టర్ పూర్వగోర్ వంటి హేమాహేమీల అనువాద సాహిత్యం చదివించారు. నిజాం కాలేజీలో నాకు అంధ విద్యార్థులతో స్నేహం ఏర్పడింది.

వ్యాసాలు రాశాను. ఇవన్నీ ‘సాహిత్య సందర్భం- సమకాలీన స్పందన’ పేరుతో గ్రంథప్రఫుం అయ్యాయి. అ తర్వాత రాసిన ‘పట్టికోట ఆళ్ళారుస్సామి రచనలు - ఒక పరిశీలన’ అన్న గ్రంథాన్ని డా. గంటా జలంధర్ రెడ్డి ప్రచురించాడు. నేను డిగ్రీ కాలేజీ ప్రెనీపర్ల్ గా రిటైరియన తర్వాత ‘ప్రోత్సాహిత గ్రంథాలయం - పరిశోధనాలయం’ లో కొంతకాలం పనిచేసినపుడు, 35 అరుదైన గ్రంథాలు వెలుగుచూడటానికి కృషి చేశాను. నా సాహిత్యం మీద డా॥ రాయగావు సార్యాప్రకాశరావు చేసిన పరిశోధనకు గాను ఉన్నానియా విశ్వవిద్యాలయం 1915 లో డాక్టరేట్ పట్టా ప్రధానం చేసింది. మీరు అనువాదం చేసిన గ్రంథాలను,

సంపాదకత్వం వహించిన గ్రంథాల గూర్చి
చెప్పండి.

ఇంగ్లీషులోని ‘Telugu script- origin and evolution’ గ్రంథాన్ని ‘తెలుగు లిపి- అవిర్మావ వికాసాలు’ పేరుతో

ଅନୁଵଦିନଚାନ୍ଦୁ, ‘ମୁଖ୍ୟାଂ
ମେହିଯୁଦ୍ଧିନ୍’ ଅନ୍ତରୁ ଅଂଶୀମ୍ବ ପୁସ୍ତକାଳୀନ
କେଂଠ ସାହିତ୍ୟ ଅକାଡମୀରେ ଅନୁଵଦିନଚାନ୍ଦୁ
ଛିବ୍ରାନ୍ତିରେ ମୁଖ୍ୟମୈନାନି - କେଂଠ ସାହିତ୍ୟ
ଅକାଡମୀ ମାରି ପଟ୍ଟିକୋଟି ଅଜ୍ଞାରୁନ୍ନାମି
ପରିଶୋଧନ ପତ୍ରାଲ ସଂପୁଟିକି
ସଂପାଦକତ୍ୱରେ ମହିମାନ୍ 400
ସଂପତ୍ରାଲ ପ୍ରେଦରାବାଦ ସଂଦର୍ଭରେ
‘ମର୍ଦ୍ଦ କୌତୁଳ ପଣ୍ଡିତ/ଏକ ଚାରି

నయాపూర్వి తెలుగు-ఉర్దూ, ఉర్దూ-
తెలుగు ద్వి భాషా సంపుటికి, మజహార్
మెహాదీ ఉర్దూ కవితల అనువాదం ‘మరో
ప్రపంచం’ సంకలనానికి సంపాదకత్వం
వహించాను.

మీకు లభించిన పురస్కారాల గూర్చి
చెపుండి.

తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వారు
ప్రతిభా పురస్కారం తో గౌరవించారు.
ప్రధానంగా తెలంగాణ ప్రభుత్వం నా
సాహిత్య క్షమిని గుర్తించి 2015లో కాళ్ళోజీ
నారాయణరావు తొలి పురస్కారాన్ని
ప్రధానం చేసింది. ఇది నాకు జీవన
సాపుల్ పురస్కారం లాంటిది.

సాహిత్య రంగంలోకి అడుగు
పెట్టడానికి, ముందుకు సాగటానికి
మీమీద ఎవరి ప్రభావాలునాయి.

1966 దాకా నేను పద్య కవిత్యం
రాస్తూ వచ్చాను. లాల్ బహాదుర్ శాస్త్రి
గారి ఆకస్మిక మరణవార్తక స్థందిస్తూ
రాసిన స్టూపి పద్యాలు చివరిని. నా

సహోదార్యు
ప్రా.జి. చెన్నకేశవ
రెడ్డి, దాశరథి,
కాళోబీ, తిలక్,
సినారె, వంటి
కవుల ఆధునిక
కవిత్యం
చదువుని సలహ
ఇచ్చాడు. అప్పుడు
తిలక్- నువ్వు
నేను నీ పాట

వుంది, అమృతం కురిసిన రాత్రి, తపోలా
బంట్రోతు వంటి కవితల శైలీ విన్యాసం
నను) ఆకరంచింది. నేను ఆ శైలిని

అనంతగీరి అనంత

పద్మనాభస్వామి ఆలయం
 మొదటి పూజారులు మా వంశం
 వారే. విశిష్టాంధ్రత మత ప్రవక్త
 రామానుజుల వారి తొలి తరం
 శిష్యపరంపరలో మా అమ్మంగి
 వారున్నారు. ‘నరుల జన్మంబు,
 నదుల జన్మంబు’ ఎరుకజెప్పటం
 కష్టమని అంటుంది భారతం.

అనుసరించాను. అంధ విద్యార్థుల స్నేహ
ప్రభావం కూడా వుంది. ఎం.వి
చదువుతున్నప్పుడు పోటీలలో
బహుమతులు సంపాదించటమే
ధీయంగా ఉండేది. ఈ బలహీనతను
గమనించిన నా సహాద్యులు, కథకుడు
కన్నసామి 'జీవితం పోటీ కాదు,
ప్రయాణం' అని అన్నాడు. ఆ మాట నా
మీద బాగా పనిచేసింది. నాతో దేశీశాల
నవలలు చదివించిన హిందీ సార్
రుక్కుయ్య గారు పథకే జావ్, పథకే

జావ్, అన్న సలవో ఇచ్చాడు. ఇది నాల్గే
పరనాసక్కిని బాగా పెంచింది. ఇప్పుటికీ
నేను పుష్టకాల పురుగునే. ఆంగ్ల సాహిత్యం
మిద ఆసక్కి ఏర్పడటానికి మిత్రుడు, ఆంగ్ల
ప్రోఫెసర్ పి.లిస్ట్ నారాయణ కారకుడు.

యువ రచయితలకు మీరిచ్చే
సలహ్?

ఇప్పుడు తెలంగాణ యువతీ
యువకులు కవిత్వం విరివిగా
రాస్తున్నారు. ఇది నిజంగా అభినంద
నీయమే. వీరు వందల సంఖ్యలో రాస్తున్న
కవిత లను ప్రచురించేటన్ని పత్రికలు
లేవు కనుక, చాలావరకు వాళ్ళు సామాజిక
మాధ్యమాలను- ఫేన్ బుక్, వాట్సాప్ లను
ఆశ్రయిస్తున్నారు. అని నలుగురి దృష్టిలో
పడుతున్నాయి. అయితే వాటి మంచి
చెడ్డలను విమర్శించే మాధ్యమం లేదు.
ఎవరైనా ‘మి కవిత బాగా లేదు’ అని
వ్యాఖ్యానిస్తే దాన్ని మంచిమనసుతో
స్వీకరించాలి. యున కవులు,
కవయిత్రులు, విష్ణుతంగా అధ్యయనం
చేయవలసి వుంది. తాము రాస్తున్నది
సాధన దశకు సంబంధించిన కవిత్వమేనని
కూడా గ్రహించటం మంచిది. ‘పస్తువు’
చుట్టూ పదిపాదాలు అల్లినంత మాత్రాన
అది కవిత్వమైపోదు. అనువైన శిల్పింతో
కళాత్మకంగా తీర్చిదిద్దినప్పుడే అది పది
కాలాల పాటు నిలుస్తుంది. కవిత్వానికి
పరిమితం కాకుండా, తెలంగాణ జీవితం
ప్రతిపథలించే కథలు కూడా రాయటం
తమ బాధ్యతగా యువ రచయితలు,
రచయితులు భావించాలి.

SPRING: BOUNCING BACK FROM REJECTION

From the bestselling author of Sponge
Ambi Parameswaran

Spring

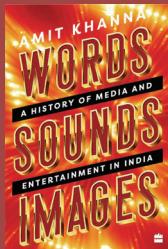
Bouncing Back From Rejection

జీ వితంలో విజయం సాధించడం ఎలా..? ఉన్నత శిఖరాలను అధిరోపిం చడం ఎలా అనే అంశాలమై చాలా మంది పుస్తకాలు రాశారు. అయితే షైఫల్యాల నుండి, తిరస్కారాల నుండి తేరుకుని, తిరిగి విజయభాట పట్టడం ఎలా అనే అంశాలై పుస్తకాలు రాశారు రచయిత అంబి

పరమేశ్వరన్. షైఫల్యాలు ఎదురైనప్పుడు ఎలా స్పీకరించాలి, తిరిగి విజయాలను ఎలా సాధించాలి అనే విషయాలను Spring: Bouncing Back from Rejection పుస్తకంలో వివరించారు రచయిత అంబి పరమేశ్వరన్.

రచయిత తన వ్యక్తిగత మరియు వృత్తిపరమైన జీవితంలోని అనుభవాల నుండి వివిధ కథలను, సంఘటలను ఈ పుస్తకంలో పొందుపరిచారు. ఒలింపిక్ అట్లెట్లు, రిటైర్ ఐఎస్ అఫీసర్లు, ప్రభ్యాత విద్యావేత్తల మరియు అనుభవజ్ఞుడైన సిఇబ్ కోచ్లు యొక్క కథలను ఇందులో ఉదాహరణలుగా వివరించడంతో పారకులకు ఎక్కువ ఆసక్తి కలుగుతుంది. విజయమార్గంలో అసంఖ్యాక తిరస్కారణలను ఎదురైనప్పుడు అనేక మంది ప్రముఖ వ్యక్తుల గురించి రచయిత ఈ పుస్తకంలో వివరించారు.

Words. Sounds. Images: A History of Media and Entertainment in India

ఇం ముఖ వ్యాపారమైత్త, అమెరిక ఫొన్న రచించిన 'Words. Sounds. Images: A History of Media and Entertainment in India' పుస్తకంలో, భారతదేశంలో మీడియా మరియు వినోద రంగాల గురించి సంపూర్ణంగా వివరించారు. పురాతన కాలం నుండి భారతదేశ వినోద రంగంలో దశల వారిగా వస్తువు మార్పులు, పురోగతి, సమస్యలు వంటి అన్ని అంశాలను ఇందులో పొందుపరిచారు. గత 45 ఏళ్లగా మీడియా, వినోద రంగంలో ప్రయాణిస్తూ వచ్చిన అమెరిక ఫొన్న... తన అతి దగ్గరగా గమనించిన అనేక ఆసక్తికరమైన విషయాలను పారకులతో పంచుకున్నారు. వార్తా పత్రికలు, టీవీలు, సంగీతం, రేడియో, నృత్యాలు, సినిమా హల్, సినిమాలు... ఇలా అన్ని రకాల వినోద రంగాల చారిత్రక ప్రయాణాన్ని అమెరిక ఫొన్న ఈ పుస్తకంలో వివరించారు.

MAKING INDIA GREAT

ఇం తీయవాద దేశీయ

ప్రాజెక్టు ద్వారా కప్పివేయబడిన విదేశాంగ విధానంతో ఒక దేశం ప్రపంచ వేదికపై

ప్రాముఖ్యతను సాధించగలదా? భారతదేశం వంటి పురోగమిస్తున్న శక్తికి, యుద్ధం లేకుండా ఛైనా వంటి మరింత స్థిరపడిన శక్తిని కదిలించడం సాధ్యమేనా? ఇలాంటి ప్రశ్నలు అనేక సంవత్సరాల నుండి విదేశాంగ విధాన నిపుణులను వెంటాడుతున్నాయి. 'Making India Great' పుస్తకంలో రచయిత అప్పు పొండే, ఇండియా అంతర్జాతీయంగా గోప్య స్థాయిలో ఎదిగేందుకు ఉన్న మార్గాలు, అవరోధాలను వివిధ అంశాలుగా విభజించి, వివరించారు. భారతదేశ భాగోళిక పరిస్థితులు, ఆర్థిక విధానాలు, విదేశాంగ విధానాలు, సైనిక సామర్థ్యం వంటి అంశాల ప్రాతిషాధికారి, అనేక ఆసక్తికరమైన విషయాలను ఈ పుస్తకంలో వివరించారు.

APARNA PANDE

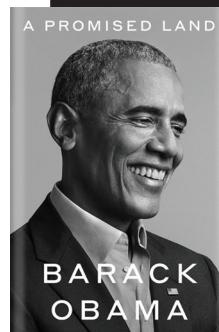
MAKING

INDIA

GREAT

THE PROMISE OF A RELUCTANT GLOBAL POWER

'A tour de force critically examining India's attempt to become a great power ...
A book to read to understand why India may, finally, fulfil its potential'
Christophe Jaffrelot

A Promised Land

ఆమెరికా మాజీ అధ్యక్షుడు బరాక్ ఒబామా స్పీయ అనుభవాలతో రాసిన పుస్తకం 'ప్రామిస్ట్ ల్యాండ్'. ఒబామా తన

రాజకీయ జీవిత అనుభవాలను, జీవిత జ్ఞాపకాలను ఈ పుస్తకంలో పొందుపరిచారు. 2010

నవంబరులో, అమెరికా అధ్యక్షుడి హోదాలో బరాక్ ఒబామా భారతదేశ సందర్భానుకు వచ్చినప్పటి అనుభవాలను ఇందులో ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించారు. ఒబామా తన పుస్తకంలో భారత్ గురించి అనేక అంశాలను ప్రస్తుతించారు. దేశంలోని రాజకీయ నేతులతో సహా రామాయణ, మహాభారతాల గురించి కూడా ఒబామా చర్చించారు. ప్రపంచంలోని ప్రముఖ రాజకీయ నేతల గురించి ఒబామా తన అభిప్రాయాలను వెల్లడించారు.

జ్ఞాన పీర్ అవార్డు-2017 గ్రహీత

కృష్ణ సోబ్రు

ప్రసిద్ధ హింది సాహితీవేత్త కృష్ణ సోబ్రు 2017లో ప్రతిష్ఠాత్మక జ్ఞాన పీర్ అవార్డుకు ఎనిపికయ్యారు. అన్ని రకాల సవాళ్లను ఎదుర్కొనటానికి సిద్ధంగా ఉండే సాహసోవేత వ్యక్తులను సోబ్రు తన కథల్లో సృష్టించారు. మాతన రచనారీతులలో ప్రయోగాలు చేయటంలో ఆమె రచనలు పేరు పొందాయని జ్ఞానపీర్ కమిటీ సోబ్రుపై ప్రశంసలు కురిపించింది. హిందీ, ఉర్దూ, పంజాబీ సమ్మిళిత సంస్కృతి ఆమె రచనల్లో, భాషలో కనిపిస్తుంది. నవలా రచనలో సోబ్రు ఎన్నో విన్నాత్త అంశాలను, మాతన మార్గాలను నిర్మించారు.

హిందీ, ఉర్దూ, పంజాబీ సమ్మిళిత సంస్కృతులని

వేళవించి ఆమె రచించిన ‘జిందారుఫ్’ నవలకు సాహిత్య అకాడమీ పురస్కారం లభించింది. ‘యాదోంకెయార్’, ‘తీన్ పహార్’, ‘ఎ లడ్ కీ’ ఎంతో పేరు తెచ్చిన నవలలు. 1979లో తన తొలి రచన ‘జిందగీనామా’కు పొడిగింపుగా ‘ఇంక్యేలాబ్ జిందాబాద్’ పేరట ఇంకా చిన్న నవల రాసి ఈ రెండు కలిసి ‘జిందారుఫ్’గా ప్రకటించారు. ఈ నవలకు జ్ఞానపీర్ అవార్డు వచ్చింది.

2019 సంవత్సరానికి గాను

సాహిత్యంలో నోబెల్ పురస్కారాన్ని అప్పియున్ రచయిత పీటర్ హండ్స్కు ప్రకటించారు. రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత ఐరోపాలో అత్యంత ప్రభావవంతమైన రచయితల్లో ఒకరిగా పీటర్ హండ్స్కు ఎదిగారు. ‘ని సారో బియాండ్ క్రీమ్స్’, ‘అఫెండింగ్ ద

2019 నోబెల్ బహుమతి గ్రహీత

పీటర్ హండ్స్కు

ఆడియోన్స్’, ‘డ హోర్ట్స్’, ‘పార్క్ లెటర్స్’, ‘లాంగ్ ఫేర్వెల్’ వంటిని ఆయన ప్రముఖ రచనలు. 1966లో ‘డ హోర్ట్స్’ అనే నవలతో సాహితీరంగంలో సంచలనం సృష్టించారు. ఆయన రాసిన ‘డ అవర్ వియ్ న్యూ నఫింగ్ ఆఫ్ కుచ్ లడర్’ అనే సంభాషణలు లేని నాటకం చాలా ప్రసిద్ధి గాంచింది. అత్యహాత్య చేసుకున్న తన తల్లి జ్ఞాపకాలతో తెచ్చిన ‘ని సారో బియాండ్ క్రీమ్స్’ కూడా హండ్స్కు మంచి పేరు తెచ్చిపెట్టింది.

అయితే పీటర్ హండ్స్కు తన వివాదాస్పద వ్యాఖ్యలతో తరచూ వార్డలోక్కారు. 2014లో నోబెల్ సాహిత్య పురస్కారాన్ని నిషేధించాలని పిలుపునిచ్చి వివాదాన్ని రేకెత్తించారు. జాత్యుహంకార దాడుల మీద పీటర్ హండ్స్కు చేసిన వ్యాఖ్యలు దుమారం రేపాయి.

గీత రచనాపై గీతకారుడి పారాలు

తె

లంగాణ అభ్యర్థయ రచయితల సంఘం ఆద్వర్యంలో 'గీత రచనాపై గీతకారుడి పారాలు' అనే శీర్షికతో ప్రముఖ గీతకారులు, జాతీయ పురస్కార గ్రహీతలు డా॥ సుద్ధల అశోక్ తేజ ప్రసంగించారు. ముఖ్య అతిథిగా జాతీయ అరసం నేత, రాష్ట్ర అరసం మాజీ ప్రధాన కార్యదర్శి వేల్పుల నారాయణ పాల్గొన్నారు. ఈ కార్యక్రమానికి తెలంగాణ రాష్ట్రం అరసం ప్రధాన కార్యదర్శి డా॥ రాపోలు సుదర్శన్ అధ్యక్షత వహించారు.

అశోక్ తేజ తమ ప్రసంగం లో పాట అంటే లయాత్మక, అర్థవంతమైన వాక్యం అని, పాట యొక్క పట్లని గెరిల్లాలా ముట్టడించాలి, పాట మొదటి వాక్యమే గుండి మీద జాడించి కొట్టాలి, అడ్కరాలతో లక్ష అణుబాంబులను పేల్చుపచ్చ. తేటదనం, సూటిదనం పాటకు రెండు కాళ్ళాంటివి, పాట రాసేవాళ్ళు మేఘావిలా చదవాలి, సామాన్యడిలా రాయాలి అంటూ పాట రాయాలనుకునే ఔత్సాహికులకు తెలిపారు.

ఇంకా కార్యక్రమంలో తెలంగాణ అరసం కార్యనిర్వహిక కార్యదర్శి డా॥ పల్లేరు వీరాస్వామి, కార్యదర్శి కెవిఆర్, ఉపాధ్యక్షులు నిధి మరియు కమల మొదలైన వారు పాల్గొన్నారు.

హన్కొండలో ఘనంగా కాళోజీ వర్ధంతి....

కొళోజీ పొండేస్వ, వరంగల్ ఆద్వర్యంలో కాళోజీ వర్ధంతి సందర్భంగా ఘన్కొండలోని కాళోజీ విగ్రహానికి ఘనంగా నివాళి అర్పించడం జరిగింది. ఈ సంవత్సరం కొత్తగా ప్రవేశపెట్టిన కాళోజీ రామేశ్వరరావు పాద పురస్కారాన్ని కాళోజీ సోదరులకు అత్యంత సన్మిహితులైన జనాబ్ తాజ్ ముష్టర్ గారికి కాళోజీ విగ్రహం దగ్గర అందజేశారు. అనంతరం సాయంత్రం జామ్ అంతర్జాల వేదికగా జరిగిన కార్యక్రమంలో ప్రతి సంవత్సరం ఇష్టున్న కాళోజీ స్టూరక పురస్కారాన్ని ఈ సంవత్సరానికి గాను ప్రముఖ కవి దర్శకయనం శ్రీనివాసాచార్య గారికి అందజేశారు. ఈ కార్యక్రమానికి నాగిళ రామశాస్త్రి గారు అధ్యక్షత వహించారు. కవులు సిరాజుద్దీన్, దర్శకయనం శ్రీనివాసాచార్య, జనాబ్ ముష్టర్, వరులశివకుమార్, కోడూరి విజయ్ కుమార్, వారాల ఆనంద్, సంగీనేని రవీంద్ర, రాఘవులు, బాల బోయిన రమాదేవి తదితరులు పాల్గొన్నారు

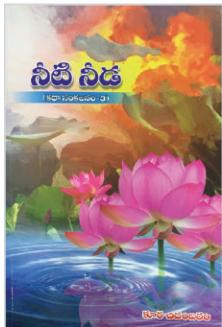

గూడూరు సీతారాం కథా సాహిత్యం... స్వరణీయం

నవంబర్ 7, 2020 న తెలంగాణ జాగ్రత్తి నిర్వహించిన జామ్ సభలో ప్రముఖ సాహితీవేత్త నిజాం వెంకటేశం మాట్లాడారు. పి.వి నరసింహ రావు సంస్కరణ సంవత్సరంగా తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రకటించిన దరిమిలా తెలంగాణ జాగ్రత్తి సాహిత్య విభాగం ఈ కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నది మీకు తెలిసిందే. నిజాం వెంకటేశం తన సుదీర్ఘ ప్రసంగంలో గూడూరు

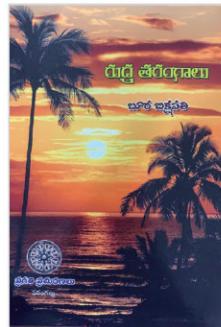
సీతారాం ప్రతిభను సోదాహరణంగా వివరించారు. నాటి కరీంనగర్ జిల్లాకు చెందిన గూడూరు ఒక తరానికి ప్రతినిధి అని ఆయన అన్నారు. కార్యక్రమానికి తెలంగాణ జాగ్రత్తి సాహిత్య విభాగం అధ్యక్షులు కాంచనపల్లి గో.రా.సంచాలకులగా వ్యవహరించారు. తెలంగాణ జాగ్రత్తి ప్రధాన కార్యదర్శి రంగు నవీనాచారి సమన్వయం చేశారు.

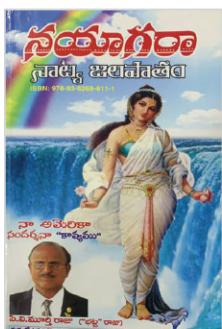
సీటి సీడ్

కూర చిదంబరం
వెల.రూ.150
ఫోన్: 8639338675

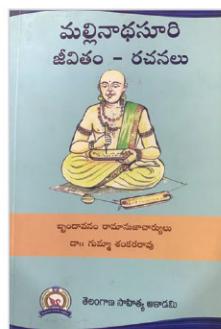
రుద్ర తరంగాలు

బూర బిళ్లపతి
వెలరూ. 80
9866612717

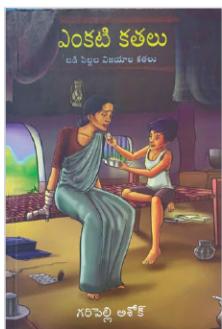
సయాగురా నాట్య జలపాతం

పి.వి.మూర్తి రాజు ("భట్ట" రాజు)
ఫోన్: 9949125796

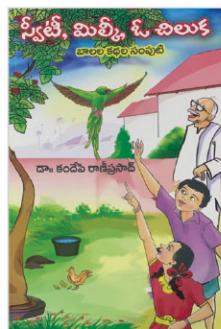
మల్లినాథ సూరి జీవితము- రచనలు

బృందావనం రామానుజాచార్యులు
-దా.గుమ్మా శంకరరావు
వెల.రూ.70

ఎంకటి కతలు

గరిపెల్లి అశోక
వెల : రూ.80
9441701088

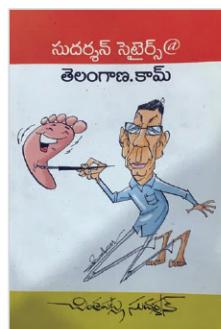
స్వాప్తి, మిల్సీ ఓ చిలుక

దా.కందేపి రాణీ ప్రసాద్
వెల.రూ.70
వెల:9866160378

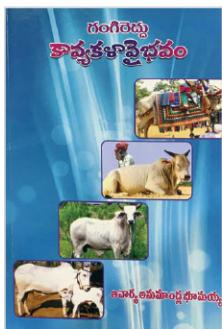
వారెవా... మనీ కవితలు

సంగేవీ రఘింద్ర
వెల.రూ.100
9987145310

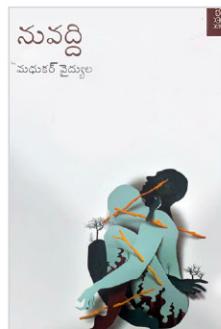
సుదర్శన్ సెట్రీస్ @ తెలంగాణ. కామ్

చింతపట్ల సుదర్శన్
వెల రూ. 90
ఫోన్: 9299809212

గంగిరెడ్డు కావ్య కళా వైభవం

ఆచార్య అమమాండ్ల
భూమయ్య
వెల రూ.100
8897073999

సువద్ది

మధుకర్ వైద్యుల
వెల: రూ. 100
8096677409

నాన నీవికి కుర్కి, సుఖికిచుట్టం,